

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

P. LÉGER

της 22ας Νοεμβρίου 2005 ¹

Πίνακας περιεχομένων

I —	Ιστορικό της διαφοράς	I - 4726
II —	Το νομικό πλαίσιο των δύο υποθέσεων	I - 4729
	A — Η Συνθήκη ΕΕ	I - 4729
	B — Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας	I - 4730
	Γ — Το ευρωπαϊκό δίκαιο της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	I - 4731
III —	Οι προσβαλλόμενες αποφάσεις	I - 4739
	A — Η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας	I - 4739
	B — Η απόφαση του Συμβουλίου	I - 4742
IV —	Οι λόγοι ακυρώσεως που προέβαλε το Κοινοβούλιο στις δύο υποθέσεις	I - 4744
V —	Επί της προσφυγής που αποσκοπεί στην ακύρωση της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας (υπόθεση C-318/04)	I - 4745
	A — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από το ότι η Επιτροπή, θεσπίζοντας την απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, ενήργησε καθ' υπέρβαση εξουσίας	I - 4745
	1. Επιχειρήματα των διαδίκων	I - 4745
	2. Εκτίμηση	I - 4747
	B — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας	I - 4753

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

VI — Επί της προσφυγής που αποσκοπεί στην ακύρωση της αποφάσεως του Συμβουλίου (υπόθεση C-317/04)	I - 4755
Α — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την εσφαλμένη επιλογή του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσεως της αποφάσεως του Συμβουλίου	I - 4755
1. Επιχειρήματα των διαδίκων	I - 4755
2. Εκτίμηση	I - 4757
Β — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 300, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, λόγω τροποποίησης της οδηγίας 95/46.	I - 4766
1. Επιχειρήματα των διαδίκων	I - 4766
2. Εκτίμηση	I - 4769
Γ — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από την προσβολή του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας	I - 4772
1. Επιχειρήματα των διαδίκων	I - 4772
2. Εκτίμηση	I - 4777
α) Επί της υπάρξεως επεμβάσεως στην ιδιωτική ζωή	I - 4778
β) Επί της δικαιολογήσεως της επεμβάσεως στην ιδιωτική ζωή	I - 4778
i) Προβλέπεται από τον νόμο η επέμβαση;	I - 4779
ii) Επιδιώκει η επέμβαση θεμιτό σκοπό;	I - 4780
iii) Είναι αναγκαία η επέμβαση, σε μια δημοκρατική κοινωνία, για την επίτευξη ενός τέτοιου σκοπού;	I - 4781
Δ — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από το ότι η απόφαση του Συμβουλίου δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη	I - 4790
Ε — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της αμεσότητας συνεργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 10 ΕΚ	I - 4791
VII — Επί των δικαστικών εξόδων	I - 4793
VIII — Πρόταση	I - 4794

1. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου δύο προσφυγές ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 230 ΕΚ. Στην υπόθεση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (C-317/04), η προσφυγή αποσκοπεί στην ακύρωση της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2004, για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την επεξεργασία και τη διαβίβαση των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών από τους αερομεταφορείς προς το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας, Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων των Ηνωμένων Πολιτειών². Στην υπόθεση Κοινοβούλιο κατά Επιτροπής (C-318/04), το Κοινοβούλιο ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής, της 14ης Μαΐου 2004, σχετικά με την ικανοποιητική προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στον φάκελο των επιβατών αεροπορικών μεταφορών ο οποίος διαβιβάζεται στην Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής³.

2. Στις δύο αυτές υποθέσεις, το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί της προβληματικής σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των επιβατών αεροσκαφών όταν, για να δικαιολογηθεί η διαβίβαση και η επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων σε τρίτη χώρα, εν προκειμένω στις Ηνωμένες Πολιτείες⁴, γίνεται επίκληση επιταγών που ανάγονται στη δημόσια ασφάλεια και υπάγονται στον τομέα του ποινικού δικαίου, όπως είναι η πρόληψη και η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

3. Οι δύο αυτές υποθέσεις ανάγονται σε μια σειρά γεγονότων που τώρα πρέπει να εκθέσω. Εν συνεχεία, θα εξετάσω λεπτομερώς το νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι εν λόγω υποθέσεις.

I — Ιστορικό της διαφοράς

4. Την επαύριον των τρομοκρατικών επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, οι Ηνωμένες Πολιτείες θέσπισαν νομοθεσία που ορίζει ότι οι αερομεταφορείς που εκτελούν δρομολόγια με προορισμό ή αφετηρία το έδαφος των Ηνωμένων Πολιτειών ή μέσω του εδάφους των Ηνωμένων Πολιτειών οφείλουν να παρέχουν στις αμερικανικές τελωνειακές αρχές ηλεκτρονική πρόσβαση στα δεδομένα τα οποία περιέχονται στα αυτόματα συστήματα κρατήσεως θέσεων και ελέγχου των αναχωρήσεων των εν λόγω αερομεταφορέων και τα οποία αποκαλούνται «Passenger Name Records» (στο εξής: PNR)⁵. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ενώ αναγνώριζε το θεμιτό των

2 — Απόφαση 2004/496/ΕΚ (ΕΕ L 183, σ. 83, στο εξής: απόφαση του Συμβουλίου).

3 — Απόφαση 2004/535/ΕΚ (ΕΕ L 235, σ. 11, στο εξής: απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας).

4 — Η προβληματική αυτή αφορά, επίσης, τις σχέσεις της Κοινότητας με άλλες τρίτες χώρες. Έτσι, επισημαίνεται ότι μια συμφωνία του ίδιου είδους με εκείνη που είναι επίμαχη στην υπόθεση C-317/04 υπογράφηκε μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Καναδά στις 3 Οκτωβρίου 2005.

5 — Βλ. Aviation and Transportation Security Act (A.T.S.A.) της 19ης Νοεμβρίου 2001 (Public Law 107-71, 107th Congress, τίτλος 49, τμήμα 44909(c)(3) του κώδικα των Ηνωμένων Πολιτειών). Τον νόμο αυτό ακολούθησαν κανονισμοί εφαρμογής που θεσπίστηκαν από την Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων του Υπουργείου Εσωτερικής Ασφάλειας των Ηνωμένων Πολιτειών (United States Bureau of Customs and Border Protection, στο εξής: CBP), όπως ο Passenger and Crew Manifests Required for Passengers Flights in Foreign Air Transportation to the United States, που δημοσιεύθηκε στο *Federal Register* (Αμερικανικό Ομοσπονδιακό Μητρώο) στις 31 Δεκεμβρίου 2001, και ο Passenger Name Record Information Required for Passengers on Flights in Foreign Air Transportation to or from the United States, που δημοσιεύθηκε στο *Federal Register* στις 25 Ιουνίου 2002 (τίτλος 19, τμήμα 122.49b του κώδικα ομοσπονδιακών κανονισμών).

διακυβευομένων συμφερόντων σχετικά με την ασφάλεια, ενημέρωσε τις αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών, από τον Ιούνιο του 2002, ότι οι εν λόγω διατάξεις μπορούσαν να έλθουν σε σύγκρουση με την κοινοτική νομοθεσία και με εκείνη των κρατών μελών στον τομέα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και με ορισμένες διατάξεις του κανονισμού σχετικά με τη χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων κρατήσεως θέσεων (SIR)⁶. Οι αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών ανέβαλαν την έναρξη ισχύος των νέων διατάξεων, αλλά αρνήθηκαν να παραιτηθούν από την επιβολή κυρώσεων στις αεροπορικές εταιρίες που δεν είχαν συμμορφωθεί με τις εν λόγω διατάξεις μετά τις 5 Μαρτίου 2003. Έκτοτε, πολλές μεγάλες αεροπορικές εταιρίες που είναι εγκατεστημένες στα κράτη μέλη παρέχουν στις αμερικανικές αρχές πρόσβαση στα δεδομένα PNR που διαθέτουν.

5. Η Επιτροπή άρχισε διαπραγματεύσεις με τις αμερικανικές αρχές, οι οποίες κατέληξαν στην κατάρτιση εγγράφου που περιέχει δεσμεύσεις εκ μέρους της CBR, ενόψει της εκδόσεως αποφάσεως της Επιτροπής με αντικείμενο τη διαπίστωση του επαρκούς χαρακτήρα του επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχεται από τις Ηνωμένες Πολιτείες, βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 6, της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για

την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁷.

6. Στις 13 Ιουνίου 2003, η επονομαζόμενη «ομάδα του άρθρου 29» για την προστασία των δεδομένων⁸ διατύπωσε γνώμη με την οποία εξέφρασε αμφιβολίες ως προς το επίπεδο προστασίας που διασφαλίζουν οι ως άνω δεσμεύσεις για την επεξεργασία των σχετικών δεδομένων⁹. Η ανωτέρω ομάδα επανέλαβε τις αμφιβολίες της με άλλη γνώμη που διατύπωσε στις 29 Ιανουαρίου 2004¹⁰.

7. Την 1η Μαρτίου 2004, η Επιτροπή διαβίβασε στο Κοινοβούλιο το σχέδιο της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, συνοδευόμενο από το σχέδιο της δηλώσεως σχετικά με τις δεσμεύσεις της CBR.

7 — ΕΕ L 281, σ. 31, όπως η εν λόγω οδηγία τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1882/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, περί προσαρμογής στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου των διατάξεων των σχετικών με τις επιτροπές των επικουρούν την Επιτροπή στην άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της, οι οποίες προβλέπονται από πράξεις υποκείμενες στη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 284, σ. 1).

8 — Η εν λόγω ομάδα εργασίας συστάθηκε δυνάμει του άρθρου 29 της οδηγίας 95/46. Πρόκειται για ένα ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο το οποίο παρεμβαίνει στον τομέα της προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η αποστολή του ορίζεται στο άρθρο 30 της εν λόγω οδηγίας καθώς και στο άρθρο 15, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες) (ΕΕ L 201, σ. 37).

9 — Γνώμη 2/2003 σχετικά με το επίπεδο προστασίας που διασφαλίζεται στις Ηνωμένες Πολιτείες για τη διαβίβαση των δεδομένων των επιβατών αεροσκαφών (PNR) οι οποίοι διαβιβάζονται στην Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων των Ηνωμένων Πολιτειών (US CBP). Βλ. δικτυακό τόπο: http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/wpdocs/2003_fr.htm.

10 — Γνώμη 2/2004 σχετικά με το επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στους φακέλους των επιβατών αεροσκαφών (PNR) οι οποίοι διαβιβάζονται στην Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων των Ηνωμένων Πολιτειών (US CBP). Βλ. δικτυακό τόπο: http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/wpdocs/2004_fr.htm.

6 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2299/89 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1989, για τη θέσπιση κώδικα συμπεριφοράς για τα ηλεκτρονικά συστήματα κράτησης θέσεων (ΕΕ L 220, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 323/1999 του Συμβουλίου, της 8ης Φεβρουαρίου 1999 (ΕΕ L 40, σ. 1).

8. Στις 17 Μαρτίου 2004, η Επιτροπή διαβίβασε στο Κοινοβούλιο, με την προοπτική της διαβουλεύσεως με το τελευταίο δυνάμει του άρθρου 300, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, πρόταση αποφάσεως του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως σχετικά με τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών. Με έγγραφο της 25ης Μαρτίου 2004, το Συμβούλιο ζήτησε, αναφερόμενο στη διαδικασία του επείγοντος που προβλέπεται στο άρθρο 112 του κανονισμού του Κοινοβουλίου (νυν άρθρο 134), τη γνώμη του Κοινοβουλίου επί της προτάσεως αυτής το αργότερο στις 22 Απριλίου 2004. Με το έγγραφό του, το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι «[η] καταπολέμηση της τρομοκρατίας, που δικαιολογεί τα προτεινόμενα μέτρα, αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Σήμερα, οι αερομεταφορείς και οι επιβάτες ευρίσκονται σε κατάσταση αβεβαιότητας που πρέπει να αρθεί επείγοντως. Επιπλέον, είναι ουσιώδες το να προστατευθούν τα οικονομικά συμφέροντα των ενδιαφερομένων».

9. Στις 31 Μαρτίου 2004, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8 της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή¹¹, το Κοινοβούλιο εξέδωσε ψήφισμα με το οποίο εκφράζει ορισμένο αριθμό επιφυλάξεων νομικής φύσεως επί της προσεγγίσεως αυτής. Ειδικότερα, το Κοινοβούλιο θεώρησε ότι το σχέδιο της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας υπερέβαινε τις αρμοδιότητες που ανατέθηκαν στην Επιτροπή με το άρθρο 25 της οδηγίας 95/46. Το Κοινοβούλιο πρόβη σε έκκληση για τη σύναψη προσήκουσας διεθνούς συμφωνίας που να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και ζήτησε από την

Επιτροπή να του υποβάλει νέο σχέδιο αποφάσεως. Επιπλέον, το Κοινοβούλιο επιφυλάχθηκε του δικαιώματος να προσφύγει ενώπιον του Δικαστηρίου προκειμένου να του ζητήσει να εξακριβώσει τη νομιμότητα της μελετώμενης διεθνούς συμφωνίας και, ειδικότερα, το συμβατό της εν λόγω συμφωνίας με την προστασία του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής.

10. Στις 21 Απριλίου 2004, το Κοινοβούλιο ενέκρινε, κατόπιν αιτήματος του Προέδρου του, σύσταση της επιτροπής νομικών θεμάτων και εσωτερικής αγοράς αποσκοπούσα στο να ζητηθεί από το Δικαστήριο να εκδώσει γνωμοδότηση επί του αν η μελετώμενη συμφωνία συμβιβάζεται με τη Συνθήκη, σύμφωνα με το άρθρο 300, παράγραφος 6, ΕΚ, διαδικασία που άρχισε αυθημερόν. Επίσης, το Κοινοβούλιο αποφάσισε, την ίδια ημέρα, την παραπομπή στην επιτροπή της εκθέσεως επί της προτάσεως αποφάσεως του Συμβουλίου, απορρίπτοντας έτσι σιωπηρώς, κατά το στάδιο αυτό, την αίτηση του Συμβουλίου της 25ης Μαρτίου 2004 σχετικά με τη διαδικασία του επείγοντος.

11. Στις 28 Απριλίου 2004, το Συμβούλιο, στηριζόμενο στο άρθρο 300, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, απηύθυνε έγγραφο στο Κοινοβούλιο με το οποίο του ζήτησε να διατυπώσει τη γνώμη του επί της συνάψεως της συμφωνίας πριν από τις 5 Μαΐου 2004. Προκειμένου να δικαιολογήσει το επείγον, το Συμβούλιο επανέλαβε τους λόγους που αναφέρονται στο από 25 Μαρτίου 2004 έγγραφό του¹².

11 — Απόφαση 1999/468/ΕΚ (ΕΕ L 184, σ. 23).

12 — Βλ. σημείο 8 των ανά χείρας προτάσεων.

12. Στις 30 Απριλίου 2004, ο Γραμματέας του Δικαστηρίου ενημέρωσε το Κοινοβούλιο ότι το Δικαστήριο είχε καθορίσει την 4η Ιουνίου 2004 ως την προθεσμία για την κατάθεση των παρατηρήσεων των κρατών μελών, του Συμβουλίου και της Επιτροπής στο πλαίσιο της αιτήσεως προς έκδοση γνωμοδοτήσεως 1/04.

13. Στις 4 Μαΐου 2004, το Κοινοβούλιο απέρριψε την αίτηση σχετικά με τη διαδικασία του επείγοντος, την οποία του είχε υποβάλει το Συμβούλιο στις 28 Απριλίου 2004¹³. Τη μεθεπομένη, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου απευθύνθηκε στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή για να τους ζητήσει να μην εμμένουν στις προθέσεις τους επί όσο χρόνο το Δικαστήριο δεν έχει εκδώσει τη γνωμοδότηση που ζητήθηκε στις 21 Απριλίου 2004.

14. Στις 14 Μαΐου 2004, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση σχετικά με το ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στον φάκελο των επιβατών αεροσκαφών ο οποίος διαβιβάζεται στη CBR, σύμφωνα με το άρθρο 25, παράγραφος 6, της οδηγίας 95/46.

15. Στις 17 Μαΐου 2004, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών σχετικά με την επεξεργασία και τη διαβίβαση δεδομένων PNR από τους αερομεταφορείς προς τη CBR.

16. Με έγγραφο της 9ης Ιουλίου 2004, το Κοινοβούλιο ενημέρωσε το Δικαστήριο σχετικά με την ανάκληση της αιτήσεώς του προς έκδοση γνωμοδοτήσεως 1/04¹⁴. Εν συνεχεία, το Κοινοβούλιο αποφάσισε να επιδιώξει τη δικαστική επίλυση των διαφορών μεταξύ, αφενός, του ιδίου και, αφετέρου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

II — Το νομικό πλαίσιο των δύο υποθέσεων

A — Η Συνθήκη ΕΕ

17. Σύμφωνα με το άρθρο 6 ΕΕ:

«1. Η Ένωση βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, αρχές οι οποίες είναι κοινές στα κράτη μέλη.

2. Η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και όπως

13 — Με τα δικόγρατά του, το Κοινοβούλιο δικαιολογεί την απόρριψη αυτή λόγω της διαπιστώσεως της παρατεταμένης ελλείψεως του συνόλου των γλωσσικών αποδόσεων της προτάσεως αποφάσεως του Συμβουλίου.

14 — Η ως άνω αίτηση προς έκδοση γνωμοδοτήσεως διαγράφηκε από το πρωτόκολλο του Δικαστηρίου με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 2004.

προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

Επιτροπής στον τομέα αυτό, η υπογραφή [...] και η σύναψη των συμφωνιών αποφασίζονται από το Συμβούλιο, με ειδική πλειοψηφία μετά από πρόταση της Επιτροπής».

[...]»

20. Το άρθρο 300, παράγραφος 3, ΕΚ έχει ως εξής:

B — Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

18. Το άρθρο 95, παράγραφος 1, ΕΚ προβλέπει τα εξής:

«Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 94 και εκτός αν ορίζει άλλως η παρούσα Συνθήκη, εφαρμόζονται οι ακόλουθες διατάξεις για την πραγματοποίηση των στόχων του άρθρου 14. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με τη διαδικασία του άρθρου 251 και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εκδίδει τα μέτρα σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς».

«Εκτός από τις συμφωνίες που προβλέπονται στο άρθρο 133, παράγραφος 3, το Συμβούλιο συνάπτει τις συμφωνίες μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ακόμη και όταν η συμφωνία αφορά τομέα για τον οποίο απαιτείται η διαδικασία του άρθρου 251 ή του άρθρου 252 για τη θέσπιση εσωτερικών κανόνων. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατυπώνει τη γνώμη του μέσα σε προθεσμία που μπορεί να ορίσει το Συμβούλιο ανάλογα με το επείγον του ζητήματος. Ελλείψει γνώμης μέσα στην προθεσμία αυτή, το Συμβούλιο δύναται να αποφασίζει.

Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου, συνάπτονται, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι συμφωνίες που αναφέρονται στο άρθρο 310, καθώς και οι άλλες συμφωνίες που δημιουργούν ειδικό θεσμικό πλαίσιο μέσω της οργάνωσης διαδικασιών συνεργασίας, οι συμφωνίες που συνεπάγονται σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις για την Κοινότητα και οι συμφωνίες που συνεπάγονται τροποποίηση πράξης που εγκρίθηκε κατά τη διαδικασία του άρθρου 251.

19. Όσον αφορά τη διαδικασία συνάψεως διεθνών συμφωνιών από την Κοινότητα, το άρθρο 300, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, προβλέπει, στην πρώτη περιόδό του, ότι, «[μ]ε την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων της

Σε επείγουσες περιπτώσεις, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορούν να συμφωνούν προθεσμία για τη σύμφωνη γνώμη.»

Γ — Το ευρωπαϊκό δίκαιο της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

21. Το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ) ορίζει:

«1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.

2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξει επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αύτη προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον διά την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.»

22. Το ευρωπαϊκό δίκαιο της προστασίας των δεδομένων διαμορφώθηκε κατ' αρχάς στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης. Έτσι, η σύμβαση περί προστασίας των προσώπων έναντι της αυτοματοποιημένης

επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υπογράφηκε από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Στρασβούργο στις 28 Ιανουαρίου 1981¹⁵. Σκοπός της εν λόγω συμβάσεως είναι η διασφάλιση, επί του εδάφους κάθε συμβαλλομένου μέρους, σε κάθε φυσικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια ή την κατοικία του, του σεβασμού των δικαιωμάτων του και των θεμελιωδών ελευθεριών του, και ιδίως του δικαιώματός του στην ιδιωτική ζωή, έναντι της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.

23. Όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, πέραν του άρθρου του 7 που αφορά τον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, το άρθρο 8 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁶ είναι αφιερωμένο ειδικώς στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η εν λόγω διάταξη έχει ως εξής:

«1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.

15 — Σειρά ευρωπαϊκών συνθηκών, αριθ. 108 (στο εξής: σύμβαση αριθ. 108). Η σύμβαση αυτή άρχισε να ισχύει την 1η Οκτωβρίου 1985. Η Επιτροπή των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης ενέκρινε τροποποιήσεις της εν λόγω συμβάσεως στις 15 Ιουνίου 1999, προκειμένου να καταστεί δυνατή η προσχώρηση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (οι τροποποιήσεις αυτές δεν έχουν γίνει δεκτές, μέχρι σήμερα, από όλα τα κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη της συμβάσεως αριθ. 108). Βλ. επίσης, πρόσθετο πρωτόκολλο της συμβάσεως αριθ. 108, σχετικά με τις ελεγκτικές αρχές και τις διασυννοιακές ροές δεδομένων, που υπογράφηκε στις 8 Νοεμβρίου 2001 και άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 2004 (σειρά ευρωπαϊκών συνθηκών, αριθ. 181).

16 — ΕΕ 2000, C 364, σ. 1. Ο εν λόγω Χάρτης, ο οποίος υπογράφηκε και του οποίου η διακήρυξη έγινε από τους Προέδρους του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής κατὰ τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Νίκαιας, στις 7 Δεκεμβρίου 2000, περιλαμβάνεται στο τμήμα II της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, που δεν έχει ακόμη αρχίσει να ισχύει μέχρι σήμερα (ΕΕ 2004, C 310, σ. 41). Όπως υπογράμμισε το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «παρά το γεγονός ότι δεν έχει δεσμευτική νομική ισχύ, [ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης] αποδεικνύει τη σημασία των δικαιωμάτων που θεσπίζει στην κοινοτική έννομη τάξη». Βλ. απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 2003, T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 και T-272/01, Philip Morris International κ.λπ. κατὰ Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. II-1, σκέψη 122).

2. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από τον νόμο. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στα συλλεγμένα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους.

3. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.»

24. Όσον αφορά το πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο, το άρθρο 286 ΕΚ προβλέπει, στην παράγραφο 1, ότι, «[α]πό την 1η Ιανουαρίου 1999, οι κοινοτικές πράξεις για την προστασία του ατόμου όσον αφορά την επεξεργασία και την ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εφαρμόζονται στα όργανα και οργανισμούς που έχουν ιδρυθεί από την παρούσα Συνθήκη ή βάσει αυτής»¹⁷.

25. Στο παράγωγο κοινοτικό δίκαιο, ο βασικός κανόνας στον τομέα αυτό είναι η

οδηγία 95/46¹⁸. Η διασύνδεσή της με τα νομοθετικά κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης προκύπτει ρητώς από τη δέκατη και την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω οδηγίας. Συγκεκριμένα, η δέκατη αιτιολογική σκέψη της ορίζει ότι «στόχος των εθνικών νομοθεσιών όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι η διασφάλιση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής, όπως επίσης αναγνωρίζεται στο άρθρο 8 της [ΕΣΔΑ] καθώς και στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου [...] για το λόγο αυτό, η προσέγγιση των εν λόγω νομοθεσιών δεν πρέπει να οδηγήσει στην εξασθένηση της προστασίας που εξασφαλίζουν αλλά, αντιθέτως, πρέπει να έχει ως στόχο την κατοχύρωση υψηλού επιπέδου προστασίας στην Κοινότητα». Επιπλέον, η ενδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 95/46 αναφέρει ότι «οι αρχές περί προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του ατόμου, και ιδίως της ιδιωτικής ζωής, που περιέχονται στην παρούσα οδηγία, διευκρινίζουν και επεκτείνουν τις αρχές που περιλαμβάνονται στη σύμβαση [αριθ. 108]».

26. Η οδηγία 95/46, η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 100Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 95 ΕΚ), θεσπίσθηκε σύμφωνα με την αντίληψη που εκφράζεται στην τρίτη αιτιολογική σκέψη της, κατά την οποία «για την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς

17 — Η παράγραφος 2 του άρθρου 286 ΕΚ έχει ως εξής:
«Πριν από την ημερομηνία που αναφέρεται στην παράγραφο 1, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251, συνιστά ένα ανεξάρτητο εποπτικό όργανο υπεύθυνο για την παρακολούθηση της εφαρμογής αυτών των κοινοτικών πράξεων στα όργανα και οργανισμούς της Κοινότητας και θεσπίζει όποιες άλλες κατάλληλες σχετικές διατάξεις.»
Βάσει του άρθρου 286 ΕΚ, εκδόθηκε ο κανονισμός (ΕΚ) 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 2001, L 8, σ. 1).

18 — Για μια λεπτομερή παρουσίαση του γενικού πλαισίου εντός του οποίου καταρτίστηκε η ως άνω οδηγία και των διατάξεων της οδηγίας αυτής, βλ. de Boulanger, M.-H., de Terwangne, C., Léonard, T., Louveaux, S., Moreau, D., και Pouillet, Y., «La protection des données à caractère personnel en droit communautaire», JTDE, 1997, αριθ. 40, 41 και 42. Βλ. επίσης Simitis, S., *Data Protection in the European Union — the Quest for Common Rules*, Collected Courses of the Academy of European Law, Volume VIII, Book I, 2001, σ. 95. Επίσης, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι μια ειδική οδηγία, ήτοι η οδηγία 2002/58, προορίζεται να διέπει τον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

[...] απαιτείται όχι μόνο η δυνατότητα κυκλοφορίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ κρατών μελών αλλά και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου». Ακριβέστερα, ο κοινοτικός νομοθέτης εκκινεί από τη διαπίστωση ότι «οι διαφορές που υπάρχουν στα κράτη μέλη ως προς το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών του ατόμου, και ιδίως της ιδιωτικής ζωής, έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι δυνατόν να εμποδίζουν τη διαβίβαση των δεδομένων αυτών από το έδαφος ενός στο έδαφος άλλου κράτους μέλους»¹⁹, πράγμα που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα, ιδίως, την παρεμπόδιση της ασκήσεως δραστηριοτήτων σε κοινοτική κλίμακα και τη στρέβλωση του ανταγωνισμού. Επίσης, ο κοινοτικός νομοθέτης θεώρησε ότι «για την εξάλειψη των εμποδίων στην κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πρέπει να υπάρχει ίσος βαθμός προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών του ατόμου έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων αυτών σε όλα τα κράτη μέλη»²⁰. Η προσέγγιση αυτή πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα ότι, «λόγω της ισοδύναμης προστασίας που θα προκύψει από την προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών, τα κράτη μέλη δεν θα μπορούν πλέον να εμποδίζουν τη μεταξύ τους ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για λόγους προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων, και κυρίως της ιδιωτικής ζωής»²¹.

27. Το άρθρο 1 της οδηγίας 95/46, που τιτλοφορείται «Στόχος της οδηγίας», εφαρμόζει την ως άνω προσέγγιση με τους ακόλουθους όρους:

«1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, την προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, και ιδίως της ιδιωτικής ζωής, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ των κρατών μελών για λόγους συναφείς με την προστασία που εξασφαλίζεται δυνάμει της παραγράφου 1.»

28. Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας ορίζει, μεταξύ άλλων, τις έννοιες των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», της «επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» και του «υπευθύνου της επεξεργασίας».

29. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 2, στοιχείο α', της οδηγίας 95/46, ως δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα λογίζεται «κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί [...] ως πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί λογίζεται το πρόσωπο εκείνο που μπορεί να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσοτέρων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από φυσική, βιολογική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική άποψη».

19 — Έβδομη αιτιολογική σκέψη

20 — Όγδοη αιτιολογική σκέψη

21 — Ένατη αιτιολογική σκέψη.

30. Η επεξεργασία τέτοιων δεδομένων καλύπτει, σύμφωνα με το άρθρο 2, στοιχείο β', της εν λόγω οδηγίας, «κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιούνται με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων διαδικασιών και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η τροποποίηση, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η εναρμόνιση ή ο συνδυασμός, καθώς και το κλείδωμα, η διαγραφή ή η καταστροφή».

31. Το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 95/46 ορίζει ότι ως υπεύθυνος της επεξεργασίας νοείται «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος φορέας που μόνος ή από κοινού με άλλους καθορίζει τους στόχους και τον τρόπο της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα [...]».

32. Όσον αφορά το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46, το άρθρο 3, παράγραφος 1, προβλέπει ότι οι διατάξεις της εν λόγω οδηγίας «εφαρμόζονται στην αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο».

33. Το άρθρο 3, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας παρέχει τη δυνατότητα να καταστεί

γνωστό ένα από τα όρια του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής της οδηγίας αυτής, κατά το μέτρο που ορίζει ότι:

«Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας δεν εφαρμόζονται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:

- η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, όπως οι δραστηριότητες που προβλέπονται στις διατάξεις των τίτλων V και VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και, εν πάση περιπτώσει, στην επεξεργασία δεδομένων που αφορά τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους (συμπεριλαμβανομένης και της οικονομικής ευημερίας του, εφόσον η επεξεργασία αυτή συνδέεται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου,

[...]»

34. Το κεφάλαιο II της οδηγίας 95/46 είναι αφιερωμένο στις «[γ]ενικές προϋποθέσεις σχετικά με τη θεμιτή επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα». Εντός του κεφαλαίου αυτού, το τμήμα I αφορά τις «[α]ρχές που πρέπει να τηρούνται ως προς την ποιότητα των δεδομένων». Το άρθρο 6

της οδηγίας αυτής απαριθμεί τις εν λόγω επονομαζόμενες αρχές της σύννομης επεξεργασίας, της θεμιτής επεξεργασίας, του σκοπού, της αναλογικότητας και της ακρίβειας της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Το εν λόγω άρθρο έχει ως εξής:

δεν υπερβαίνει την απαιτούμενη για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους έχουν συλλεγεί ή για τους οποίους αργότερα υφίστανται επεξεργασία [...].

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει:

2. Εναπόκειται στον υπεύθυνο της επεξεργασίας να εξασφαλίσει την τήρηση της παραγράφου 1.»

α) να υφίστανται σύννομη και θεμιτή επεξεργασία·

35. Το τμήμα II του κεφαλαίου II της εν λόγω οδηγίας είναι αφιερωμένο στις «[β]ασικές αρχές της νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων». Το άρθρο 7, από το οποίο αποτελείται το ως άνω τμήμα, έχει ως εξής:

β) να συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και η μεταγενέστερη επεξεργασία τους να συμβιβάζεται με τους σκοπούς αυτούς [...].

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να γίνεται μόνον εάν:

γ) να είναι κατάλληλα, συναφή προς το θέμα και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέγονται και υφίστανται επεξεργασία·

α) το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα έχει δώσει τη ρητή συγκατάθεσή του

δ) να είναι ακριβή και, εφόσον χρειάζεται, να ενημερώνονται [...].

ή

ε) να διατηρούνται με μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των προσώπων στα οποία αναφέρονται μόνο κατά τη διάρκεια περιόδου που

β) είναι απαραίτητη για την εκτέλεση σύμβασης της οποίας το ενδιαφερόμενο πρόσωπο είναι συμβαλλόμενο μέρος ή για την εκτέλεση προσυμβατικών μέτρων ληφθέντων αιτήσεώς του

ή

χρεώσεων και δικαιωμάτων που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 6 παράγραφος 1, του άρθρου 10, του άρθρου 11 παράγραφος 1 και των άρθρων 12 και 21, όταν ο περιορισμός αυτός απαιτείται για τη διαφύλαξη:

γ) είναι απαραίτητη για την τήρηση εκ του νόμου υποχρέωσης του υπευθύνου της επεξεργασίας [...]».

α) της ασφάλειας του κράτους·

36. Όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που χαρακτηρίζονται συνήθως ως «ευαίσθητα», το άρθρο 8, παράγραφος 1, διατυπώνει την αρχή της απαγορεύσεως της επεξεργασίας τους. Συγκεκριμένα, η εν λόγω διάταξη προβλέπει ότι «[τ]α κράτη μέλη απαγορεύουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχουν πληροφορίες για τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και την υγεία και τη σεξουαλική ζωή.» Πάντως, η ως άνω αρχή της απαγορεύσεως έχει πολλές εξαιρέσεις, των οποίων το περιεχόμενο και το καθεστώς περιγράφονται λεπτομερώς στις επόμενες παραγράφους του ιδίου άρθρου.

β) της άμυνας·

γ) της δημόσιας ασφάλειας·

δ) της πρόληψης, διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης παραβάσεων του ποινικού νόμου ή της δεοντολογίας των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελματιών·

37. Σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46, το οποίο τιτλοφορείται «Εξαιρέσεις και περιορισμοί»:

ε) σημαντικού οικονομικού ή χρηματοοικονομικού συμφέροντος κράτους μέλους ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των νομισματικών, δημοσιονομικών και φορολογικών θεμάτων·

«Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν με νομοθετικά μέτρα την εμβέλεια των υπο-

στ) αποστολής ελέγχου, επιθεώρησης ή ρυθμιστικών καθηκόντων που συνδέονται, έστω και ευκαιριακά, με την άσκηση δημόσιας εξουσίας στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα στοιχεία γ', δ' και ε'·

ζ) της προστασίας του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα ή των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων προσώπων.»

38. Επίσης, ο κοινοτικός νομοθέτης επιθυμούσε να μην τίθεται εν αμφιβόλω το καθεστώς προστασίας που θεσπίστηκε κατ' αυτόν τον τρόπο όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα εξέρχονται του κοινοτικού εδάφους. Συγκεκριμένα, είναι προφανές ότι η διεθνής διάσταση των ροών πληροφοριακών στοιχείων²² θα καθιστούσε ανεπαρκή, αν όχι αλυσιτελή, την ύπαρξη ρυθμίσεως της οποίας η αποτελεσματικότητα θα κάλυπτε μόνον το έδαφος αυτό. Επομένως, ο κοινοτικός νομοθέτης επέλεξε ένα σύστημα που απαιτεί, για να γίνει δεκτή η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτη χώρα, να εξασφαλίζει η εν λόγω χώρα «ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας» ως προς τα δεδομένα αυτά.

39. Έτσι, ο κοινοτικός νομοθέτης θέτει τον κανόνα ότι «όταν μια τρίτη χώρα δεν παρέχει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας, η διαβίβαση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς την εν λόγω χώρα πρέπει να απαγορεύεται»²³.

40. Στην προοπτική αυτή, το άρθρο 25 της οδηγίας 95/46 διατυπώνει τις αρχές στις οποίες υπόκεινται οι διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτες χώρες:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι η διαβίβαση προς τρίτη χώρα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που έχουν υποστεί επεξεργασία ή πρόκειται να υποστούν επεξεργασία μετά τη διαβίβασή τους, επιτρέπεται μόνον εάν, τηρουμένων των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται σύμφωνα με τις λοιπές διατάξεις της παρούσας οδηγίας, η εν λόγω τρίτη χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας.

2. Η επάρκεια της προστασίας που παρέχεται από τρίτη χώρα σταθμίζεται λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων που επηρεάζουν μια διαβίβαση ή κατηγορία διαβιβάσεων δεδομένων· ειδικότερα, εξετάζονται η φύση των δεδομένων, οι σκοποί και η διάρκεια της ή των προβλεπόμενων επεξεργασιών, η χώρα προέλευσης και τελικού προορισμού, οι γενικοί ή τομεακοί κανόνες δικαίου, οι επαγγελματικοί κανόνες και τα μέτρα ασφαλείας που ισχύουν στην εν λόγω τρίτη χώρα.

3. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή ενημερώνονται αμοιβαία οσάκις θεωρούν ότι μια τρίτη χώρα δεν εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας κατά την έννοια της παραγράφου 2.

4. Όταν η Επιτροπή διαπιστώνει, με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 31 παράγραφος 2, ότι μια τρίτη χώρα δεν εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας κατά την έννοια της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη λαμβά-

22 — Παραδείγματος χάρη, μπορούν να αναφερθούν οι ροές δεδομένων που συνδέονται με την κινητικότητα των προσώπων, με το ηλεκτρονικό εμπόριο και με τις διαβιβάσεις στο εσωτερικό ενός ομίλου επιχειρήσεων.

23 — Πεντηκοστή έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 95/46.

νουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε διαβίβαση τέτοιου είδους δεδομένων προς την εν λόγω τρίτη χώρα.

5. Η Επιτροπή αρχίζει την κατάλληλη στιγμή διαπραγματεύσεις ώστε να επανορθωθεί η κατάσταση που προκύπτει από τη διαπίστωση που έχει γίνει κατ' εφαρμογή της παραγράφου 4.

6. Η Επιτροπή μπορεί να αποφανθεί, με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 31 παράγραφος 2, ότι μια τρίτη χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας κατά την έννοια της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, λόγω της εσωτερικής της νομοθεσίας ή των διεθνών δεσμεύσεων που έχει αναλάβει, ιδίως κατόπιν των διαπραγματεύσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 5, ώστε να εξασφαλίζει την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των προσώπων.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με την απόφαση της Επιτροπής.»

41. Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι, στο πλαίσιο του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ, που αφορά την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα διέπεται από διάφορες ειδικές πράξεις. Πρόκειται, ιδίως, για πράξεις που θεσπίζουν κοινά συστήματα πληροφοριών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως είναι η σύμβαση

εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν²⁴, η οποία περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις σχετικά με την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν (SIS)²⁵ η σύμβαση για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας δυνάμει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση²⁶, η απόφαση του Συμβουλίου περί ιδρύσεως της Eurojust²⁷ και οι διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού της Eurojust σχετικά με την επεξεργασία και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα²⁸, η βασιζόμενη στο άρθρο Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σύμβαση σχετικά με τη χρήση της πληροφορικής στον τελωνειακό τομέα, που περιλαμβάνει διατάξεις οι οποίες αφορούν την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και οι οποίες εφαρμόζονται στο σύστημα πληροφορικής των τελωνείων²⁹, και η σύμβαση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης³⁰.

42. Στις 4 Οκτωβρίου 2005, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση αποφάσεως-πλαίσιου του

24 — Σύμβαση εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985 μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, που υπογράφηκε στο Σένγκεν στις 19 Ιουνίου 1990 (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19).

25 — Βλ. άρθρα 102 έως 118 της εν λόγω συμβάσεως. Όσον αφορά το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II), η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις για την έκδοση αποφάσεως του Συμβουλίου [COM(2005) 230 τελικό] και δύο κανονισμών [COM(2005) 236 τελικό και COM(2005) 237 τελικό].

26 — ΕΕ 1995, C 316, σ. 2, στο εξής: σύμβαση Europol.

27 — Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ, της 28ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκληματισμού (ΕΕ L 63, σ. 1, στο εξής: απόφαση Eurojust). Βλ. άρθρα 14 επ. της εν λόγω αποφάσεως.

28 — ΕΕ 2005, C 68, σ. 1.

29 — ΕΕ 1995, C 316, σ. 34. Βλ., ιδίως, άρθρα 13 έως 15, 17 και 18 της εν λόγω συμβάσεως.

30 — Πράξη του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, για την κατάρτιση, σύμφωνα με το άρθρο 34 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, της ως άνω συμβάσεως (ΕΕ 2000, C 197, σ. 1). Βλ., ιδίως, άρθρο 23 της εν λόγω συμβάσεως.

Συμβουλίου, σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις³¹.

μνημονεύεται στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη της ως άνω αποφάσεως, «[σ]την περίπτωση αυτή, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να διαβιβάζονται από τα κράτη μέλη χωρίς να απαιτούνται πρόσθετες εγγυήσεις».

III — Οι προσβαλλόμενες αποφάσεις

43. Θα εξετάσω τις δύο προσβαλλόμενες αποφάσεις κατά τη χρονολογική σειρά της εκδόσεώς τους.

A — Η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας

44. Η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας εκδόθηκε από την Επιτροπή βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 6, της οδηγίας 95/46, το οποίο, όπως υπενθυμίζεται, απονέμει στην Επιτροπή την εξουσία να διαπιστώνει ότι μια τρίτη χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα³². Όπως

45. Στην ενδέκατη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω αποφάσεως, η Επιτροπή αναφέρει ότι «[η] επεξεργασία από τη CBP των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στο PNR των επιβατών αεροπορικών μεταφορών ο οποίος διαβιβάζεται σε αυτήν διέπεται από τους όρους που προβλέπονται στις αναλήψεις υποχρεώσεων του Υπουργείου Εσωτερικής Ασφάλειας, Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων της 11ης Μαΐου 2004 και στην εσωτερική νομοθεσία των ΗΠΑ, στο βαθμό που αναφέρεται στις αναλήψεις υποχρεώσεων». Επίσης, η Επιτροπή διαπιστώνει, στη δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη της ίδιας αποφάσεως, ότι «[τ]α πρότυπα βάσει των οποίων η CBP θα επεξεργάζεται τα δεδομένα του PNR σύμφωνα με την αμερικανική νομοθεσία και τις αναλήψεις υποχρεώσεων καλύπτουν τις βασικές αρχές που απαιτούνται για ένα επαρκές επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων».

31 — COM(2005) 475 τελικό. Η ως άνω πρόταση αποφάσεως-πλαισίου στηρίζεται στα άρθρα 30 ΕΕ, 31 ΕΕ και 34, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΕΕ. Η πρόταση αυτή αποτελεί ένα από τα μέτρα που προβλέπονται από το σχέδιο δράσεως του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος της Χάγης που αποσκοπεί στην ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2005, C 198, σ. 1, παράγραφος 3.1).

32 — Δεδομένου ότι η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας είναι μέτρο εκτελέσεως της οδηγίας 95/46, η εν λόγω απόφαση θεσπίστηκε σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 31, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, το οποίο, αυτό καθ' εαυτό, επιβάλλει την εφαρμογή των άρθρων 4, 7 και 8 της αποφάσεως 1999/468. Έτσι, η Επιτροπή, όταν θεσπίζει ένα μέτρο εκτελέσεως της εν λόγω οδηγίας, επικουρείται από επιτροπή που απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους των κρατών μελών και στην οποία προεδρεύει ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής. Πρόκειται, στην περίπτωση αυτή, για την επονομαζόμενη «επιτροπή του άρθρου 31».

46. Κατά συνέπεια, το άρθρο 1 της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του άρθρου 25, παράγραφος 2, της οδηγίας 95/46/ΕΚ, [η CBP] θεωρείται ότι εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας όσον αφορά τα δεδο-

μένα PNR που διαβιβάζονται από την Κοινότητα σχετικά με πτήσεις προς και από τις ΗΠΑ, σύμφωνα με τις αναλήψεις υποχρεώσεων που παρατίθενται στο παράρτημα».

47. Επιπλέον, το άρθρο 3 της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας προβλέπει ότι η διαβίβαση δεδομένων προς τη CBP μπορεί να ανασταλεί με πρωτοβουλία των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

«1. Με την επιφύλαξη των εξουσιών τους να αναλαμβάνουν δράση για να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τις εθνικές διατάξεις που εγκρίθηκαν σύμφωνα με διατάξεις άλλες από εκείνες του άρθρου 25 της οδηγίας 95/46/EK, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών δύνανται να ασκούν τις υφιστάμενες εξουσίες τους για να αναστέλλουν τις ροές δεδομένων προς τη CBP, προκειμένου να προστατεύουν τα πρόσωπα όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) εφόσον η αρμόδια αμερικανική αρχή έχει διαπιστώσει ότι η CBP παραβίασε τα ισχύοντα πρότυπα προστασίας ή
- β) εφόσον υπάρχει ουσιαστική πιθανότητα παραβίασης των προτύπων προστασίας

που ορίζονται στο παράρτημα, και υπάρχουν βάσιμοι λόγοι ώστε να θεωρηθεί ότι η CBP δεν πραγματοποιεί ή δεν θα πραγματοποιήσει επαρκείς ενέργειες εγκαίρως για να διευθετήσει το υπό εξέταση ζήτημα, η συνεχιζόμενη διαβίβαση θα προκαλούσε άμεσο κίνδυνο σοβαρής ζημίας στα πρόσωπα στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους έχουν καταβάλει συνετές προσπάθειες δεδομένων των περιστάσεων για να προειδοποιήσουν τη CBP και να της δώσουν τη δυνατότητα να αντιδράσει.

2. Η αναστολή παύει να ισχύει από τη στιγμή που εξασφαλίζονται τα πρότυπα προστασίας και η αρμόδια αρχή του ενδιαφερομένου κράτους μέλους ενημερώνεται σχετικά.»

48. Τα κράτη μέλη οφείλουν να ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τα μέτρα που έλαβαν σύμφωνα με το άρθρο 3 της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας. Εξάλλου, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, της εν λόγω αποφάσεως, να αλληλοενημερώνονται σχετικά με οποιαδήποτε μεταβολή των προτύπων προστασίας και σχετικά με τις περιπτώσεις στις οποίες καθίσταται φανερό ότι τα πρότυπα αυτά δεν έχουν τηρηθεί επαρκώς. Κατόπιν των ανταλλαγών αυτών, το άρθρο 4, παράγραφος 3, της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας προβλέπει ότι, «[ε]άν οι πληροφορίες που συλλέγονται δυνάμει του άρθρου 3 και δυνάμει των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου αποδεικνύουν ότι δεν τηρούνται πλέον οι βασικές αρχές

που απαιτούνται για ένα ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων, ή ότι οποιοσδήποτε φορέας που είναι αρμόδιος για τη διασφάλιση συμμόρφωσης της CBP με τα πρότυπα προστασίας όπως ορίζονται στο παράρτημα δεν επιτελεί αποτελεσματικά το έργο του, η CBP θα ενημερωθεί και, εάν κρίνεται αναγκαίο, η διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 31 παράγραφος 2 της οδηγίας 95/46/ΕΚ θα εφαρμοσθεί, με σκοπό την κατάργηση ή την αναστολή της παρούσας απόφασης».

49. Εξάλλου, το άρθρο 5 της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας θέτει τον κανόνα ότι η εφαρμογή της τελευταίας θα αποτελέσει αντικείμενο αξιολογήσεως και προβλέπει ότι «κάθε κρίσιμη διαπίστωση θα αναφέρεται στην επιτροπή που συστάθηκε δυνάμει του άρθρου 31 της οδηγίας 95/46/ΕΚ».

50. Επιπλέον, το άρθρο 7 της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας αναφέρει ότι η εν λόγω απόφαση «παύει να ισχύει μετά την πάροδο τριών ετών και έξι μηνών από την ημερομηνία της κοινοποίησής της, εκτός εάν παραταθεί σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 31 παράγραφος 2 της οδηγίας 95/46/ΕΚ».

51. Στο παράρτημα της εν λόγω αποφάσεως, επισυνάπτεται η δήλωση σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων της CBP, που διευκρινίζει, στην εισαγωγή της, ότι έχει ως αντικείμενο την «υποστήριξη του σχεδίου» της Επιτροπής που αποσκοπεί στην αναγνώριση της υπάρξεως ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας των δεδομένων που διαβιβάζονται στη CBP. Σύμφωνα με τους όρους της ως άνω δηλώσεως, οι δεσμεύσεις που αποτελούν αντικείμενο της δηλώσεως αυτής, η οποία περιλαμβάνει συνολικά 48 παραγράφους, «δεν δημιουργούν ούτε απονέμουν δικαίωμα ούτε πλεονέκτημα σε

κανένα πρόσωπο ή μέρος, ούτε ιδιωτικό ούτε δημόσιο»³³.

52. Θα αναφερθώ, κατ' ουσίαν, με τις σκέψεις που θα διατυπωθούν κατωτέρω, στο περιεχόμενο των κρίσιμων δεσμεύσεων για την επίλυση της διαφοράς.

53. Τέλος, η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας περιέχει το παράρτημα «Α», το οποίο απαριθμεί τις 34 στήλες των δεδομένων PNR που ζητεί η CBP από τις αεροπορικές εταιρίες³⁴.

54. Η ως άνω απόφαση της Επιτροπής συμπληρώθηκε από την απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών.

33 — Βλ. παράγραφο 47 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων.

34 — Πρόκειται για τις ακόλουθες στήλες: «1. Κωδικός ανεύρεσης φακέλου 2. Ημερομηνία κράτησης θέσης 3. Προβλεπόμενη(-ες) ημερομηνία(-ες) ταξιδιού 4. Ονοματεπώνυμο 5. Άλλα ονόματα που εμφανίζονται στο PNR 6. Διεύθυνση 7. Τρόπος πληρωμής 8. Διεύθυνση κατάρτισης λογαριασμού 9. Αριθμοί τηλεφώνων 10. Πλήρες δρομολόγιο για το συγκεκριμένο PNR 11. Πληροφορίες για συχνούς ταξιδιώτες [μόνον αποστάσεις που έχουν διανυθεί και διεύθυνση(-σεις)] 12. Ταξιδιωτικό πρακτορείο 13. Ταξιδιωτικός πράκτορας 14. Πληροφορίες PNR σχετικά με την κατανομή κωδικών 15. «Κατάσταση» του ταξιδιώτη (*Travel status of passenger*) 16. Διαχωρισμένα/κατανεμημένα δεδομένα PNR 17. Ηλεκτρονική διεύθυνση 18. Πληροφορίες σχετικά με την έκδοση των εισιτηρίων 19. Γενικές παρατηρήσεις 20 Αριθμός του εισιτηρίου 21. Αριθμός καθίσματος 22. Ημερομηνία έκδοσης του εισιτηρίου 23. Ιστορικό επιβάτη που δεν εμφανίζεται στις πτήσεις 24. Αριθμοί επίσημης των αποσκευών 25. Επιβάτης τελευταίας στιγμής χωρίς κράτηση 26. Δεδομένα OSI (άλλες πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες) 27. Δεδομένα SSI/SSR (πληροφορίες σχετικά με τις ειδικές υπηρεσίες/αιτήσεις ειδικών υπηρεσιών) 28. Πληροφορίες σχετικά με την πηγή 29. Ιστορικό των αλλαγών που επήλθαν στον PNR 30. Αριθμός ταξιδιωτών στο PNR 31. Πληροφορίες σχετικά με το κάθισμα του επιβάτη 32. Εισιτήρια μονής κατεύθυνσης 33. Πληροφορίες APIS [*Advanced Passenger Information System*] που έχουν ενδεχομένως συλλεγεί 34. ATFO [*Automatic Ticket Fare Quote*]]».

B — Η απόφαση του Συμβουλίου

55. Η απόφαση του Συμβουλίου εκδόθηκε βάσει του άρθρου 95, σε συνδυασμό με το άρθρο 300, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, ΕΚ.

56. Η πρώτη αιτιολογική σκέψη της ως άνω αποφάσεως αναφέρει ότι «[σ]τις 23 Φεβρουαρίου 2004 το Συμβούλιο εξουσιοδότησε την Επιτροπή να διαπραγματευθεί, εξ ονόματος της Κοινότητας, μια συμφωνία με τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής σχετικά με την επεξεργασία και τη διαβίβαση των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών από τους αερομεταφορείς προς τη [CBP]»³⁵. Η δεύτερη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως αυτής μνημονεύει ότι «[τ]ο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν έχει διατυπώσει γνώμη εντός της προθεσμίας που, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 300 παράγραφος 3 της Συνθήκης, όρισε το Συμβούλιο, λόγω της επείγουσας ανάγκης να διορθωθεί η κατάσταση αβεβαιότητας στην οποία έχουν περιέλθει οι αεροπορικές εταιρείες και οι επιβάτες καθώς και να προστατευθούν τα οικονομικά συμφέροντα των ενδιαφερομένων».

57. Δυνάμει του άρθρου 1 της αποφάσεως του Συμβουλίου, η συμφωνία εγκρίνεται εξ ονόματος της Κοινότητας. Επιπλέον, το άρθρο 2 της εν λόγω αποφάσεως εξουσιοδοτεί τον Πρόεδρο του Συμβουλίου να ορίσει τα πρόσωπα που είναι αρμόδια να υπογράψουν τη συμφωνία εξ ονόματος της Κοινότητας.

35 — Στο εξής: συμφωνία.

58. Το κείμενο της συμφωνίας έχει προσαρτηθεί στην απόφαση του Συμβουλίου. Το άρθρο 7 της εν λόγω συμφωνίας προβλέπει ότι η συμφωνία αυτή τίθεται σε ισχύ με την υπογραφή της. Σύμφωνα με το ως άνω άρθρο, η συμφωνία, η οποία υπογράφηκε στην Ουάσινγκτον στις 28 Μαΐου 2004, άρχισε να ισχύει αυθημερόν.³⁶

59. Στο προοίμιο της συμφωνίας, η Κοινότητα και οι Ηνωμένες Πολιτείες αναγνωρίζουν τη «σημασία του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, περιλαμβανομένης της ιδιωτικής ζωής, καθώς και τη σημασία της συμμόρφωσης προς τις αξίες αυτές κατά την πρόληψη και καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των συναφών εγκλημάτων καθώς και άλλων σοβαρών διεθνών εγκλημάτων, όπως του οργανωμένου εγκλήματος».

60. Τα ακόλουθα νομοθετικά κείμενα μνημονεύονται στο προοίμιο της συμφωνίας: η οδηγία 95/46, και ιδίως το άρθρο της 7, στοιχείο γ', οι δεσμεύσεις που ανέλαβε η CBP καθώς και η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας³⁷.

36 — Βλ. ενημέρωση σχετικά με την ημερομηνία έναρξης ισχύος της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την επεξεργασία και τη διαβίβαση των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών από τους αερομεταφορείς προς το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας, Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων των Ηνωμένων Πολιτειών (ΕΕ 2004, C 158, σ. 1).

37 — Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι το προοίμιο της συμφωνίας περιέχει εσφαλμένη αναφορά στην απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας. Πρόκειται, στην πραγματικότητα, για την απόφαση 2004/535/ΕΚ της 14ης Μαΐου 2004, που κοινοποιήθηκε υπό τον αριθμό C(2004) 1914, και όχι για την απόφαση C(2004) 1799 της 17ης Μαΐου 2004. Το σφάλμα αυτό αποτέλεσε αντικείμενο διορθωτικού που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Βλ. πρακτικά της διόρθωσης της συμφωνίας (ΕΕ 2005, L 255, σ. 168).

61. Επίσης, τα συμβαλλόμενα μέρη επισημαίνουν ότι «οι αερομεταφορείς που διαθέτουν συστήματα ελέγχου κρατήσεων/αναχωρήσεων εντός της επικράτειας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας θα πρέπει να μεριμνούν για τη διαβίβαση των στοιχείων PNR προς τη CBP μόλις αυτό είναι εφικτό από τεχνική άποψη, αλλά ότι μέχρι τότε οι αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών θα πρέπει να μπορούν να έχουν άμεση πρόσβαση στα στοιχεία αυτά, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας»³⁸.

62. Έτσι, η παράγραφος 1 της συμφωνίας προβλέπει ότι «[η] CBP δύναται να έχει ηλεκτρονική πρόσβαση στα στοιχεία PNR που περιλαμβάνονται στα συστήματα ελέγχου κρατήσεων/αναχωρήσεων των αερομεταφορέων [...] τα οποία ευρίσκονται στην επικράτεια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, τηρουμένης αυστηρώς της αποφάσεως [39] και εν όσω αυτή ισχύει, και μόνον έως ότου δημιουργηθεί ένα ικανοποιητικό σύστημα που θα επιτρέπει τη διαβίβαση των εν λόγω στοιχείων εκ μέρους των αερομεταφορέων».

63. Ως συμπλήρωμα της παρασχεθείσας στη CBP εξουσίας να έχει άμεση πρόσβαση στα δεδομένα PNR, η παράγραφος 2 της συμφωνίας επιβάλλει στους αερομεταφορείς που

πραγματοποιούν διεθνείς επιβατικές πτήσεις από και προς τις Ηνωμένες Πολιτείες να επεξεργάζονται τα δεδομένα PNR που περιλαμβάνονται στα αυτόματα συστήματα κρατήσεών τους, «όπως απαιτεί η CBP, σύμφωνα με τη νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών και τηρουμένης αυστηρώς της αποφάσεως [40] και εν όσω αυτή ισχύει».

64. Εξάλλου, στην παράγραφο 3 της συμφωνίας, διευκρινίζεται ότι η CBP «λαμβάνει υπόψη της» την απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και «δηλώνει ότι εφαρμόζει τις δεσμεύσεις που αναφέρονται στο παράρτημά της». Επιπλέον, η παράγραφος 4 της εν λόγω συμφωνίας προβλέπει ότι «[η] CBP επεξεργάζεται τα στοιχεία PNR που λαμβάνει και αντιμετωπίζει τα άτομα περί των οποίων τα επεξεργασμένα στοιχεία σύμφωνα με τους νόμους και το σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών, χωρίς αθέμιτες διακρίσεις, ιδίως, με βάση την ιθαγένεια ή τη χώρα διαμονής».

65. Επιπλέον, η CBP και η Κοινότητα δεσμεύονται να εξετάζουν από κοινού και ανά τακτά διαστήματα την εφαρμογή της συμφωνίας⁴¹. Η εν λόγω συμφωνία προβλέπει, επίσης, ότι «[σ]την περίπτωση που εφαρμόζεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση κάποιο σύστημα εξακρίβωσης στοιχείων των επιβατών, το οποίο υποχρεώνει τους αερομεταφο-

38 — Η διαβίβαση των δεδομένων από τους αερομεταφορείς αντιστοιχεί στο αποκαλούμενο σύστημα «push», ενώ η άμεση πρόσβαση της CBP στα δεδομένα αυτά αντιστοιχεί στο σύστημα «pull».

39 — Πρόκειται για την απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, μόνι «απόφαση» που μνημονεύεται στο προοίμιο της συμφωνίας.

40 — Ισχύει η ίδια παρατήρηση, όπως και στην προηγούμενη υποσημείωση.

41 — Παράγραφος 5 της συμφωνίας.

ρείς να επιτρέπουν στις αρχές την πρόσβαση σε στοιχεία PNR όσον αφορά τα πρόσωπα των οποίων το ταξίδι περιλαμβάνει πτήση από και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, [το] DHS [Department of Homeland Security] ενθαρρύνει ενεργώς, στο μέτρο του δυνατού και τηρουμένης αυστηρώς της αρχής της αμοιβαιότητας, τη συνεργασία των αεροπορικών εταιριών που υπάγονται στη δικαιοδοσία του»⁴².

66. Επιπλέον, η παράγραφος 7 της εν λόγω συμφωνίας, εκτός από το ότι προβλέπει ότι η συμφωνία τίθεται σε ισχύ με την υπογραφή της, διευκρινίζει ότι κάθε συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να την καταγγείλει οποτεδήποτε. Στην περίπτωση αυτή, η λήξη της συμφωνίας επέρχεται 90 ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της καταγγελίας προς το άλλο συμβαλλόμενο μέρος. Εξάλλου, στην ίδια παράγραφο, προβλέπεται ότι η συμφωνία μπορεί να τροποποιηθεί οποτεδήποτε κατόπιν αμοιβαίας γραπτής συμφωνίας.

67. Τέλος, η παράγραφος 8 της συμφωνίας ορίζει ότι «[η] παρούσα συμφωνία δεν αποκλίνει από τις νομοθεσίες των συμβαλλόμενων μερών ούτε τις τροποποιεί. Με την παρούσα συμφωνία δεν δημιουργούνται ούτε απονέμονται δικαιώματα ή οφέλη σε τρίτα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου».

42 — Παράγραφος 6 της συμφωνίας.

IV — Οι λόγοι ακυρώσεως που προέβαλε το Κοινοβούλιο στις δύο υποθέσεις

68. Στην υπόθεση C-317/04, το Κοινοβούλιο προβάλλει έξι λόγους ακυρώσεως κατά της αποφάσεως του Συμβουλίου:

- εσφαλμένη επιλογή του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσεως·
- παράβαση του άρθρου 300, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, λόγω τροποποίησης της οδηγίας 95/46·
- προσβολή του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα·
- παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας·
- έλλειψη επαρκούς αιτιολογίας της επίδικης αποφάσεως·
- παραβίαση της αρχής της αμεσότητας συνεργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 10 ΕΚ.

69. Επετράπη στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας καθώς και στην Επιτροπή να παρέμβουν υπέρ του Συμβουλίου⁴³. Εξάλλου, επετράπη στον Ευρωπαϊό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (στο εξής: ΕΕΠΔ) να παρέμβει υπέρ του Κοινοβουλίου⁴⁴.

70. Στην υπόθεση C-318/04, το Κοινοβούλιο προβάλλει τέσσερις λόγους ακυρώσεως κατά της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας:

- υπέρβαση εξουσίας·
- παραβίαση των βασικών αρχών της οδηγίας 95/46·
- προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων·
- παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

71. Επετράπη στο Ηνωμένο Βασίλειο να παρέμβει υπέρ της Επιτροπής⁴⁵. Επιπλέον,

επετράπη στον ΕΕΠΔ να παρέμβει υπέρ του Κοινοβουλίου⁴⁶.

72. Θα αναλύσω τις δύο προσφυγές κατά τη σειρά που εκδόθηκαν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις. Επομένως, θα εξετάσω, πρώτον, την προσφυγή που αποσκοπεί στην ακύρωση της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας (υπόθεση C-318/04) και εν συνεχεία, δεύτερον, εκείνη που αποσκοπεί στην ακύρωση της αποφάσεως του Συμβουλίου (υπόθεση C-317/04).

V — Επί της προσφυγής που αποσκοπεί στην ακύρωση της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας (υπόθεση C-318/04)

A — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από το ότι η Επιτροπή, θεσπίζοντας την απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, ενήργησε καθ' υπέρβαση εξουσίας

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

73. Προς στήριξη του ως άνω λόγου ακυρώσεως, το Κοινοβούλιο υποστηρίζει, πρώ-

43 — Αντιστοίχως, διατάξεις του Προέδρου του Δικαστηρίου της 18ης Ιανουαρίου 2005 και της 18ης Νοεμβρίου 2004.

44 — Διάταξη του Δικαστηρίου της 17ης Μαρτίου 2005.

45 — Διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 2004.

46 — Διάταξη του Δικαστηρίου της 17ης Μαρτίου 2005.

τον, ότι η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, κατά το μέρος που αποβλέπει στην επίτευξη ενός σκοπού που ανάγεται στον τομέα της δημόσιας ασφάλειας και του ποινικού δικαίου, παραβαίνει την οδηγία 95/46, καθόσον αφορά έναν τομέα που αποκλείεται από το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας. Ο αποκλεισμός αυτός προβλέπεται ρητώς στο άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 95/46 και δεν επιδέχεται καμία ερμηνεία δυναμένη να μειώσει την έκτασή του. Το γεγονός ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν συλλεγεί κατά την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, ήτοι κατά την πώληση αεροπορικού εισιτηρίου που δίδει δικαίωμα για την παροχή υπηρεσιών, δεν μπορεί να δικαιολογήσει την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας, και ιδίως του άρθρου της 25, σε έναν τομέα που αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής της.

74. Δεύτερον, το Κοινοβούλιο προβάλλει ότι η CBP δεν είναι τρίτη χώρα κατά την έννοια του άρθρου 25 της οδηγίας 95/46. Πάντως, το εν λόγω άρθρο, στην παράγραφο 6, επιτάσσει η απόφαση της Επιτροπής με την οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα να έχει σχέση με «τρίτη χώρα», ήτοι με ένα κράτος ή με μια οντότητα που εξομοιώνεται με κράτος, και όχι με μια διοικητική μονάδα ή συνιστώσα που αποτελεί μέρος της εκτελεστικής εξουσίας ενός κράτους.

75. Τρίτον, το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι η θέσπιση από την Επιτροπή της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας συνιστά υπέρβαση εξουσίας κατά το μέτρο που η δήλωση σχετικά με τις αναλήψεις

υποχρεώσεων που προσαρτάται στην εν λόγω απόφαση επιτρέπει ρητώς τη διαβίβαση από τη CBP δεδομένων PNR σε άλλες αμερικανικές ή αλλοδαπές κυβερνητικές αρχές.

76. Τέταρτον, το Κοινοβούλιο εκτιμά ότι η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας συνεπάγεται ορισμένους περιορισμούς και εξαιρέσεις από τις αρχές που περιέχονται στην οδηγία 95/46, ενώ το άρθρο 13 της εν λόγω οδηγίας επιφυλάσσει την εξουσία αυτή μόνον στα κράτη μέλη. Έτσι, η Επιτροπή, θεσπίζοντας την απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, υποκατέστησε τα κράτη μέλη και παρέβη, ως εκ τούτου, το άρθρο 13 της εν λόγω οδηγίας. Με μια πράξη εκτελέσεως της οδηγίας 95/46, η Επιτροπή σφετερίστηκε αρμοδιότητες των οποίων η άσκηση επιφυλάσσεται αυστηρώς στα κράτη μέλη.

77. Πέμπτον, το Κοινοβούλιο προβάλλει το επιχείρημα ότι η διάθεση δεδομένων που πραγματοποιείται μέσω του συστήματος «pull» (εξαγωγή) δεν συνιστά «διαβίβαση» κατά την έννοια του άρθρου 25 της οδηγίας 95/46 και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

78. Τέλος, λαμβανομένης υπόψη της αλληλεξαρτήσεως μεταξύ της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και της συμφωνίας, η εν λόγω απόφαση πρέπει, κατά το ως άνω θεσμικό όργανο, να θεωρηθεί ως μη ενδεδειγμένο μέτρο για να επιβληθεί η διαβίβαση δεδομένων PNR.

79. Σε αντίθεση με το Κοινοβούλιο, ο ΕΕΠΔ εκτιμά ότι το γεγονός ότι παρέχεται σε ένα πρόσωπο ή σε ένα θεσμικό όργανο τρίτης χώρας πρόσβαση στα δεδομένα μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά διαβίβαση και ότι, ως εκ τούτου, έχει εφαρμογή το άρθρο 25 της οδηγίας 95/46. Συγκεκριμένα, ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι το να περιοριστεί η έννοια αυτή σε μια διαβίβαση που πραγματοποιείται από τον αποστολέα θα είχε ως αποτέλεσμα να παρακαμφθούν οι προϋποθέσεις που θέτει το εν λόγω άρθρο και να θιγεί, κατ' αυτόν τον τρόπο, η προστασία των δεδομένων που προβλέπει το άρθρο αυτό.

80. Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από το Ηνωμένο Βασίλειο, είναι της γνώμης ότι οι δραστηριότητες των αερομεταφορέων εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου και ότι, κατά συνέπεια, η οδηγία 95/46 εφαρμόζεται πλήρως. Το καθεστώς που θεσπίστηκε στο πλαίσιο της διαβίβασεως δεδομένων PNR δεν έχει ως αντικείμενο τις δραστηριότητες ενός κράτους μέλους ή δημοσίων αρχών που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.

81. Επιπλέον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η συμφωνία υπογράφηκε εξ ονόματος των Ηνωμένων Πολιτειών και όχι εξ ονόματος μιας κυβερνητικής υπηρεσίας. Όσον αφορά τις μεταγενέστερες διαβιβάσεις δεδομένων PNR από τη CBP, η Επιτροπή εκτιμά ότι η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν είναι ασυμβίβαστη με το να επιτραπούν τέτοιες διαβιβάσεις δεδομένων, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές υπόκεινται στους ενδεδειγμένους και αναγκαίους περιορισμούς.

82. Τέλος, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το άρθρο 13 της οδηγίας 95/46 δεν ασκεί επιρροή στην υπό κρίση υπόθεση και ότι η «διαβίβαση», κατά την έννοια του άρθρου 25 της εν λόγω οδηγίας, συνίσταται, ως προς τους αερομεταφορείς, στο να θέσουν οι τελευταίοι πράγματι τα δεδομένα PNR στη διάθεση της CBP. Επομένως, το υπό εξέταση σύστημα συνεπάγεται όντως διαβίβαση δεδομένων κατά την έννοια της οδηγίας 95/46.

2. Εκτίμηση

83. Με τον ως άνω πρώτο λόγο ακυρώσεως, το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας συνιστά παράβαση της οδηγίας 95/46, και ειδικότερα των άρθρων 3, παράγραφος 2, 13 και 25 της εν λόγω οδηγίας. Το Κοινοβούλιο ισχυρίζεται, ιδίως, ότι η ως άνω απόφαση δεν μπορούσε εγκύρως να στηριχθεί στη βασική πράξη, που είναι η εν λόγω οδηγία.

84. Όπως προαναφέρθηκε, η οδηγία 95/46 έχει ως σκοπό, ενόψει της εγκαθιδρύσεως και της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, την εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθιστώντας ισοδύναμο, εντός των κρατών μελών, το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προσώπων έναντι της επεξεργασίας τέτοιων δεδομένων.

85. Επίσης, ο κοινοτικός νομοθέτης επιθυμούσε να μη διακυβεύεται το θεσπισθέν καθεστώς προστασίας όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα εξέρχονται του κοινοτικού εδάφους. Επομένως, ο ως άνω νομοθέτης επέλεξε ένα σύστημα που απαιτεί, για να καταστεί δυνατή η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε μια τρίτη χώρα, να εξασφαλίζει η εν λόγω χώρα ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας ως προς τα δεδομένα αυτά. Έτσι, η οδηγία 95/46 περιέχει την αρχή ότι, όταν μια τρίτη χώρα δεν παρέχει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας, η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τη χώρα αυτή πρέπει να απαγορευθεί.

86. Το άρθρο 25 της εν λόγω οδηγίας επιβάλλει μια σειρά υποχρεώσεων στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή, οι οποίες αποσκοπούν στον έλεγχο των διαβιβάσεων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτες χώρες, λαμβανομένου υπόψη του επιπέδου προστασίας που παρέχεται σε τέτοια δεδομένα σε καθεμία από τις χώρες αυτές. Το εν λόγω άρθρο προβλέπει, επίσης, τη μέθοδο και τα κριτήρια που παρέχουν τη δυνατότητα να θεωρηθεί ότι μια τρίτη χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται σε αυτή.

87. Το Δικαστήριο χαρακτήρισε το καθεστώς που αφορά τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτες χώρες ως «ειδικό καθεστώς, περιλαμβάνον ειδικούς κανόνες, το οποίο αποσκοπεί στη διασφάλιση του εκ μέρους των κρατών μελών ελέγχου της διαβιβάσεως δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τις τρίτες χώρες».

Επίσης, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι πρόκειται για «ένα καθεστώς συμπληρωματικό του γενικού καθεστώτος που θεσπίζει το κεφάλαιο II της εν λόγω οδηγίας σχετικά με το θεμιτό της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»⁴⁷.

88. Ο ειδικός χαρακτήρας των κανόνων που πλασιώνουν τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τις τρίτες χώρες εξηγείται, σε μεγάλο βαθμό, από τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η έννοια της επαρκούς προστασίας. Προκειμένου να αποσαφηνιστεί το περιεχόμενο της έννοιας αυτής, πρέπει η εν λόγω έννοια να διακριθεί σαφώς από την έννοια της ισοδύναμης προστασίας, η οποία απαιτείται να αναγνωρίζεται και να εφαρμόζεται όντως από την τρίτη χώρα το σύνολο των αρχών που περιέχει η οδηγία 95/46.

89. Η έννοια της επαρκούς προστασίας σημαίνει ότι η τρίτη χώρα πρέπει να είναι σε θέση να εξασφαλίσει μια προστασία που έχει προσαρμοστεί, σύμφωνα με ένα πρότυπο που κρίθηκε αποδεκτό όσον αφορά τον βαθμό προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ένα τέτοιο σύστημα, το οποίο στηρίζεται στην επάρκεια της προστασίας που εξασφαλίζεται από μια τρίτη χώρα, αφήνει σημαντικό περιθώριο εκτίμησης στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή κατά την εκ μέρους τους αξιολόγηση των εγγυήσεων που θεσπίστηκαν στη χώρα προορισμού των δεδομένων. Η εκτίμηση αυτή καθοδηγείται από το άρθρο 25, παρά-

47 — Απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2003, C-101/01, Lindqvist (Συλλογή 2003, σ. I-12971, σκέψη 63).

γραφος 2, της οδηγίας 95/46, το οποίο απαριθμεί ορισμένους παράγοντες που μπορούν να ληφθούν υπόψη για τους σκοπούς της εν λόγω αξιολογήσεως⁴⁸. Στην προοπτική αυτή, ο κανόνας που θέτει ο κοινοτικός νομοθέτης είναι ότι «[η] επάρκεια της προστασίας που παρέχεται από τρίτη χώρα σταθμίζεται λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων που επηρεάζουν μια διαβίβαση ή κατηγορία διαβιβάσεων δεδομένων».

90. Όπως έχει διαπιστώσει το Δικαστήριο, η οδηγία 95/46 δεν ορίζει την έννοια της «διαβίβασης προς τρίτη χώρα»⁴⁹. Η εν λόγω οδηγία δεν διευκρινίζει, μεταξύ άλλων, αν η έννοια αυτή καλύπτει μόνον την ενέργεια με την οποία ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ανακοινώνει ενεργώς δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτη χώρα ή αν η εν λόγω έννοια επεκτείνεται στην περίπτωση κατά την οποία επιτρέπεται σε μια οντότητα που ευρίσκεται σε μια τρίτη χώρα να έχει πρόσβαση σε δεδομένα που ευρίσκονται σε ένα κράτος μέλος. Επομένως, η ως άνω οδηγία δεν περιέχει καμία ρύθμιση επί του ζητήματος με ποια μέθοδο μπορεί να πραγματοποιηθεί η διαβίβαση δεδομένων προς τρίτη χώρα.

91. Σε αντίθεση με το Κοινοβούλιο, εκτιμά ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, η πρόσβαση στα δεδομένα PNR, η οποία παρέχεται στη CBP, εμπίπτει στην έννοια της «διαβίβασης

προς τρίτη χώρα». Συγκεκριμένα, κρίσιμο στοιχείο για τον χαρακτηρισμό μιας τέτοιας διαβίβασης είναι, κατά τη γνώμη μου, η κυκλοφορία των δεδομένων από ένα κράτος μέλος με προορισμό μια τρίτη χώρα, εν προκειμένω τις Ηνωμένες Πολιτείες⁵⁰. Συναφώς, ελάχιστη σημασία έχει το ότι η διαβίβαση πραγματοποιήθηκε από τον αποστολέα ή από τον παραλήπτη. Συγκεκριμένα, όπως διευκρινίζει ο ΕΕΠΔ, αν το περιεχόμενο του άρθρου 25 της οδηγίας 95/46 περιοριζόταν στις διαβιβάσεις που πραγματοποιούνται από τον αποστολέα, θα ήταν εύκολο να παρακαμφθούν οι προϋποθέσεις που θέτει το εν λόγω άρθρο.

92. Κατόπιν της διευκρίνισης αυτής, πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί το γεγονός ότι το κεφάλαιο IV της εν λόγω οδηγίας, στο οποίο περιλαμβάνεται το εν λόγω άρθρο 25, δεν προορίζεται να διέπει όλες τις διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ανεξαρτήτως της φύσεώς τους, προς τρίτες χώρες. Το ως άνω κεφάλαιο καλύπτει μόνον, σύμφωνα με το άρθρο 25, παράγραφος 1, της οδηγίας, τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα «που έχουν υποστεί επεξεργασία ή πρόκειται να υποστούν επεξεργασία μετά τη διαβίβασή τους».

93. Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2, στοιχείο β', της οδηγίας 95/46, αποτελεί επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα «κάθε εργα-

48 — Υπενθυμίζω ότι στους παράγοντες αυτούς περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η φύση των δεδομένων καθώς και ο σκοπός και η διάρκεια της προβλεπόμενης επεξεργασίας.

49 — Απόφαση Lindqvist, προπαρατεθείσα, σκέψη 56. Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι η αναγραφή, σε μια σελίδα του διαδικτύου, δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, λόγω του γεγονότος και μόνον ότι παρέχει πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα σε πρόσωπα που ευρίσκονται σε τρίτη χώρα, δεν συνιστά «διαβίβαση προς τρίτη χώρα» κατά την έννοια του άρθρου 25 της οδηγίας 95/46. Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Δικαστήριο έλαβε υπόψη, αφενός, την τεχνική φύση των επίμαχων πράξεων και, αφετέρου, τον σκοπό καθώς και την οικονομία του κεφαλαίου IV της εν λόγω οδηγίας, το οποίο περιλαμβάνει το άρθρο 25.

50 — Τουτό ισχύει καίτοι τα δεδομένα παραλαμβάνονται από μια συγκεκριμένη συνιστώσα της εσωτερικής διοικητικής διάρθρωσης της εν λόγω τρίτης χώρας.

σία ή σειρά εργασιών που [...] εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, [...] η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης [...]»⁵¹.

94. Ανεξαρτήτως του ειδικού χαρακτήρα του, ο οποίος στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό, όπως αναφέρθηκε, στην έννοια της επαρκούς προστασίας, το καθεστώς που αφορά τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτες χώρες υπόκειται στην τήρηση των κανόνων σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46, της οποίας αποτελεί μέρος⁵².

95. Επίσης, για να καλύπτεται από τις διατάξεις του άρθρου 25 της οδηγίας 95/46, η διαβίβαση προς τρίτη χώρα πρέπει να αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των οποίων η επεξεργασία, ανεξαρτήτως του

αν αυτή εφαρμόζεται σήμερα εντός της Κοινότητας ή μόνο σχεδιάζεται σε μια τρίτη χώρα, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας. Μόνον υπό την προϋπόθεση αυτή, μια απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας μπορεί εγκύρως να αποτελέσει πράξη εκτελέσεως της οδηγίας 95/46.

96. Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι, από απόψεως *ratione materiae*, η εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζεται σε κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δυνάμενη να εμπίπτει σε μια από τις κατηγορίες εργασιών που μνημονεύονται στο άρθρο της 2, στοιχείο β'. Συγκεκριμένα, το άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 95/46 ορίζει ότι η εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία «πραγματοποιείται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, όπως οι δραστηριότητες που προβλέπονται στις διατάξεις των τίτλων V και VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και, *εν πάση περιπτώσει, στην επεξεργασία δεδομένων που αφορά τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους (συμπεριλαμβανομένης και της οικονομικής ευημερίας του, εφόσον η επεξεργασία αυτή συνδέεται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου*»⁵³.

97. Πάντως, φρονώ ότι η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση από τη CBP και η

51 — Είναι ενδιαφέρον να παρατηρηθεί ότι οι έννοιες της επεξεργασίας και της διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συμπίπτουν σε κάποιο βαθμό. Έτσι, η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση ή η διάθεση τέτοιων δεδομένων μπορούν, κατά τη γνώμη μου, να αποτελέσουν, ταυτοχρόνως, επεξεργασία και διαβίβαση των εν λόγω δεδομένων κατά την έννοια της ως άνω οδηγίας. Στην υπό κρίση υπόθεση, οι έννοιες της διαβίβασης και της επεξεργασίας συμπίπτουν κατά το μέτρο που το θεσπισθέν καθεστώς έχει, ιδίως, ως αντικείμενο τη διάθεση στη CBP των δεδομένων PNR. Η διαπίστωση αυτή εξηγείται, κατά τη γνώμη μου, από τον λίαν ευρύ ορισμό της επεξεργασίας που καλύπτει ένα εκτεταμένο φάσμα εργασιών. Εν τέλει, σε μια τέτοια περίπτωση, η διαβίβαση δεδομένων προς τρίτη χώρα πρέπει να νοηθεί ως ειδική μορφή επεξεργασίας. Υπ' αυτήν την έννοια, βλ. πρόταση αποφάσεως-πλαισίου της Επιτροπής: το άρθρο της 15, που αφορά τη «[δ]ιαβίβαση στις αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών ή σε διεθνή όργανα», αποτελεί μέρος του κεφαλαίου III, που τιτλοφορείται «Ειδικές μορφές επεξεργασίας».

52 — Επιβάλλεται η παρατήρηση, παραδείγματος χάρι, ότι η απόφαση 2000/519/ΕΚ της Επιτροπής, της 26ης Ιουλίου 2000, δυνάμει της οδηγίας 95/46, σχετικά με την επάρκεια της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχεται στην Ουγγαρία (ΕΕ L 215, σ. 4), ορίζει, στο άρθρο της 1, ότι, «[γ]ια τους σκοπούς του άρθρου 25, παράγραφος 2, της οδηγίας 95/46/ΕΚ, για όλες τις δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, η Ουγγαρία θεωρείται ότι εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία διαβιβάζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση» (η υπογράμμιση δική μου).

53 — Η υπογράμμιση δική μου. Με την απόφασή του Lindqvist, προπαρατεθείσα, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι «[ο]ι δραστηριότητες που μνημονεύονται ως παραδείγματα στο άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 95/46 [...] είναι, σε όλες τις περιπτώσεις, δραστηριότητες που ασκούνται από τα κράτη ή από τις κρατικές αρχές και δεν αφορούν τους τομείς δραστηριότητας των ιδιωτών» (σκέψη 43).

διάθεση στην τελευταία των δεδομένων των επιβατών αεροσκαφών τα οποία προέρχονται από τα συστήματα κρατήσεως θέσεων των αερομεταφορέων που ευρίσκονται στο έδαφος των κρατών μελών συνιστούν επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που έχει ως αντικείμενο τη δημόσια ασφάλεια και αφορά κρατικές δραστηριότητες σε τομείς του ποινικού δικαίου. Κατά συνέπεια, η ως άνω επεξεργασία αποκλείεται από το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46.

98. Οι όροι που χρησιμοποιούνται στην απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας καταδεικνύουν το αντικείμενο της επεξεργασίας την οποία υφίστανται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των επιβατών αεροσκαφών. Έτσι, η Επιτροπή, αφού ανέφερε ότι οι απαιτήσεις προσωπικών δεδομένων τα οποία περιλαμβάνονται στο PNR των επιβατών αεροσκαφών και πρόκειται να διαβιβασθούν στη CBP βασίζονται σε νομοθετική ρύθμιση που θεσπίστηκε από τις Ηνωμένες Πολιτείες τον Νοέμβριο του 2001 και σε κανονισμούς εφαρμογής που θεσπίστηκαν από τη CBP δυνάμει της εν λόγω νομοθετικής ρυθμίσεως⁵⁴, διευκρινίζει ότι ένα από τα αντικείμενα της αμερικανικής νομοθεσίας είναι «η ενίσχυση της ασφάλειας»⁵⁵. Στην ως άνω απόφαση μνημονεύεται επίσης ότι «[η] Κοινότητα τάσσεται ανεπιφύλακτα υπέρ της υποστήριξης των ΗΠΑ στον αγώνα τους για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας εντός των ορίων τα οποία επιβάλλονται από τη νομοθεσία της Κοινότητας»⁵⁶.

99. Επιπλέον, η δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως περί διαπιστώσεως

επαρκούς προστασίας ορίζει ότι «τα δεδομένα του PNR θα χρησιμοποιούνται αυστηρά για τους σκοπούς της αποτροπής και της καταπολέμησης: της τρομοκρατίας και συναφών εγκλημάτων· άλλων σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένου του οργανωμένου εγκλήματος, τα οποία έχουν διεθνικό χαρακτήρα και των αποδράσεων σε περίπτωση ενταλμάτων σύλληψης ή επιβολής ποινών φυλάκισης για τα ανωτέρω εγκλήματα».

100. Η οδηγία 95/46, και ιδίως το άρθρο της 25, παράγραφος 6, δεν μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να αποτελέσει προσήκουσα βάση για την έκδοση από την Επιτροπή πράξεως εκτελέσεως, όπως είναι μια απόφαση σχετικά με το ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας η οποία αποκλείεται ρητώς από το πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας. Αν επιτρεπόταν, βάσει της εν λόγω οδηγίας, η διαβίβαση τέτοιων δεδομένων, τούτο θα είχε όντως ως αποτέλεσμα το να επεκταθεί, κατά έμμεσο τρόπο, το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

101. Πάντως, πρέπει να υπομνηστεί ότι η οδηγία 95/46, η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 100 Α της Συνθήκης ΕΚ, ορίζει τις αρχές προστασίας που πρέπει να εφαρμόζονται επί της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εφόσον οι δραστηριότητες του υπευθύνου της επεξεργασίας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, αλλά ότι, λόγω της ίδιας της επιλογής της νομικής βάσεώς της, η ως άνω οδηγία δεν είναι ικανή να διέπει κρατικές δραστηριότητες, όπως είναι αυτές που αφορούν τη δημόσια ασφάλεια ή επιδιώκουν

54 — Έκτη αιτιολογική σκέψη.

55 — Εβδομη αιτιολογική σκέψη.

56 — Όγδοη αιτιολογική σκέψη.

κατασταλτικούς σκοπούς, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου⁵⁷.

102. Είναι αληθές ότι η επεξεργασία, την οποία συνιστούν η συλλογή και η καταχώριση δεδομένων των επιβατών αεροσκαφών από τις αεροπορικές εταιρίες, έχει, γενικώς, εμπορικό σκοπό, κατά το μέτρο που συνδέεται ευθέως με τη διεξαγωγή της πτήσης που εκτελεί ο αερομεταφορέας. Επίσης, πρέπει να θεωρηθεί ότι τα δεδομένα PNR συλλέγονται αρχικώς από τις αεροπορικές εταιρίες στο πλαίσιο μιας δραστηριότητας που εμπίπτει στο κοινοτικό δίκαιο, ήτοι της πωλήσεως αεροπορικού εισιτηρίου που δίδει δικαίωμα για την παροχή υπηρεσιών. Ωστόσο, η επεξεργασία δεδομένων που λαμβάνεται υπόψη στην απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας έχει εντελώς διαφορετικό χαρακτήρα, κατά το μέτρο που καλύπτει ένα μεταγενέστερο της αρχικής συλλογής δεδομένων στάδιο. Συγκεκριμένα, η ως άνω επεξεργασία αφορά,

όπως αναφέρθηκε, την αναζήτηση πληροφοριών, τη χρήση από τη CBP και τη διάθεση στην τελευταία των δεδομένων των επιβατών αεροσκαφών τα οποία προέρχονται από τα συστήματα κρατήσεως θέσεων των αερομεταφορέων που ευρίσκονται στο έδαφος των κρατών μελών.

103. Στην πραγματικότητα, η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας δεν αφορά την επεξεργασία δεδομένων η οποία είναι αναγκαία για την πραγματοποίηση παροχής υπηρεσιών, αλλά την επεξεργασία δεδομένων η οποία θεωρείται ως αναγκαία για την προάσπιση της δημόσιας ασφάλειας και για κατασταλτικούς σκοπούς. Αυτός είναι ο σκοπός της διαβίβασης και της επεξεργασίας της οποίας αποτελούν αντικείμενο τα δεδομένα PNR. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν συλλεγεί κατά την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας δεν μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να δικαιολογήσει την εφαρμογή της οδηγίας 95/46, και ιδίως του άρθρου 25 της εν λόγω οδηγίας, σε έναν τομέα που αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής της.

57 — Βλ., υπ' αυτήν την έννοια, άρθρο των Poullet, Y., και Peres Asinan, M. V., «Données des voyageurs aériens: le débat Europe — États-Unis», JTDE, 2004, αριθ. 113, σ. 274. Κατά τους συγγραφείς αυτούς, «η λύση που θα νομιμοποιήσει τις εν λόγω διασυνοριακές ροές ειδικού τύπου πρέπει να διασφαλίζει το κύρος της διαβίβασης των δεδομένων σε αλλοδαπές δημόσιες διοικήσεις, η οποία πραγματοποιείται με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας [...], πράγμα που υπερβαίνει καταφανώς το πεδίο εφαρμογής μιας οδηγίας του πρώτου πυλώνα». Οι ως άνω συγγραφείς προσθέτουν ότι «[τ]ούτο αντιστοιχεί, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σε έναν τομέα του τρίτου πυλώνα, πράγμα που θέτει εν αμφιβολώ την αρμοδιότητα της Επιτροπής να ασκεί δραστηριότητες στον τομέα αυτό [...]». Βλ., επίσης, De Schutter, O., «La Convention européenne des droits de l'homme à l'épreuve de la lutte contre le terrorisme», σε *Lutte contre le terrorisme et droits fondamentaux*, Bribosia, E., και Weyembergh, A. (dir.), Collection droit et justice, Bruylant, Bruxelles, 2002, σ. 112, σημείωση 43: ο συγγραφέας, αφού παραθέσει το άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 95/46, παρατηρεί ότι «[ο] εν λόγω περιορισμός του πεδίου εφαρμογής της [ο]δηγίας εληγχείται από τον περιορισμένο χαρακτήρα των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η οποία δεν διαθέτει γενική αρμοδιότητα να νομοθετεί στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά μπορεί να δραστηριοποιείται στον τομέα αυτό ιδίως στις περιπτώσεις που, και κατά το μέτρο που, όπως συμβαίνει όσον αφορά [την εν λόγω οδηγία], πρόκειται να διευκολυνθεί η εγκαθίδρυση μιας εσωτερικής αγοράς που συνεπάγεται, ιδίως, την εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών».

104. Τα ως άνω στοιχεία επαρκούν, κατά τη γνώμη μου, για να θεωρηθεί ότι, όπως ισχυρίζεται το Κοινοβούλιο, η Επιτροπή δεν διέθετε, δυνάμει του άρθρου 25 της οδηγίας 95/46, την εξουσία να εκδώσει απόφαση σχετικά με το ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται στο πλαίσιο και ενόψει μιας επεξεργασίας που αποκλείεται ρητώς από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας⁵⁸.

58 — Τα δεδομένα PNR αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας εντός της Κοινότητας, η οποία συνίσταται στη διάθεσή τους στη CBP. Επίσης, τα εν λόγω δεδομένα προορίζονται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας μετά τη διαβίβασή τους, λόγω της χρήσέως τους από τη CBP.

105. Επομένως, η ως άνω απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας συνιστά παράβαση της βασικής πράξεως, που είναι η οδηγία 95/46, και ιδίως του άρθρου της 25, που δεν αποτελεί την προσήκουσα βάση για την έκδοση της αποφάσεως αυτής. Για τον λόγο αυτό, εκτιμώ ότι η εν λόγω απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.

106. Επιπλέον, στον βαθμό που θεωρώ ότι η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46, δεν είναι σκόπιμο, κατά τη γνώμη μου, να αναλύσω, όπως ζητεί το Κοινοβούλιο με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως που προέβαλε, την ως άνω απόφαση υπό το πρίσμα των βασικών αρχών που περιέχονται στην εν λόγω οδηγία⁵⁹. Επομένως, εκτιμώ ότι παρέλκει η εξέταση του εν λόγω δευτέρου λόγου ακυρώσεως.

107. Όσον αφορά τον τρίτο και τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως της υπό κρίση προσφυγής, τους οποίους θα εξετάσω μόνον επικουρικούς, οι ως άνω λόγοι δεν μπορούν, κατά τη γνώμη μου, να αποτελέσουν αντικείμενο χωριστής αναλύσεως, καθόσον η εξακρίβωση ενδεχόμενης προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων από την απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας περι-

λαμβάνει, κατ' ανάγκην, αξιολόγηση της τηρήσεως της αρχής της αναλογικότητας από την εν λόγω πράξη υπό το πρίσμα του σκοπού που αυτή επιδιώκει. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο να εξετάσει από κοινού τον τρίτο και τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως.

Β — Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας

108. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας δεν σέβεται το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτό διασφαλίζεται στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Ακριβέστερα, υπό το πρίσμα των προϋποθέσεων που θέτει το ως άνω άρθρο, το Κοινοβούλιο εκτιμά ότι η εν λόγω απόφαση συνιστά επέμβαση στην ιδιωτική ζωή, η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προβλέπεται από τον νόμο, καθόσον πρόκειται για μέτρο που δεν είναι προσιτό και προβλέψιμο. Επιπλέον, το Κοινοβούλιο εκτιμά ότι το εν λόγω μέτρο δεν είναι ανάλογο με τον σκοπό που επιδιώκει, λαμβανομένου υπόψη, ιδίως, του υπερβολικού αριθμού στηλών των PNR που ζητούνται και της πολύ μεγάλης διάρκειας διατήρησης των δεδομένων.

109. Με την προσφυγή που άσκησε στην υπόθεση C-317/04, η οποία αποσκοπεί στην ακύρωση της αποφάσεως του Συμβουλίου, το Κοινοβούλιο προβάλλει, επίσης, τους δύο αυτούς λόγους ακυρώσεως και αναπτύσσει, προς στήριξή τους, επιχειρήματα που συμπίπτουν σε μεγάλο μέρος. Εκτιμώ ότι οι ως άνω λόγοι ακυρώσεως, οι οποίοι προβλήθη-

⁵⁹ — Τουτό δεν σημαίνει ότι μια απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας που εκδίδεται σε ένα παρόμοιο πλαίσιο με εκείνο της υπό κρίση υποθέσεως θα έπρεπε, στην έννομη τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να θεωρηθεί ότι απαλλάσσεται από την τήρηση των βασικών εγγυήσεων στον τομέα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτές απαριθμούνται, ιδίως, στη σύμβαση αριθ. 108. Στην προοπτική αυτή, εκτιμώ ότι η οδηγία 95/46 δεν αποτελεί τον προσήκοντα κανόνα αναφοράς, εφόσον, όπως αναφέρθηκε, ο σκοπός της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας βγαίνει πέραν του πεδίου εφαρμογής του βασικού κανόνα, που είναι η εν λόγω οδηγία. Κατά συνέπεια, ελλείψει κανόνος του παραγώγου δικαίου που να έχει εφαρμογή στην περίπτωση επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για κατασταλτικούς σκοπούς και για σκοπούς δημόσιας ασφάλειας, δεν είναι δυνατόν να διεξαχθεί αφηρημένος δικαστικός έλεγχος των εν λόγω εγγυήσεων. Ωστόσο, σε μια τέτοια περίπτωση, η δικαστική προστασία δεν είναι απούσα. Συγκεκριμένα, η εξακρίβωση των βασικών εγγυήσεων στον τομέα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συνδέεται στενά, όπως θα αναφερθεί, με την εξέταση των προϋποθέσεων που θέτει το άρθρο 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ.

καν στις δύο υποθέσεις που ήχθησαν ενώπιον του Δικαστηρίου, πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ενιαίας εξετασεως, την οποία θεωρώ κατάλληλο να πραγματοποιήσω στο πλαίσιο της αναπτύξεως των σκέψεών μου που αφορούν την υπόθεση C-317/04.

110. Συγκεκριμένα, από την επιχειρηματολογία που προέβαλαν οι διάδικοι με τα υπομνήματά τους προκύπτει ότι είναι αδύνατο να εξεταστούν χωριστά, υπό το πρίσμα του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, οι συνιστώσες του καθεστώτος που αφορά την επεξεργασία των δεδομένων PNR από τη CBP⁶⁰, οι οποίες αποτελούνται από τη συμφωνία, όπως αυτή εγκρίθηκε με την απόφαση του Συμβουλίου, από την απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και από τις αναλήψεις υποχρεώσεων της CBP που έχουν προσαρτηθεί στην εν λόγω απόφαση της Επιτροπής. Εξάλλου, οι διάδικοι παραπέμπουν επανειλημμένως στη μία ή την άλλη από τις ανωτέρω πράξεις προκειμένου να στηρίξουν την επιχειρηματολογία τους.

111. Η αλληλεξάρτηση μεταξύ των ως άνω τριών συνιστωσών του καθεστώτος PNR απορρέει ρητώς από την ίδια τη διατύπωση της συμφωνίας. Συγκεκριμένα, τόσο οι αναλήψεις υποχρεώσεων της CBP όσο και η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας μνημονεύονται στο προοίμιο της συμφωνίας. Εν συνεχεία, η παράγραφος 1 της εν λόγω συμφωνίας διευκρινίζει ότι η CBP δύναται να έχει πρόσβαση στα δεδομένα PNR, «τηρουμένης αυστηρώς της αποφάσεως [περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας] και εν όσω αυτή ισχύει [...]». Ομοίως, αν, σύμφωνα με την παράγραφο 2 της εν λόγω συμφωνίας, οι αερομεταφορείς που μνημονεύονται σε αυτή οφείλουν να επεξεργάζονται τα δεδομένα PNR «όπως

απαιτεί η CBP, σύμφωνα με τη νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών», τούτο συμβαίνει και πάλι «τηρουμένης αυστηρώς της αποφάσεως [περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας] και εν όσω αυτή ισχύει». Τέλος, η παράγραφος 3 της συμφωνίας ορίζει ότι «[η] CBP λαμβάνει υπόψη της την απόφαση [περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας] και δηλώνει ότι εφαρμόζει τις δεσμεύσεις που αναφέρονται στο παράρτημά της».

112. Από τα ως άνω στοιχεία προκύπτει ότι το δικαίωμα προσβάσεως στα δεδομένα PNR που απονέμεται από τη συμφωνία στη CBP καθώς και η υποχρέωση επεξεργασίας των εν λόγω δεδομένων, την οποία υπέχουν οι αερομεταφορείς που μνημονεύονται στην εν λόγω συμφωνία, υπόκεινται στην αυστηρή και αποτελεσματική εφαρμογή της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας.

113. Η αλληλεξάρτηση μεταξύ των τριών συνιστωσών του καθεστώτος PNR, καθώς και το γεγονός ότι οι λόγοι ακυρώσεως που αντλούνται από την προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας προβλήθηκαν από το Κοινοβούλιο στις δύο υποθέσεις που υποβλήθηκαν στην κρίση του Δικαστηρίου, με οδηγούν στο να αντιληφθώ τους ως άνω λόγους ακυρώσεως υπό την έννοια ότι αυτοί αποσκοπούν στο να αναγνωρισθεί από το Δικαστήριο το ασυμβίβαστο του καθεστώτος PNR, με τις τρεις συνιστώσες του, προς το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής που κατοχυρώνεται στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Συγκεκριμένα, κατά τη γνώμη μου, θα ήταν τεχνητό το να εξεταστεί η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας χωρίς να ληφθεί υπόψη η συμφωνία, η οποία αναθέτει ορισμένες υποχρεώσεις στις αεροπορικές εταιρίες, και, αντιστρόφως, το να εξεταστεί η εν λόγω συμφωνία χωρίς να ληφθούν υπόψη τα άλλα εφαρμοστέα νομοθετικά κείμενα, στα οποία η ως άνω πράξη παραπέμπει ρητώς.

60 — Στο εξής: καθεστώς PNR.

114. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι το σύστημα αποτελείται από πολλά αδιάσπαστα στοιχεία, η ανάλυση δεν πρέπει, ως εκ τούτου, να διαχωριστεί τεχνητά.

115. Η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή αποτελείται, υπό το πρίσμα αυτό, από το σύνολο που απαρτίζεται από τη συμφωνία, όπως αυτή εγκρίθηκε με την απόφαση του Συμβουλίου, από την απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και από τις δεσμεύσεις της CBR. Προκειμένου να εξεταστεί αν η επέμβαση αυτή προβλέπεται από τον νόμο, επιδιώκει θεμιτό σκοπό και είναι αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία, είναι επίσης αναγκαίο να ληφθεί υπόψη το σύνολο του θεσπισθέντος μηχανισμού «τριών ταχυτήτων», όπως πράττει το Κοινοβούλιο με τα δύο δικόγραφα των προσφυγών του. Προκειμένου να παρατεθεί μια σφαιρική άποψη του καθεστώτος PNR, θα προβώ στην εξέταση αυτή στο πλαίσιο της προσφυγής που αποσκοπεί στην ακύρωση της αποφάσεως του Συμβουλίου.

VI — Επί της προσφυγής που αποσκοπεί στην ακύρωση της αποφάσεως του Συμβουλίου (υπόθεση C-317/04)

A — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την εσφαλμένη επιλογή του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσεως της αποφάσεως του Συμβουλίου

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

116. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προβάλλει ότι το άρθρο 95 ΕΚ δεν αποτελεί την

προσέκρουσα νομική βάση για την έκδοση της αποφάσεως του Συμβουλίου. Συγκεκριμένα, η εν λόγω απόφαση δεν έχει ως σκοπό και περιεχόμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η απόφαση του Συμβουλίου έχει μάλλον ως σκοπό τη νομιμοποίηση της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που επιβλήθηκε από την αμερικανική νομοθεσία στις αεροπορικές εταιρίες που είναι εγκατεστημένες στο έδαφος της Κοινότητας. Η ως άνω απόφαση δεν διευκρινίζει σε ποιον βαθμό η νομιμοποίηση αυτή της διαβίβασεως δεδομένων προς τρίτη χώρα συμβάλλει στην εγκαθίδρυση ή στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

117. Κατά το Κοινοβούλιο, ούτε το περιεχόμενο της αποφάσεως του Συμβουλίου δικαιολογεί την προσφυγή στο άρθρο 95 ΕΚ ως νομική βάση. Η ως άνω απόφαση συνίσταται στη θέσπιση του δικαιώματος προσβάσεως της CBR στο σύστημα κρατήσεως θέσεων των αεροπορικών εταιριών στο έδαφος της Κοινότητας, τούτο δε ενόψει της πραγματοποιήσεως πτήσεων μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και των κρατών μελών, σύμφωνα με την αμερικανική νομοθεσία, προκειμένου να προληφθεί και να καταπολεμηθεί η τρομοκρατία. Πάντως, η επίτευξη των ανωτέρω σκοπών δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 95 ΕΚ.

118. Τέλος, το Κοινοβούλιο προσθέτει ότι το άρθρο 95 ΕΚ δεν μπορεί να θεμελιώσει την αρμοδιότητα της Κοινότητας για τη σύναψη της σχετικής συμφωνίας, κατά το μέτρο που η εν λόγω συμφωνία αφορά την επεξεργασία δεδομένων που πραγματοποιεί-

ται για σκοπούς δημόσιας ασφάλειας και, ως εκ τούτου, αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46, η οποία βασίζεται στο εν λόγω άρθρο της Συνθήκης.

εταιριών που έχουν συνάψει διακανονισμούς με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αφετέρου, ορισμένα κράτη μέλη θα μπορούσαν να επιβάλουν κυρώσεις στις αεροπορικές εταιρίες που διαβιβάζουν τα επίμαχα προσωπικά δεδομένα, ενώ άλλα κράτη μέλη δεν θα ενεργούσαν κατ' ανάγκην κατά τον ίδιο τρόπο.

119. Αντιθέτως, το Συμβούλιο εκτιμά ότι η απόφασή του στηρίχθηκε ορθώς στο άρθρο 95 ΕΚ. Κατά το Συμβούλιο, επί του άρθρου αυτού μπορεί να στηριχθεί η θέσπιση μέτρων που αποσκοπούν στο να διασφαλισθεί ότι δεν υφίσταται νόθευση των συνθηκών ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς. Συναφώς, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η συμφωνία αποσκοπεί στην εξάλειψη κάθε στρεβλώσεως του ανταγωνισμού μεταξύ των αεροπορικών εταιριών των κρατών μελών και μεταξύ αυτών και των εταιριών τρίτων χωρών, η οποία μπορεί να δημιουργηθεί, λόγω των αμερικανικών απαιτήσεων, για λόγους που ανάγονται στην προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προσώπων. Οι συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ των εταιριών των κρατών μελών, οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες διεθνών μεταφορών επιβατών με προορισμό ή αφετηρία τις Ηνωμένες Πολιτείες, θα μπορούσαν να υποστούν νόθευση εάν μόνον ορισμένες από τις εταιρίες αυτές παρείχαν στις αμερικανικές αρχές πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων τους.

121. Υπό τις συνθήκες αυτές, και ελλείψει κοινής ρυθμίσεως αφορώσας την πρόσβαση από τις αμερικανικές αρχές στα δεδομένα PNR, το Συμβούλιο εκτιμά ότι οι συνθήκες ανταγωνισμού διέτρεχαν τον κίνδυνο να υποστούν νόθευση και ότι ο ενιαίος χαρακτήρας της εσωτερικής αγοράς θα υφίστατο σοβαρή βλάβη. Επομένως, κατά το Συμβούλιο, ήταν αναγκαίο να θεσπισθούν εναρμονισμένες προϋποθέσεις διέπουσες την πρόσβαση των αμερικανικών αρχών στα εν λόγω δεδομένα, τηρουμένων των κοινοτικών απαιτήσεων όσον αφορά τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Επίμαχες εν προκειμένω είναι η επιβολή, σε όλες τις ενδιαφερόμενες εταιρίες, εναρμονισμένων υποχρεώσεων και η εξωτερική πτυχή της εγκαθιδρύσεως και της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

120. Με την ίδια συλλογιστική, το Συμβούλιο υπογραμμίζει, αφενός, ότι στις αεροπορικές εταιρίες που δεν συμμορφώνονται προς τις αμερικανικές απαιτήσεις θα μπορούσαν να επιβληθούν πρόστιμα από τις αμερικανικές αρχές, οι δε εταιρίες αυτές θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν καθυστερήσεις των πτήσεών τους και να απολέσουν επιβάτες προς όφελος άλλων αεροπορικών

122. Τέλος, το Συμβούλιο παρατηρεί ότι η συμφωνία συνήφθη μετά την απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, η οποία εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 25, παράγραφος 6, της οδηγίας 95/46. Κατά το Συμβούλιο, ήταν φυσικό και ορθό να στηριχθεί η απόφαση σχετικά με τη σύναψη της συμφωνίας στην ίδια νομική βάση με εκείνη της εν λόγω οδηγίας, ήτοι στο άρθρο 95 ΕΚ.

123. Με το υπόμνημά της παρεμβάσεως, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι διατάξεις του προοιμίου της συμφωνίας καταδεικνύουν ότι, για τις Ηνωμένες Πολιτείες, ο θεμελιώδης στόχος είναι η καταπολέμηση της τρομοκρατίας, ενώ για την Κοινότητα ο κύριος σκοπός είναι η διατήρηση των βασικών στοιχείων της νομοθεσίας της σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

124. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι το Κοινοβούλιο, ενώ επικρίνει την επιλογή του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσεως της αποφάσεως του Συμβουλίου, δεν παρουσιάζει αξιόπιστη εναλλακτική λύση. Κατά την Επιτροπή, το ως άνω άρθρο είναι η «φυσική» νομική βάση της αποφάσεως του Συμβουλίου, κατά το μέτρο που η εξωτερική διάσταση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να στηριχθεί στο άρθρο της Συνθήκης επί του οποίου στηρίζεται το εσωτερικό μέτρο, που είναι η οδηγία 95/46, τούτο δε πολλών μάλλον εφόσον η εξωτερική αυτή πτυχή προβλέπεται ρητώς στα άρθρα 25 και 26 της εν λόγω οδηγίας. Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της στενής σχέσεως και της αλληλεξαρτήσεως μεταξύ της συμφωνίας, της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και των δεσμεύσεων της CBR, προκύπτει ότι το άρθρο 95 ΕΚ είναι η προσήκουσα νομική βάση. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο είχε την εξουσία να συνάψει τη συμφωνία βάσει του ως άνω άρθρου, καθόσον η οδηγία 95/46 θα είχε θιγεί, κατά την έννοια της νομολογίας ΑΕΤΡ⁶¹, αν τα κράτη μέλη είχαν, από κοινού ή χωριστά, συνάψει μια τέτοια συμφωνία εκτός του κοινοτικού πλαισίου.

61 — Απόφαση της 31ης Μαρτίου 1971, 22/70, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, η οποία είναι γνωστή ως «ΑΕΤΡ» (Συλλογή τόμος 1969 — 1971, σ. 729).

125. Τέλος, η Επιτροπή προβάλλει ότι η αρχική επεξεργασία των επίμαχων δεδομένων από τις αεροπορικές εταιρίες πραγματοποιείται για εμπορικό σκοπό. Επίσης, η εκ μέρους των αμερικανικών αρχών χρήση των εν λόγω δεδομένων δεν έχει ως αποτέλεσμα το να μην έχει η οδηγία 95/46 επίπτωση επί των δεδομένων αυτών.

2. Εκτίμηση

126. Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως που προέβαλε, το Κοινοβούλιο καλεί το Δικαστήριο να αποφανθεί αν το άρθρο 95 ΕΚ αποτελεί την προσήκουσα νομική βάση για την έκδοση της αποφάσεως του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη, από την Κοινότητα, διεθνούς συμφωνίας όπως η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ως άνω ερώτημα, πρέπει να εφαρμοσθεί η πάγια νομολογία του Δικαστηρίου δυνάμει της οποίας η επιλογή της νομικής βάσεως μιας κοινοτικής πράξεως πρέπει να ερείδεται επί αντικειμενικών στοιχείων, επιδεκτικών δικαστικού ελέγχου, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, ιδίως, ο σκοπός και το περιεχόμενο της πράξεως⁶². Συγκεκριμένα, «στο πλαίσιο του συστήματος αρμοδιοτήτων της Κοινότητας, η

62 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 11ης Ιουνίου 1991, C-300/89, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, η οποία είναι γνωστή ως «Διοξείδιο του τιτανίου» (Συλλογή 1991, σ. I-2867, σκέψη 10)· της 12ης Νοεμβρίου 1996, C-84/94, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1996, σ. I-5755, σκέψη 25)· της 25ης Φεβρουαρίου 1999, C-164/97 και C-165/97, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1999, σ. I-1139, σκέψη 12)· της 4ης Απριλίου 2000, C-269/97, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2000, σ. I-2257, σκέψη 43)· της 19ης Σεπτεμβρίου 2002, C-336/00, Huber (Συλλογή 2002, σ. I-7699, σκέψη 30)· της 29ης Απριλίου 2004, C-338/01, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2004, σ. I-4829, σκέψη 54), και της 13ης Σεπτεμβρίου 2005, C-176/03, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2005, σ. I-7879, σκέψη 45).

επιλογή της νομικής βάσεως μιας πράξεως δεν μπορεί να εξαρτάται από την πεποίθηση ενός οργάνου ως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό [...]»⁶³.

127. Πρέπει να υπομνηστεί ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι «η επιλογή της προσήκουσας νομικής βάσεως ενέχει σπουδαιότητα συνταγματικού χαρακτήρα. Συγκεκριμένα, εφόσον η Κοινότητα διαθέτει μόνο κατά παραχώρηση αρμοδιότητες, πρέπει να συνδέσει [τη σχετική διεθνή συμφωνία] με διάταξη της Συνθήκης η οποία την εξουσιοδοτεί να εγκρίνει τέτοια πράξη». Κατά το Δικαστήριο, «[η] προσφυγή σε εσφαλμένη νομική βάση μπορεί συνεπώς να καταστήσει ανίσχυρη την ίδια την πράξη περί συνάψεως [της συμφωνίας] και, επομένως, να καταστήσει πλημμελή τη συναίνεση της Κοινότητας να δεσμεύεται από τη συμφωνία, τη σύναψη της οποίας προσυπέγραψε»⁶⁴.

128. Επομένως, σύμφωνα με τη μέθοδο αναλύσεως την οποία εφαρμόζει το Δικαστήριο, θα εξετάσω αν ο σκοπός και το περιεχόμενο της συμφωνίας παρείχαν την εξουσία στο Συμβούλιο να εκδώσει, βάσει του άρθρου 95 ΕΚ, απόφαση που έχει ως αντικείμενο, σύμφωνα με το άρθρο της 1, την εξ ονόματος της Κοινότητας έγκριση της εν λόγω συμφωνίας.

129. Όσον αφορά τον σκοπό της συμφωνίας, από την παράγραφο 1 του προοιμίου της προκύπτει ρητώς ότι η εν λόγω συμφω-

νία επιδιώκει δύο σκοπούς, ήτοι, αφενός, την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των συναφών εγκλημάτων καθώς και άλλων σοβαρών διεθνών εγκλημάτων, όπως του οργανωμένου εγκλήματος⁶⁵, και, αφετέρου, τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, και ιδίως του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής.

130. Η επιδίωξη του σκοπού της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων επιβεβαιώνεται από την αναφορά, στην παράγραφο 2 του προοιμίου της συμφωνίας, στους νόμους και κανονισμούς των Ηνωμένων Πολιτειών που θεσπίστηκαν κατόπιν των τρομοκρατικών επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 και οι οποίοι απαιτούν από κάθε αερομεταφορέα που πραγματοποιεί διεθνείς επιβατικές πτήσεις από και προς τις Ηνωμένες Πολιτείες να παρέχει στη CBP ηλεκτρονική πρόσβαση στα δεδομένα PNR που συλλέγονται και αποθηκεύονται στα αυτόματα συστήματα ελέγχου κρατήσεως θέσεων και αναχωρήσεων του εν λόγω αερομεταφορέα.

131. Όσον αφορά τον σκοπό που ανάγεται στον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και ιδίως του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, ο εν λόγω σκοπός καθίσταται φανερός μέσω της αναφοράς στην οδηγία 95/46. Έτσι, πρόκειται για τη διασφάλιση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των φυσικών προσώπων που ταξιδεύουν.

63 — Απόφαση της 26ης Μαρτίου 1987, 45/86, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1987, σ. 1493, σκέψη 11).

64 — Γνωμοδότηση 2/00, της 6ης Δεκεμβρίου 2001, εκδοθείσα δυνάμει του άρθρου 300, παράγραφος 6, ΕΚ (Συλλογή 2001, σ. I-9713, σκέψη 5).

65 — Στις σκέψεις που ακολουθούν, θα χρησιμοποιήσω την έκφραση «καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων» για να αναφερθώ στον σκοπό αυτό.

132. Η ως άνω διασφάλιση επιδιώκεται τόσο στο πλαίσιο των δεσμεύσεων που ανέλαβε η CBP στις 11 Μαΐου 2004, ως προς τις οποίες η παράγραφος 4 του προοιμίου της συμφωνίας αναφέρει ότι αυτές θα δημοσιευθούν στο *Federal Register*, όσο και στο πλαίσιο της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, η οποία μνημονεύεται στην παράγραφο 5 του ιδίου προοιμίου.

133. Οι δύο αυτοί σκοποί πρέπει, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του προοιμίου της συμφωνίας, να επιδιώκονται ταυτοχρόνως. Επομένως, η συμφωνία, η οποία συνήφθη μεταξύ της Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών, επιχειρεί να συμβιβάσει τους δύο αυτούς σκοπούς, δηλαδή στηρίζεται στην αντίληψη ότι η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων πρέπει να διεξάγεται στο πλαίσιο του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, και ακριβέστερα του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

134. Το περιεχόμενο της συμφωνίας επιβεβαιώνει την ως άνω ανάλυση. Συγκεκριμένα, η παράγραφος 1 της εν λόγω συμφωνίας προβλέπει ότι η CBP δύναται να έχει ηλεκτρονική πρόσβαση στα δεδομένα PNR που περιλαμβάνονται στα συστήματα ελέγχου κρατήσεως θέσεων των αερομεταφορέων τα οποία ευρίσκονται στην επικράτεια των κρατών μελών, «τηρουμένης αυστηρώς» της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας «και εν όσω αυτή ισχύει». Εξ αυτού συνάγεται ότι το μέσο καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων, που συνίσταται στην πρόσβαση στα δεδομένα PNR των επιβατών αεροσκαφών, επιτρέπεται από τη συμφωνία

μόνον στον βαθμό που αναγνωρίζεται ότι τα εν λόγω δεδομένα έχουν ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Έτσι, το περιεχόμενο της ως άνω διατάξεως της συμφωνίας εκφράζει την ταυτόχρονη επιδίωξη των σκοπών της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

135. Η ίδια διαπίστωση επιβάλλεται κατά την εξέταση της παραγράφου 2 της συμφωνίας, η οποία υποχρεώνει τους αερομεταφορείς που πραγματοποιούν διεθνείς επιβατικές πτήσεις από και προς τις Ηνωμένες Πολιτείες να επεξεργάζονται τα δεδομένα PNR που περιλαμβάνονται στα αυτόματα συστήματα κρατήσεών τους «όπως απαιτεί η CBP, σύμφωνα με τη νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών και τηρουμένης αυστηρώς της αποφάσεως [περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας] και εν όσω αυτή ισχύει». Επίσης, η υποχρέωση που υπέχουν εφεξής οι αερομεταφορείς με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων συνδέεται στενά με την επαρκή προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των επιβατών αεροσκαφών.

136. Άλλες διατάξεις της συμφωνίας έχουν ως αντικείμενο να εκφράσουν τους σκοπούς της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και

άλλων σοβαρών εγκλημάτων και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των επιβατών αεροσκαφών.

137. Έτσι, όσον αφορά ειδικώς τον σκοπό της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ως άνω επιβατών, στην παράγραφο 3 της συμφωνίας μνημονεύεται ότι «[η] CBP λαμβάνει υπόψη της την απόφαση [περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας] και δηλώνει ότι εφαρμόζει τις δεσμεύσεις που αναφέρονται στο παράρτημά της».

138. Επιπλέον, η παράγραφος 6 της συμφωνίας προβλέπει την περίπτωση κατά την οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση θα εφάρμοζε, με τη σειρά της, ένα σύστημα εξακρίβωσης στοιχείων των επιβατών αεροσκαφών, το οποίο θα υποχρέωνε τους αερομεταφορείς να επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές την πρόσβαση σε δεδομένα PNR όσον αφορά τους επιβάτες των οποίων το ταξίδι περιλαμβάνει πτήση από και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στην περίπτωση που η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έθετε σε εφαρμογή το μέτρο αυτό, η συμφωνία προβλέπει ότι το Department of Homeland Security «ενθαρρύνει ενεργώς, στο μέτρο του δυνατού και τηρουμένης αυστηρώς της αρχής της αμοιβαιότητας, τη συνεργασία των αεροπορικών εταιριών που υπάγονται στη δικαιοδοσία του». Πρόκειται για μια διάταξη που εκφράζει, ακόμη μια φορά, τον σκοπό της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

139. Συναφώς, πρέπει να διευκρινιστεί, σε απάντηση σε ορισμένα επιχειρήματα που

προέβαλε η Επιτροπή, ότι, κατά τη γνώμη μου, είναι δύσκολο να υποστηριχθεί ότι ο σκοπός της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων επιδιώκεται μονομερώς και μόνον από τις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ η Κοινότητα έχει μόνον ως σκοπό την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των επιβατών αεροσκαφών⁶⁶. Στην πραγματικότητα, είμαι της γνώμης ότι η συμφωνία έχει, από την άποψη κάθε συμβαλλομένου μέρους και συγχρόνως, ως σκοπό και περιεχόμενο να συμβιβάσει τον στόχο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων με αυτόν της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των επιβατών αεροσκαφών. Η συμφωνία καθιερώνει, κατ' αυτόν τον τρόπο, τη συνεργασία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, η οποία αποσκοπεί ακριβώς στο να επιτευχθεί ταυτοχρόνως ο διττός αυτός στόχος.

140. Υπό το πρίσμα του σκοπού και του περιεχομένου της συμφωνίας που περιγράφηκαν ανωτέρω, φρονώ ότι το άρθρο 95 ΕΚ δεν αποτελεί προσηκούσα νομική βάση για την απόφαση του Συμβουλίου.

141. Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι το άρθρο 95, παράγραφος 1, ΕΚ αφορά τη θέσπιση από το Συμβούλιο μέτρων σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

66 — Επιπλέον, η τρομοκρατία αποτελεί διεθνές φαινόμενο, το οποίο διαδραματίζεται χωρίς περιορισμούς σε σχέση με τον χώρο.

142. Η αρμοδιότητα την οποία απονέμει στην Κοινότητα το ως άνω άρθρο της Συνθήκης είναι οριζόντια, δηλαδή δεν περιορίζεται σε έναν ειδικό τομέα. Επομένως, η έκταση της κοινοτικής αρμοδιότητας προσδιορίζεται «βάσει ενός λειτουργικού κριτηρίου, που καλύπτει το σύνολο των μέτρων που αποβλέπουν στην πραγμάτωση της “εσωτερικής αγοράς”»⁶⁷.

143. Επιπλέον, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι τα μέτρα τα οποία αφορά το άρθρο 95, παράγραφος 1, ΕΚ αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών εγκαθιδρύσεως και λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και πρέπει πράγματι να έχουν αυτόν τον σκοπό, συμβάλλοντας στην εξάλειψη εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων ή στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ή ακόμη στην εξάλειψη των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού⁶⁸. Από τη νομολογία αυτή απορρέει, επίσης, ότι, αν και η χρησιμοποίηση του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσεως είναι δυνατή προκειμένου να προληφθεί η εμφάνιση μελλοντικών εμποδίων στο εμπόριο λόγω της ανομοιογενούς εξέλιξης των εθνικών νομοθεσιών, η εμφάνιση των εμποδίων αυτών πρέπει να

είναι πιθανή και το επίδικο μέτρο πρέπει να έχει ως αντικείμενο την πρόληψή τους⁶⁹.

144. Όπως αναφέρθηκε, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η απόφασή του εκδόθηκε εγκύρως βάσει του άρθρου 95 ΕΚ, κατά το μέτρο που η συμφωνία με τις Ηνωμένες Πολιτείες, καταργώντας κάθε στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των αεροπορικών εταιριών των κρατών μελών και μεταξύ αυτών και των εταιριών τρίτων χωρών, συνέβαλε στο να αποφευχθεί η πρόκληση σοβαρής βλάβης στον ενιαίο χαρακτήρα της εσωτερικής αγοράς.

145. Βεβαίως, πρέπει να επισημανθεί ότι η δεύτερη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως του Συμβουλίου αναφέρεται στην «επίγουσα ανάγκη να διορθωθεί η κατάσταση αβεβαιότητας στην οποία έχουν περιέλθει οι αεροπορικές εταιρίες και οι επιβάτες καθώς και να προστατευθούν τα οικονομικά συμφέροντα των ενδιαφερομένων». Η περίοδος αυτή θα μπορούσε να γίνει αντιληπτή υπό την έννοια ότι υπαινίσσεται τις κυρώσεις που θα ήταν δυνατόν να επιβληθούν από τις αρμόδιες αμερικανικές αρχές στις αεροπορικές εταιρίες που θα αρνούσαν να παράσχουν πρόσβαση στα δεδομένα PNR των επιβατών τους, κυρώσεις οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν οικονομικές συνέπειες για τις εν λόγω εταιρίες. Θα ήταν δυνατόν να θεωρηθεί ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, οι εν λόγω κυρώσεις, οι οποίες θα είχαν δυσμενείς οικονομικές συνέπειες για ορισμένες εταιρίες, θα μπορούσαν να δώσουν

67 — Βλ. σημείο 10 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Tesouro στην προαναφερθείσα υπόθεση «Διοξείδιο του τιτανίου».

68 — Αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-376/98, Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 2000, σ. I-8419, σκέψεις 83, 84 και 95), και της 10ης Δεκεμβρίου 2002, C-491/01, British American Tobacco (Investments) και Imperial Tobacco (Συλλογή 2002, σ. I-11453, σκέψη 60).

69 — Βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 13ης Ιουλίου 1995, C-350/92, Ισπανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1995, σ. I-1985, σκέψη 35), καθώς και απόφαση Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, προπαρατεθείσα (σκέψη 86) της 9ης Οκτωβρίου 2001, C-377/98, Κάτω Χώρες κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 2001, σ. I-7079, σκέψη 15). British American Tobacco (Investments) και Imperial Tobacco, προπαρατεθείσα (σκέψη 61), και της 14ης Δεκεμβρίου 2004, C-434/02, Arnold André (Συλλογή 2004, σ. I-11825, σκέψη 31).

λαβή για τη δημιουργία στρεβλώσεων του ανταγωνισμού μεταξύ του συνόλου των αεροπορικών εταιριών που είναι εγκατεστημένες στο έδαφος των κρατών μελών.

146. Εξάλλου, μπορεί επίσης να θεωρηθεί ότι η εκ μέρους των κρατών μελών διαφορετική συμπεριφορά, λαμβανομένου υπόψη ότι ορισμένα κράτη μέλη απαγορεύουν επί ποινή κυρώσεων στις αεροπορικές εταιρίες που είναι εγκατεστημένες στο έδαφός τους να επιτρέπουν τη διαβίβαση των δεδομένων PNR των επιβατών τους, ενώ άλλα δεν ενεργούν κατ' αυτόν τον τρόπο, είναι ικανή να έχει συνέπειες, έστω και έμμεσες, επί της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, λόγω των ενδεχόμενων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που θα μπορούσαν να δημιουργηθούν μεταξύ των αεροπορικών εταιριών.

147. Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ένας τέτοιος σκοπός που αποβλέπει στο να αποφευχθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, εφόσον όντως επιδιώκεται από το Συμβούλιο, έχει *παρεπόμενο χαρακτήρα* σε σχέση με τους δύο κύριους σκοπούς της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των επιβατών, οι οποίοι, όπως αναφέρθηκε, μνημονεύονται ρητώς και όντως εφαρμόζονται με τις διατάξεις της συμφωνίας.

148. Ο σκοπός που αποβλέπει στο να αποφευχθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, ανεξαρτήτως του αν αυτές υφίστανται,

όπως ισχυρίζεται το Συμβούλιο, μεταξύ των αεροπορικών εταιριών των κρατών μελών ή μεταξύ αυτών και των εταιριών τρίτων χωρών, δεν περιλαμβάνεται ρητώς σε κανένα σημείο των διατάξεων τη συμφωνίας. Ο εν λόγω σκοπός έχει έμμεσο και, ως εκ τούτου, κατ' ανάγκην παρεπόμενο χαρακτήρα σε σχέση με τους δύο άλλους.

149. Πάντως, πρέπει να υπομνηστεί ότι, όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο, «το γεγονός και μόνον ότι μια πράξη μπορεί να έχει συνέπειες για την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς δεν αρκεί για να δικαιολογήσει την επιλογή αυτής της διατάξεως ως νομικής βάσεως της εν λόγω πράξεως»⁷⁰.

150. Προπαντός, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, αν η εξέταση κοινοτικής πράξεως καταδεικνύει ότι αυτή επιδιώκει πολλούς σκοπούς ή ότι έχει πολλές συνιστώσες και αν η μία εξ αυτών μπορεί να χαρακτηριστεί ως κύρια ή δεσπόζουσα, ενώ η άλλη είναι απλώς παρακολουθηματική, η εν λόγω πράξη πρέπει να στηρίζεται σε μία και μόνο νομική βάση, ήτοι σε εκείνη η οποία απαιτείται από τον κύριο ή δεσπόζοντα σκοπό ή από την κύρια ή δεσπόζουσα συνιστώσα⁷¹. Μόνον κατ' εξαίρεση, εφόσον αποδεικνύεται ότι η πράξη επιδιώκει συγχρόνως πολλούς στόχους, οι οποίοι συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, χωρίς ο ένας να

70 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 1995, C-426/93, Γερμανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1995, σ. I-3723, σκέψη 33).

71 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 17ης Μαρτίου 1993, C-155/91, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1993, σ. I-939, σκέψεις 19 και 21), της 23ης Φεβρουαρίου 1999, C-42/97, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1999, σ. I-869, σκέψεις 39 και 40), της 30ής Ιανουαρίου 2001, C-36/98, Ισπανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2001, σ. I-779, σκέψη 59), και της 12ης Δεκεμβρίου 2002, C-281/01, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2002, σ. I-12049, σκέψη 34).

είναι δευτερεύων και έμμεσος σε σχέση με τον άλλο, η πράξη αυτή πρέπει να στηρίζεται στις αντίστοιχες διαφορετικές νομικές βάσεις⁷². Κατά τη γνώμη μου, τούτο δεν ισχύει εν προκειμένω.

151. Επιβάλλεται, ακόμη, η παρατήρηση ότι, έστω και αν έπρεπε να θεωρηθεί ότι η συμφωνία επιδιώκει κατά άρρηκτο τρόπο τους τρεις στόχους, γεγονός παραμένει ότι η επιλογή του Συμβουλίου να θεμελιώσει, από νομικής απόψεως, την απόφασή του μόνον στο άρθρο 95 ΕΚ θα έπρεπε, δυνάμει της ως άνω νομολογίας, να θεωρηθεί απρόσφορη.

152. Στην πραγματικότητα, από την ανάγνωση της δεύτερης αιτιολογικής σκέψεως της αποφάσεως του Συμβουλίου στο σύνολό της προκύπτει ότι η «επείγουσα ανάγκη» στην οποία αναφέρεται η τελευταία έχει ως κύριο αντικείμενο να εξηγήσει το ότι τάχθηκε προθεσμία στο Κοινοβούλιο για να διατυπώσει τη γνώμη του, σύμφωνα με το άρθρο 300, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, το οποίο προβλέπει ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνάψεως των συμφωνιών, «[τ]ο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατυπώνει τη γνώμη του μέσα σε προθεσμία που μπορεί να ορίσει το Συμβούλιο ανάλογα με το επείγον του ζητήματος». Το ως άνω άρθρο ορίζει, επίσης, ότι, «[ε]λλείψει γνώμης μέσα στην προθεσμία αυτή, το Συμβούλιο δύναται να αποφασίζει». Τούτο συνέβη όσον αφορά τη διαδικασία που ακολουθήθηκε ενόψει της εκδόσεως της αποφάσεως του Συμβουλίου.

153. Με άλλες λέξεις, αν «η επείγουσα ανάγκη να διορθωθεί η κατάσταση αβεβαιότητας στην οποία έχουν περιέλθει οι αεροπορικές εταιρίες και οι επιβάτες καθώς και να προστατευθούν τα οικονομικά συμφέροντα των ενδιαφερομένων» όντως ελήφθη υπόψη κατά τη διαδικασία που απέβλεπε στη θέσπιση ενός καθεστώτος δεδομένων PNR, η συνεκτίμηση αυτή της ως άνω επείγουσας ανάγκης διαδραμάτισε, κατά τη γνώμη μου, μεγαλύτερο ρόλο στο πλαίσιο της διαδικασίας που ακολουθήθηκε παρά ως προς τον ορισμό του σκοπού και του περιεχομένου της συμφωνίας.

154. Ως προς το επίχειρμα του Συμβουλίου και της Επιτροπής ότι μια πράξη η οποία αφορά την εξωτερική διάσταση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα έπρεπε να στηρίζεται σε νομική βάση ταυτόσημη με εκείνη του εσωτερικού μέτρου, που είναι η οδηγία 95/46, πρέπει να επισημανθεί ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι το γεγονός ότι μια συγκεκριμένη διάταξη της Συνθήκης επελέγη ως νομική βάση για την έκδοση εσωτερικών πράξεων δεν αρκεί για να καταδείξει ότι η ίδια βάση πρέπει να επιλεγεί και για την έγκριση διεθνούς συμφωνίας με παρεμφερές αντικείμενο⁷³. Επιπλέον, αποδείχθηκε ότι η συμφωνία δεν έχει ούτε ως κύριο σκοπό ούτε ως περιεχόμενο το να βελτιώσει τις συνθήκες λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, ενώ η οδηγία 95/46, η οποία εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 95 ΕΚ, «αποσκοπεί στην εξασφάλιση της μεταξύ κρατών μελών ελεύθερης κυκλοφορίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μέσω της εναρμονίσεως των εθνικών κανόνων περί προστασίας των φυσικών

72 — Βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσες αποφάσεις «Διοξείδιο του τιτανίου» (σκέψεις 13 και 17) της 23ης Φεβρουαρίου 1999, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (σκέψεις 38 και 43) Huber (σκέψη 31), και της 12ης Δεκεμβρίου 2002, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (σκέψη 35).

73 — Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2002, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, προπαρατεθείσα, σκέψη 46.

προσώπων έναντι της επεξεργασίας τέτοιων δεδομένων»⁷⁴.

155. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που προηγήθηκαν, εκτιμώ ότι η εξέταση του σκοπού και του περιεχομένου της συμφωνίας καταδεικνύει ότι το άρθρο 95 ΕΚ δεν αποτελεί την προσήκουσα νομική βάση της αποφάσεως του Συμβουλίου.

156. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που προέβαλε το Κοινοβούλιο είναι βάσιμος. Επομένως, η απόφαση του Συμβουλίου πρέπει να ακυρωθεί λόγω εσφαλμένης επιλογής της νομικής βάσεώς της.

157. Βεβαίως, θα ήταν ενδιαφέρον, κατά το στάδιο αυτό, να διερωτηθούμε ως προς το ζήτημα ποια θα έπρεπε να είναι η προσήκουσα νομική βάση μιας τέτοιας αποφάσεως. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι το Δικαστήριο δεν έχει επιληφθεί του λεπτού αυτού ζητήματος στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως. Επομένως, θα διατυπώσω μόνον ορισμένες παρατηρήσεις επί του προβλήματος αυτού και, γενικότερα, επί της φύσεως του καθεστώτος PNR, όπως αυτό αποτέλεσε αντικείμενο διαπραγματεύσεων με τις Ηνωμένες Πολιτείες.

⁷⁴ — Απόφαση της 20ής Μαΐου 2003, C-465/00, C-138/01 και C-139/01, Österreichischer Rundfunk κ.λπ. (Συλλογή 2003, σ. I-4989, σκέψη 39). Λαμβανομένης υπόψη της διαφοράς αντικειμένου και σκοπού μεταξύ της συμφωνίας και της οδηγίας 95/46, εκτιμώ, επίσης, ότι είναι απίθανο το ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η εν λόγω οδηγία θα θιγόταν, κατά την έννοια της νομολογίας AETR, αν τα κράτη μέλη είχαν συνάψει, χωριστά ή από κοινού, μια συμφωνία αυτού του είδους εκτός του κοινοτικού πλαισίου.

158. Κατ' αρχάς, σε αντίθεση με την αντίληψη την οποία υποστηρίζει το Συμβούλιο, το γεγονός ότι το καθεστώς PNR δεν θεσπίστηκε στο πλαίσιο των διατάξεων της Συνθήκης ΕΕ δεν είναι ικανό, κατά τη γνώμη μου, να αποδείξει την εγκυρότητα, από νομικής απόψεως, της προσεγγίσεως που έγινε δεκτή από το Συμβούλιο και την Επιτροπή.

159. Εν συνεχεία, γενικότερα, εκτιμώ ότι μια πράξη που προβλέπει την αναζήτηση πληροφοριών και τη χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από μια οντότητα που έχει ως αποστολή να εξασφαλίζει την εσωτερική ασφάλεια ενός κράτους, καθώς και τη διάθεση των εν λόγω δεδομένων σε μια τέτοια οντότητα, μπορεί να εξομοιωθεί με μια πράξη συνεργασίας μεταξύ δημοσίων αρχών⁷⁵.

160. Επιπλέον, το γεγονός ότι επιβάλλεται σε ένα νομικό πρόσωπο να πραγματοποιήσει μια τέτοια επεξεργασία δεδομένων και ότι το εν λόγω νομικό πρόσωπο υποχρεούται να διαβιβάσει τα δεδομένα αυτά δεν απέχει

⁷⁵ — Πρέπει να επισημανθεί ότι ενίοτε γίνεται επίκληση της διάστασης «τρίτος πυλώνας» της διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των αεροπορικών εταιριών προς τις Ηνωμένες Πολιτείες. Έτσι, η «ομάδα του άρθρου 29» για την προστασία των δεδομένων, με γνώμη της 24ης Οκτωβρίου 2002 (Γνώμη 6/2002 σχετικά με τη διαβίβαση πληροφοριών για τον κατάλογο επιβατών και μελών του πληρώματος καθώς και άλλων δεδομένων από τις αεροπορικές εταιρίες προς τις Ηνωμένες Πολιτείες), διατύπωσε την άποψη ότι, «[κ]ατ' ουσίαν, οι διαβιβάσεις δεδομένων με προορισμό δημόσιες αρχές τρίτου κράτους για λόγους που συνδέονται με τη δημόσια ασφάλεια του εν λόγω κράτους θα έπρεπε να εξετάζονται στο πλαίσιο των μηχανισμών συνεργασίας που έχουν θεσπισθεί στον τρίτο πυλώνα (δικαστική και αστυνομική συνεργασία) [...]». Είναι σημαντικό να αποφευχθεί η παράκαμψη, μέσω του πρώτου πυλώνα, των συνθηκών αυτών μηχανισμών συνεργασίας που έχουν θεσπισθεί στον τρίτο πυλώνα». Βλ. δικτυακό τόπο: http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/wpdocs/2002_fr.htm.

πολύ, κατά τη γνώμη μου, από το να συνιστά άμεση ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ δημοσίων αρχών⁷⁶. Εκείνο που έχει σημασία είναι η υποχρεωτική γνωστοποίηση δεδομένων για σκοπούς ασφαλείας και καταστολής, και όχι οι συγκεκριμένες λεπτομέρειες της εν λόγω γνωστοποιήσεως που συνδέονται με μια συγκεκριμένη κατάσταση. Η υπό κρίση υπόθεση αφορά, στην πραγματικότητα, μια νέα προβληματική, η οποία σχετίζεται με τη χρήση εμπορικών δεδομένων για κατασταλτικούς σκοπούς⁷⁷.

161. Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι το Πρωτοδικείο έχει αποφανθεί ότι «η καταστολή της διεθνούς τρομοκρατίας [...] δεν συναρτάται με κανέναν από τους σκοπούς

που ρητώς τάσσουν στην Κοινότητα τα άρθρα 2 ΕΚ και 3 ΕΚ»⁷⁸.

162. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η ανάλυση του πρώτου λόγου ακυρώσεως με οδηγεί στο να προτείνω στο Δικαστήριο να ακυρώσει την απόφαση του Συμβουλίου λόγω εσφαλμένης επιλογής της νομικής βάσεως της εν λόγω αποφάσεως, θα εξετάσω μόνον επικουρικούς τους λοιπούς λόγους ακυρώσεως που προέβαλε το Κοινοβούλιο προς στήριξη της υπό κρίση προσφυγής.

76 — Όσον αφορά την άμεση ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ δημοσίων αρχών, μνημονεύω την απόφαση του Συμβουλίου, της 27ης Μαρτίου 2000, για την εξουσιοδότηση του διευθυντή της Europol προς έναρξη διαπραγματεύσεων για συμφωνίες με τρίτα κράτη και οργανισμούς που δεν συνδέονται με την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ C 106, σ. 1). Επί της βάσεως αυτής, υπογράφηκε στις 20 Δεκεμβρίου 2002 συμφωνία μεταξύ της Europol και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την ανταλλαγή προσωπικών δεδομένων.

77 — Η προβληματική αυτή βρίσκεται στο επίκεντρο της επίκαιρης συζητήσεως μεταξύ των θεσμικών οργάνων, η οποία αφορά τη διατήρηση των δεδομένων από τους παρέχοντες υπηρεσίες τηλεφωνίας και ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Οι αντιπαράθεμένες απόψεις που εκφράστηκαν κατά τη συζήτηση αυτή, μεταξύ εκείνων που υποστηρίζουν το να ληφθεί υπόψη η ως άνω προβληματική στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα και εκείνων που εκτιμούν, αντιθέτως, ότι το ζήτημα επιπίπτει στον τρίτο πυλώνα, καταμαρτυρούν, συγχρόνως, την καινοτομία και την περιπλοκότητα της προβληματικής που σχετίζεται με τη χρήση εμπορικών δεδομένων για κατασταλτικούς σκοπούς. Βλ., επ' αυτού, το σχέδιο αποφάσεως-πλαίσιο σχετικά με τη διατήρηση δεδομένων που αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας και αποθηκεύονται σε σχέση με την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που είναι προστές στο κοινό ή δεδομένων που διαβιβάζονται μέσω των δικτύων των δημοσίων επικοινωνιών, για τους σκοπούς της πρόληψης, της έρευνας, της εξιχνιάσεως και της δίωξης εγκλημάτων και παραβάσεων του ποινικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας (σχέδιο που υποβλήθηκε στις 28 Απριλίου 2004 με πρωτοβουλία της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιρλανδίας, του Βασιλείου της Σουηδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου), και την πρόταση της Επιτροπής για την έκδοση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διατήρηση των δεδομένων που αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που είναι προστές στο κοινό και σχετικά και την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58, η οποία υποβλήθηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 2005 [έγγραφο COM(2005) 438 τελικό].

78 — Βλ., όσον αφορά την επιβολή οικονομικών και χρηματοδοτικών κυρώσεων, όπως η δέσμευση κεφαλαίων εις βάρος ατόμων και οντοτήτων για τις οποίες υπάρχει η υπόνοια ότι συμβάλλουν στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, T-306/01, Yusuf και Al Barakat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2005, σ. I-3533, σκέψη 152), καθώς και T-315/01, Kadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2005, σ. I-3649, σκέψη 116). Ωστόσο, στο ειδικό πλαίσιο των υποθέσεων αυτών, το Πρωτοδικείο έλαβε υπόψη την «ειδική δίοδο επικοινωνίας που δημιουργήθηκε, κατά την απορρέουσα από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ αναθεώρηση, μεταξύ εκείνων των δράσεων της Κοινότητας που συνιστάνται στην επιβολή οικονομικών κυρώσεων δυνάμει των άρθρων 60 ΕΚ και 301 ΕΚ και των σκοπών της Συνθήκης ΕΕ στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων» (σκέψη 159 της αποφάσεως T-306/01, και σκέψη 123 της αποφάσεως T-315/01). Γενικότερα, διαπιστώθηκε επίσης ότι «η καταστολή της διεθνούς τρομοκρατίας και η περιστολή των πόρων χρηματοδοτήσεώς της αναμιγνύονται ως συνιστούν έναν από τους σκοπούς της Ενώσεως, στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ, όπως αυτοί τίθενται με το άρθρο 11 ΕΕ [...]» (σκέψη 167 της αποφάσεως T-306/01, και σκέψη 131 της αποφάσεως T-315/01). Πρέπει να προστεθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 ΕΕ, «[η] Ένωση θέτει ως στόχους [...] να διατηρήσει και να αναπτύξει την Ένωση ως χώρο ελευθερίας, ασφαλείας και δικαιοσύνης, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο, τη μεταναστευτική και την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας [...]» (η υπογράμμιση δική μου). Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 29, δεύτερο εδάφιο, ΕΕ, ο στόχος της Ένωσης που συνίσταται στο να παρασχεθεί στους πολίτες υψηλό επίπεδο προστασίας εντός ενός χώρου ελευθερίας, ασφαλείας και δικαιοσύνης «επιτυγχάνεται με την πρόληψη και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, οργανωμένης ή μη, ιδίως της τρομοκρατίας [...]» (η υπογράμμιση δική μου). Ως προς την εξωτερική διάσταση του ευρωπαϊκού ποινικού χώρου, βλ. de Kerchove, G., και Weyembergh, A., *Sécurité et justice: enjeu de la politique extérieure de l'Union européenne*, éditions de l'Université de Bruxelles, 2003.

B — *Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 300, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, λόγω τροποποίησης της οδηγίας 95/46*

ποιεί την οδηγία 95/46. Ειδικότερα, το Κοινοβούλιο εντοπίζει τις ακόλουθες τροποποιήσεις.

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

163. Με τον ως άνω δεύτερο λόγο ακυρώσεως, το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η συμφωνία μεταξύ της Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών μπορούσε να εγκριθεί εξ ονόματος της Κοινότητας μόνον τηρουμένης της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 300, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ. Συγκεκριμένα, το εν λόγω άρθρο προβλέπει ότι «συνάπτονται κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου [...] οι συμφωνίες που συνεπάγονται τροποποίηση πράξης που εγκρίθηκε κατά τη διαδικασία του άρθρου 251». Πάντως, κατά το ως άνω θεσμικό όργανο, η εν λόγω συμφωνία συνεπάγεται τροποποίηση της οδηγίας 95/46, η οποία εγκρίθηκε κατά τη διαδικασία του άρθρου 251 ΕΚ.

164. Κατά τη γνώμη του Κοινοβουλίου, οι δεσμεύσεις που δέχθηκαν να εφαρμόσουν οι αμερικανικές αρχές δυνάμει της συμφωνίας υπολείπονται των προϋποθέσεων επεξεργασίας των δεδομένων τις οποίες επιβάλλει η οδηγία 95/46. Επομένως, η συμφωνία έχει ως αποτέλεσμα το να αποκλίνει από ορισμένες βασικές αρχές της εν λόγω οδηγίας και το να καθιστά νόμιμη την επεξεργασία δεδομένων που δεν επιτρέπεται από την οδηγία αυτή. Υπ' αυτήν την έννοια, η συμφωνία τροπο-

165. Πρώτον, η συμφωνία αποσκοπεί στην πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων, ενώ το άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 95/46 αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής τη διαβίβαση δεδομένων προς τις δημόσιες αρχές τρίτου κράτους για λόγους που συνδέονται με τη δημόσια ασφάλεια του εν λόγω κράτους. Το Κοινοβούλιο επισημαίνει ότι τα κράτη μέλη έχουν προβλέψει, προς τούτο, ειδικές διατάξεις στη σύμβαση Ευρο-rol και ότι, κατά συνέπεια, μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάρχει συμπληρωματικότητα στον τομέα αυτό μεταξύ των δύο πράξεων, οι οποίες στηρίζονται σε διαφορετικές νομικές βάσεις.

166. Δεύτερον, η δυνατότητα που παρέχεται στις αρμόδιες αμερικανικές αρχές να έχουν άμεση πρόσβαση στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα εντός της επικράτειας της Κοινότητας (σύστημα «pull») αποτελεί, επίσης, τροποποίηση της οδηγίας 95/46. Συγκεκριμένα, τα άρθρα 25 και 26 της εν λόγω οδηγίας δεν περιέχουν καμία διάταξη που να επιτρέπει σε τρίτη χώρα να έχει δικαίωμα άμεσης προσβάσεως στα ως άνω δεδομένα.

167. Τρίτον, η συμφωνία, αναφερόμενη στις αναλήψεις υποχρεώσεων, επιτρέπει στη CBP, κατά διακριτική ευχέρεια της τελευταίας και ανάλογα με την περίπτωση, να διαβιβάζει

δεδομένα PNR σε ξένες προς τις Ηνωμένες Πολιτείες κυβερνητικές αρχές καταστολής ή καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Η εν λόγω διακριτική ευχέρεια που παρέχεται στις αμερικανικές αρχές παραβαίνει την οδηγία 95/46, και ιδίως το άρθρο της 25, παράγραφος 1, σύμφωνα με το οποίο «η διαβίβαση προς τρίτη χώρα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα [...] επιτρέπεται μόνον εάν [...] η εν λόγω τρίτη χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας». Συγκεκριμένα, το Κοινοβούλιο εκτιμά ότι το σύστημα προστασίας που θεσπίζει η εν λόγω οδηγία θα εκμηδενιζόταν αν η τρίτη χώρα που αποτελεί αντικείμενο θετικής αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας ήταν, εν συνεχεία, ελεύθερη να διαβιβάζει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προς άλλες χώρες, οι οποίες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο αξιολογήσεως εκ μέρους της Επιτροπής.

168. Τέταρτον, η συμφωνία περιέχει τροποποίηση της οδηγίας 95/46 κατά το μέτρο που η CBR, έστω και αν αποφάσιζε να μη χρησιμοποιήσει τα «ευαίσθητα» δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ήταν εξουσιοδοτημένη, από νομικής απόψεως, να προβαίνει στη συλλογή των εν λόγω δεδομένων, πράγμα που ήδη συνιστά επεξεργασία κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο β', της ως άνω οδηγίας.

169. Πέμπτον, το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι η συμφωνία τροποποιεί την εν λόγω οδηγία, κατά το μέτρο που το δικαίωμα κάθε προσώπου να προσφύγει ενώπιον δικαστηρίου σε περίπτωση προσβολής δικαιωμάτων κατοχυρωμένων από την εθνική νομοθεσία που εφαρμόζεται στη σχετική επεξεργασία, όπως αυτό προβλέπεται στο άρθρο 22 της

οδηγίας 95/46, δεν έχει διασφαλιστεί επαρκώς. Ειδικότερα, ένα πρόσωπο το οποίο αφορά η διαβίβαση των δεδομένων του PNR δεν διαθέτει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, π.χ. στην περίπτωση εσφαλμένων δεδομένων που το αφορούν ή χρήσεως ευαίσθητων δεδομένων ή, ακόμη, διαβίβασεως των δεδομένων σε άλλη αρχή.

170. Τέλος, έκτον, το Κοινοβούλιο υπογραμμίζει ότι είναι υπερβολική η διάρκεια διατηρήσεως των δεδομένων PNR που διαβιβάζονται στη CBR, πράγμα που συνιστά τροποποίηση της οδηγίας 95/46, και ειδικότερα του άρθρου της 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', το οποίο προβλέπει διάρκεια διατηρήσεως των δεδομένων «που δεν υπερβαίνει την απαιτούμενη για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους έχουν συλλεγεί ή για τους οποίους αργότερα υφίστανται επεξεργασία».

171. Ο ΕΕΠΔ υποστηρίζει τα αιτήματα του Κοινοβουλίου υπό την έννοια ότι, κατ' αυτόν, η συμφωνία έχει επίπτωση επί της οδηγίας 95/46. Ο ΕΕΠΔ είναι της γνώμης ότι η συμφωνία μπορούσε να συναφθεί μόνον υπό τον δημοκρατικό έλεγχο του Κοινοβουλίου, κατά το μέτρο που επηρεάζει το επίπεδο εναρμονίσεως των εθνικών νομοθεσιών, όπως αυτό προβλέπεται από την εν λόγω οδηγία, και τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Κατά τον ΕΕΠΔ, η προσβολή του προβλεπομένου από την εν λόγω οδηγία επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα απορρέει ιδίως από το γεγονός ότι, τόσο στο σύστημα «pull» όσο και στο σύστημα «push», οι αερομεταφορείς είναι υποχρεωμένοι να ενεργούν κατά παράβαση της οδηγίας, και ειδικότερα του

άρθρου της 6, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ'. Κατά το μέτρο που η ως άνω προσβολή του επιπέδου προστασίας των δεδομένων συνεπάγεται τροποποίηση της οδηγίας 95/46, ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι δεν τηρήθηκαν οι διαδικαστικές εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 300, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ. Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ εκτιμά ότι δεν τηρήθηκαν ούτε οι «ουσιαστικές εγγυήσεις», ιδίως επειδή οι αναλήψεις υποχρεώσεων της CBR δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα.

172. Αντιθέτως, το Συμβούλιο, υποστηρίζόμενο από την Επιτροπή, εκτιμά ότι η συμφωνία δεν συνεπάγεται τροποποίηση της οδηγίας 95/46. Προς στήριξη αυτής της γνώμης, το Συμβούλιο παραθέτει την παράγραφο 8 της εν λόγω συμφωνίας, σύμφωνα με το οποίο η συμφωνία αυτή «δεν αποκλίνει από τις νομοθεσίες των συμβαλλόμενων μερών ούτε τις τροποποιεί». Επίσης, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η ως άνω οδηγία παρέχει στην Επιτροπή ευρεία διακριτική ευχέρεια προκειμένου να εκτιμήσει την επάρκεια της προστασίας που εξασφαλίζει μια τρίτη χώρα. Συναφώς, κατά το Συμβούλιο, το ζήτημα αν η Επιτροπή υπερέβη τα όρια του περιθωρίου της εκτιμήσεως αποτελεί μάλλον αντικείμενο της προσφυγής ακυρώσεως της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας στην υπόθεση C-318/04.

173. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει, επίσης, ότι, κατά τη γνώμη του, οι λόγοι (ασφάλεια, καταπολέμηση της τρομοκρατίας ή άλλοι λόγοι) που οδήγησαν τη CBR στο να απαιτήσει τη διαβίβαση των δεδομένων PNR δεν αποτελούν, από την άποψη της Κοινότητας, ούτε το αντικείμενο ούτε το περιεχόμενο της συμφωνίας. Επιπλέον, η οδηγία 95/46 επιτρέπει, εντός του πεδίου εφαρμογής της εσωτερικής αγοράς, να

μπορούν να χρησιμοποιούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για θεμιτούς σκοπούς, όπως είναι η προστασία της ασφάλειας ενός κράτους.

174. Εν πάση περιπτώσει, κατά το Συμβούλιο, έστω και αν υποθεθεί ότι η Κοινότητα δεν είχε αρμοδιότητα να συνάψει τη συμφωνία, τούτο δεν θα είχε, ωστόσο, ως αποτέλεσμα ότι το Κοινοβούλιο έπρεπε να παράσχει τη σύμφωνη γνώμη του, για τον προβαλλόμενο λόγο ότι η συμφωνία τροποποιεί την οδηγία 95/46. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο διευκρινίζει ότι η σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου δεν θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να έχει ως αποτέλεσμα τη διεύρυνση του πεδίου αρμοδιοτήτων της Κοινότητας.

175. Όσον αφορά τη δυνατότητα της CBR να έχει άμεση πρόσβαση στα δεδομένα PNR (σύστημα «pull» που εφαρμόζεται σήμερα, εν αναμονή της θεσπίσεως ενός συστήματος «push»), ναι μεν το Συμβούλιο αναγνωρίζει ότι η οδηγία 95/46 δεν μνημονεύει ρητώς μια τέτοια δυνατότητα, πλην όμως η εν λόγω οδηγία δεν απαγορεύει τη δυνατότητα αυτή. Από την άποψη της Κοινότητας, αυτό που έχει σημασία είναι οι προϋποθέσεις προσβάσεως στα δεδομένα.

176. Η Επιτροπή προσθέτει στην ως άνω επιχειρηματολογία ότι, ανεξαρτήτως του σκοπού για τον οποίο τα προσωπικά δεδομένα χρησιμοποιούνται από τη CBR, γεγονός παραμένει ότι τα εν λόγω δεδομένα είναι και παραμένουν, για τους αερομεταφορείς εντός της Κοινότητας, εμπορικά δεδομένα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46 και τα οποία πρέπει, κατά συνέπεια, να προστατεύονται και να υφίστανται επεξεργασία σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία.

2. Εκτίμηση

177. Όσον αφορά τη σύναψη διεθνών συμφωνιών από την Κοινότητα, προκύπτει ότι η διαβούλευση με το Κοινοβούλιο είναι η διαδικασία του κοινού δικαίου, εκτός του πεδίου της κοινής εμπορικής πολιτικής. Η ως άνω διαβούλευση με το Κοινοβούλιο λαμβάνει χώρα, δυνάμει του άρθρου 300, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, ακόμη και όταν η συμφωνία αφορά τομέα για τον οποίο απαιτείται η διαδικασία της συναποφάσεως του άρθρου 251 ΕΚ για τη θέσπιση εσωτερικών κανόνων.

178. Κατά παρέκκλιση από την ως άνω διαδικασία του κοινού δικαίου, το άρθρο 300, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ επιβάλλει τη σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου σε τέσσερις περιπτώσεις, στις οποίες περιλαμβάνεται, καθόσον έχει ενδιαφέρον για την υπό κρίση υπόθεση, εκείνη στην οποία η συμφωνία συνεπάγεται «τροποποίηση πράξης που εγκρίθηκε κατά τη διαδικασία του άρθρου 251». Πρόκειται για τη διασφάλιση του εκ μέρους του Κοινοβουλίου, που είναι συννομοθέτης, ελέγχου επί ενδεχόμενης τροποποίησης, από μια διεθνή συμφωνία, πράξεως που εκδόθηκε από αυτό.

179. Η οδηγία 95/46 εκδόθηκε κατά τη διαδικασία της συναποφάσεως. Επομένως, το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι η συμφωνία συνεπάγεται τροποποίηση της εν λόγω οδηγίας, η απόφαση του Συμβουλίου περί εγκρίσεως της εν λόγω συμφωνίας εξ ονόματος της Κοινότητας απαιτούσε, προκειμένου να εκδοθεί τηρουμένων των κανόνων που προβλέπονται από τη Συνθήκη, τη σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου.

180. Προκειμένου να εκτιμηθεί το βάσιμο του ως άνω λόγου ακυρώσεως, επιβάλλεται προπαντός η διευκρίνιση ότι έχει ελάχιστη σημασία, κατά τη γνώμη μου, το ότι η συμφωνία διευκρινίζει, σύμφωνα με την παράγραφό της 8, ότι «δεν αποκλίνει από τις νομοθεσίες των συμβαλλόμενων μερών ούτε τις τροποποιεί». Συγκεκριμένα, εκείνο που έχει σημασία προκειμένου να καταστεί εφαρμοστέο το άρθρο 300, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, είναι το να εξακριβωθεί αν η διεθνής συμφωνία *συνεπάγεται* τροποποίηση της εσωτερικής κοινοτικής πράξεως, ήτοι αν η εν λόγω συμφωνία έχει ως *αποτέλεσμα* την τροποποίηση της εν λόγω πράξεως, τούτο δε ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι αυτό δεν είναι το αντικείμενό της.

181. Κατόπιν της ως άνω διευκρινίσεως, καθίσταται φανερό ότι το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη αποφανθεί επί της έννοιας που πρέπει να προσδοθεί στη σχετικώς αόριστη έκφραση της «τροποποίησης πράξης που εγκρίθηκε κατά τη διαδικασία του άρθρου 251»⁷⁹. Συναφώς, ορισμένοι συγγραφείς διερωτήθηκαν ως προς το ζήτημα αν ο όρος «τροποποίηση» σήμαινε «τροποποίηση αντίθετη προς τις διατάξεις» της εσωτερικής πράξεως ή αν «οποιαδήποτε τροποποίηση, ακόμη και αν συνάδει με τις διατάξεις» της εσωτερικής πράξεως ήταν επαρκής προκειμένου να απαιτηθεί η τήρηση της διαδικασίας της σύμφωνης γνώμης⁸⁰.

79 — Αντιθέτως, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί σχετικά με μια άλλη περίπτωση στην οποία απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου, ήτοι σε εκείνη που αφορά τις «συμφωνίες που συνεπάγονται σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις για την Κοινότητα»: απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, C-189/97, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1999, σ. I-4741).

80 — Βλ. Schmitter, C., «Article 228», σε Constantinesco, V., Kovar, R., και Simon, D., *Traité sur l'Union européenne, commentaire article par article*, Economica, 1995, σ. 725, και ιδίως σημείο 43.

182. Η έκφραση που χρησιμοποιείται στο άρθρο 300, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ δίδει επίσης λαβή για να διευρωτηθούμε αν, προκειμένου να απαιτείται σύμφωνη γνώμη, το πεδίο εφαρμογής της μελετώμενης συμφωνίας πρέπει να καλύπτει, τουλάχιστον εν μέρει, εκείνο της εκδοθείσας εσωτερικής πράξεως ή αν αρκεί το γεγονός και μόνον ότι μια εσωτερική πράξη εκδόθηκε με τη νομική βάση που χρησιμοποιήθηκε για τη σύναψη της εν λόγω συμφωνίας⁸¹.

183. Γενικότερα, είμαι της γνώμης ότι, για να υπάρχει «τροποποίηση» από διεθνή συμφωνία μιας εσωτερικής κοινοτικής πράξεως που εκδόθηκε κατά τη διαδικασία της συναποφάσεως, μία από τις προϋποθέσεις είναι να συμπίπτει το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας με εκείνο που καλύπτεται από την ως άνω εσωτερική πράξη. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση αυτή, μια τροποποίηση της εσωτερικής πράξεως από τη διεθνή συμφωνία μπορεί να λάβει χώρα, είτε στο μέτρο που η συμφωνία περιέχει διάταξη που αντιβαίνει σε μία από τις διατάξεις της εσωτερικής πράξεως, είτε επειδή η συμφωνία προσθέτει ορισμένα στοιχεία στο περιεχόμενο της εσωτερικής πράξεως, ακόμη και όταν η προσθήκη αυτή δεν έρχεται σε ευθεία αντίθεση με το εν λόγω περιεχόμενο.

184. Στην υπό κρίση υπόθεση, εκτιμώ ότι η συμφωνία δεν τροποποίησε το περιεχόμενο της οδηγίας 95/46.

185. Η γνώμη μου στηρίζεται, πρώτον, στο γεγονός ότι, όπως προκύπτει από την ανάλυση του πρώτου λόγου ακυρώσεως, η

συμφωνία έχει κυρίως ως σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων, εξασφαλίζοντας συγχρόνως την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των επιβατών αεροσκαφών. Αντιθέτως, η οδηγία 95/46 αποσκοπεί στην εξασφάλιση της μεταξύ κρατών μελών ελεύθερης κυκλοφορίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μέσω της εναρμονίσεως των εθνικών κανόνων περί προστασίας των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας τέτοιων δεδομένων. Επομένως, οι δύο πράξεις έχουν διακριτούς σκοπούς, τούτο δε ακόμη και αν αμφότερες αφορούν τον τομέα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁸².

186. Δεύτερον, και σε συνάφεια με τη διαπίστωση ότι αυτές έχουν διακριτούς σκοπούς, προκύπτει ότι η συμφωνία και η οδηγία 95/46 έχουν διαφορετικά πεδία εφαρμογής. Συγκεκριμένα, ενώ η συμφωνία εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που αφορούν την εσωτερική ασφάλεια των Ηνωμένων Πολιτειών και, συγχρόνως και ακριβέστερα, δραστηριοτήτων που αφορούν την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων, υπενθυμίζω ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της εν λόγω οδηγίας αποκλείει ρητώς από το πεδίο εφαρμογής της την επεξεργασία δεδο-

82 — Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι η προσέγγιση που έγινε δεκτή στη Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης είναι ευρύτερη και ευνοϊκότερη ως προς την έγκριση του Κοινοβουλίου: συγκεκριμένα, το άρθρο III-325 της εν λόγω Συνθήκης, το οποίο αφορά τη διαδικασία συνάψεως διεθνών συμφωνιών, προβλέπει, στην παράγραφο 6, στοιχείο α', ν, ότι το Συμβούλιο εκδίδει απόφαση για τη σύναψη της συμφωνίας μετά από έγκριση του Κοινοβουλίου, ιδίως στην περίπτωση των «συμφωνιών που καλύπτουν τομείς στους οποίους εφαρμόζεται η συνήθης νομοθετική διαδικασία ή η ειδική νομοθετική διαδικασία όταν απαιτείται η έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου» (η υπογράμμιση δική μου).

81 — Βλ., υπ' αυτήν την έννοια, Schmitter, C., όπ.π.

μένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία «πραγματοποιείται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, όπως οι δραστηριότητες που προβλέπονται στις διατάξεις των τίτλων V και VI της Συνθήκης ΕΕ και, *εν πάση περιπτώσει, στην επεξεργασία δεδομένων που αφορά τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους (συμπεριλαμβανομένης και της οικονομικής ευημερίας του, εφόσον η επεξεργασία αυτή συνδέεται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου*»⁸³.

187. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι, εν προκειμένω, οι δύο πράξεις έχουν διαφορετικούς σκοπούς και πεδία εφαρμογής, δεν είναι δυνατό να γίνει αντιληπτό με ποιον τρόπο το περιεχόμενο της μίας θα μπορούσε να τροποποιήσει εκείνο της άλλης. Στην πραγματικότητα, η συμφωνία αφορά επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ως προς την οποία ο κοινοτικός νομοθέτης έχει αποκλείσει σαφώς ότι αυτή μπορεί να καλύπτεται από το σύστημα προστασίας που θεσπίστηκε με την οδηγία 95/46. Εξάλλου, η προσέγγιση αυτή, η οποία έγινε δεκτή από τον κοινοτικό νομοθέτη, συνάδει με την επιλογή της νομικής βάσεως της εν λόγω οδηγίας, ήτοι του άρθρου 95 ΕΚ.

188. Κατά τη γνώμη μου, η ως άνω ανάλυση δεν μπορεί να κλονισθεί από το επιχείρημα της Επιτροπής σύμφωνα με το οποίο, ανεξαρτήτως του σκοπού για τον οποίο τα προσωπικά δεδομένα χρησιμοποιούνται από τη CBP, γεγονός παραμένει ότι τα εν λόγω δεδομένα είναι και παραμένουν, για τους αερομεταφορείς εντός της Κοινότητας, εμπορικά δεδομένα τα οποία εμπίπτουν

στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46 και τα οποία πρέπει να προστατεύονται και να υφίστανται επεξεργασία σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία.

189. Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι, ναί μεν είναι αληθές ότι η επεξεργασία που συνίσταται στη συλλογή και την καταχώριση δεδομένων των επιβατών αεροσκαφών από τις αεροπορικές εταιρίες έχει, γενικώς, εμπορικό σκοπό κατά το μέτρο που συνδέεται ευθέως με τη διεξαγωγή της πτήσης που εκτελεί ο αερομεταφορέας, πλην όμως η επεξεργασία των δεδομένων που διέπεται από τη συμφωνία έχει εντελώς διαφορετικό χαρακτήρα, κατά το μέτρο που, αφενός, καλύπτει ένα στάδιο μεταγενέστερο της συλλογής των δεδομένων και, αφετέρου, επιδιώκει σκοπό που ανάγεται στην ασφάλεια.

190. Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, εκτιμώ ότι ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως που προέβαλε το Κοινοβούλιο είναι αβάσιμος και πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί.

191. Για τους ίδιους λόγους με εκείνους που εκτέθηκαν στο πλαίσιο της εξετάσεως της υποθέσεως C-318/04⁸⁴, θα εξετάσω τώρα από κοινού τον τρίτο και τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως που προέβαλε το Κοινοβούλιο, ήτοι την προσβολή του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

83 — Η υπογράμμιση δική μου.

84 — Σημείο 107 των ανά χείρας προτάσεων.

192. Επίσης, πρέπει να υπομνηστεί ότι, λαμβανομένης υπόψη της αλληλεξαρτήσεως μεταξύ της συμφωνίας, όπως αυτή εγκρίθηκε με την απόφαση του Συμβουλίου, της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και των αναλήψεων υποχρεώσεων της CBP που έχουν προσαρτηθεί στην εν λόγω απόφαση της Επιτροπής, εκτιμώ ότι πρέπει να αναλύσω το σύνολο του καθεστώτος PNR υπό το πρίσμα των ως άνω λόγων ακυρώσεως⁸⁵.

Γ — *Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από την προσβολή του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας*

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

193. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι το καθεστώς PNR προσβάλλει το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτό αναγνωρίζεται ιδίως από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ.

194. Κατά το Κοινοβούλιο, η συμφωνία, προβλέποντας ότι η CBP δύναται να έχει ηλεκτρονική πρόσβαση στα δεδομένα PNR που περιλαμβάνονται στα συστήματα κρατήσεως θέσεων των αερομεταφορέων τα οποία ευρίσκονται στην επικράτεια των κρατών μελών και ορίζοντας ότι οι εν λόγω αερομεταφορείς, όταν πραγματοποιούν διε-

θνείς επιβατικές πτήσεις από και προς τις Ηνωμένες Πολιτείες, θα επεξεργάζονται τα επίμαχα δεδομένα PNR όπως απαιτεί η CBP και σύμφωνα με την αμερικανική νομοθεσία, αφορά επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποτελεί επέμβαση στην ιδιωτική ζωή, κατά την έννοια του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ. Ομοίως, η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας δεν τηρεί το ως άνω άρθρο.

195. Το Κοινοβούλιο διευκρινίζει ότι, προκειμένου να μην παραβιασθεί το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, παρόμοια επέμβαση πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο, να επιδιώκει θεμιτό σκοπό και να είναι αναγκαία, σε μια δημοκρατική κοινωνία, για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι η συμφωνία και η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας δεν πληρούν τις ως άνω προϋποθέσεις.

196. Όσον αφορά, πρώτον, την προϋπόθεση ότι η επέμβαση πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο, το Κοινοβούλιο επισημαίνει ότι τόσο η συμφωνία όσο και η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας δεν πληρούν τις τασσόμενες από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου απαιτήσεις να είναι ο νόμος προσιτός και προβλέψιμος. Αφενός, ως προς την απαίτηση να είναι ο νόμος προσιτός, το Κοινοβούλιο εκτιμά ότι η συμφωνία και η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, παραπέμποντας κατά γενικό και ασαφή τρόπο στην εφαρμοστέα αμερικανική νομοθεσία, δεν περιλαμβάνουν, αυτές καθ' εαυτές, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν οι επιβάτες και οι ευρωπαϊκές αεροπορικές εταιρίες. Πάντως, η

85 — Βλ. σημεία 109 επ. των ανά χείρας προτάσεων.

επιταγή της ασφαλείας δικαίου απαιτεί να παρέχει η κοινοτική πράξη, που δημιουργεί νομικές υποχρεώσεις, στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να γνωρίζουν με ακρίβεια την έκταση των υποχρεώσεων που τους επιβάλλει⁸⁶. Επιπλέον, σε αντίθεση με ό,τι επιτάσσει η απαίτηση να είναι ο νόμος προσιτός, οι εφαρμοστέοι νόμοι των Ηνωμένων Πολιτειών δεν είναι διαθέσιμοι σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Κοινότητας. Επίσης, το Κοινοβούλιο διαπιστώνει την εσφαλμένη αναγραφή, στο προοίμιο της συμφωνίας, της παραπομπής στην απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και της ημερομηνίας εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως. Αφετέρου, η απαίτηση να είναι ο νόμος προβλέψιμος δεν πληρούται, καθόσον η συμφωνία και η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας δεν περιέχουν με επαρκή ακρίβεια τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των αεροπορικών εταιριών και των πολιτών που είναι εγκατεστημένοι στην Κοινότητα. Εξάλλου, οι επιβάτες λαμβάνουν μόνο μια γενική ενημέρωση, πράγμα που είναι αντίθετο προς την υποχρέωση ενημερώσεως, όπως αυτή προβλέπεται στα άρθρα 10 και 11 της οδηγίας 95/46 και 8, στοιχείο α', της συμβάσεως αριθ. 108. Τέλος, η συμφωνία και οι δεσμεύσεις της CBP περιέχουν σειρά ασαφειών που είναι ασυμβίβαστες με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ.

197. Όσον αφορά, δεύτερον, την προϋπόθεση ότι, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, η επέμβαση στο δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής πρέπει να επιδιώκει θεμιτό σκοπό, το Κοινοβούλιο δέχεται ότι η εν λόγω προϋπόθεση πληρούται. Συναφώς, το Κοινοβούλιο υπενθυμίζει την υποστήριξη που έχει εκφράσει επανειλημμένως στο Συμβούλιο ως προς την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

198. Όσον αφορά, τρίτον, την προϋπόθεση ότι η επέμβαση πρέπει να αποτελεί μέτρο το οποίο, σε μια δημοκρατική κοινωνία, είναι αναγκαίο για την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια ασφάλεια, την οικονομική ευημερία της χώρας, την προάσπιση της τάξεως και την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων, το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι η εν λόγω προϋπόθεση δεν πληρούται για τους ακόλουθους λόγους:

- από την παράγραφο 3 των δεσμεύσεων της CBP προκύπτει ότι η επεξεργασία των δεδομένων δεν περιορίζεται μόνον στον σκοπό της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, αλλά έχει επίσης ως σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση άλλων σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένου του οργανωμένου εγκλήματος και της απόδρασης σε περίπτωση ενταλμάτων σύλληψης ή επιβολής ποινής φυλάκισης για ένα από τα προαναφερθέντα εγκλήματα. Στο μέτρο που η επεξεργασία των δεδομένων υπερβαίνει τον μοναδικό σκοπό της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, η εν λόγω επεξεργασία δεν είναι αναγκαία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου θεμιτού σκοπού·

- η συμφωνία προβλέπει τη διαβίβαση υπερβολικού αριθμού δεδομένων (34) και, κατ' αυτόν τον τρόπο, δεν τηρεί την αρχή της αναλογικότητας. Υπό το πρίσμα της τηρήσεως ενός ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, 19 από αυτά τα 34 δεδομένα φαίνονται αποδεκτά. Το Κοινοβούλιο εκτιμά ότι υφίσταται «σημαντική απόκλιση» μεταξύ του αριθμού των δεδομένων που προβλέπεται από συγκρίσιμες νομικές πράξεις που ισχύουν σε επίπεδο

⁸⁶ — Επ' αυτού, το Κοινοβούλιο μνημονεύει την απόφαση της 20ής Μαΐου 2003, C-108/01, *Consorzio del Prosciutto di Parma και Salumificio S. Rita* (Συλλογή 2003, σ. I-5121, σκέψη 89).

Ευρωπαϊκής Ενώσεως και εκείνου που απαιτείται δυνάμει της συμφωνίας⁸⁷. Εξάλλου, ορισμένες από τις στήλες των PNR που ζητούνται θα μπορούσαν να περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα:

- τα δεδομένα αποθηκεύονται για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα από τις αμερικανικές αρχές, λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκόμενου σκοπού. Συγκεκριμένα, από τις δεσμεύσεις της CBP προκύπτει ότι, κατόπιν της ηλεκτρονικής προσβάσεως στα δεδομένα για τα πρόσωπα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από τη CBP, η οποία παρέχεται για επτά ημέρες, όλα τα δεδομένα διατηρούνται για περίοδο τριάντισι ετών και, εν συνεχεία, τα δεδομένα τα οποία έχουν αξιολογηθεί με μη ηλεκτρονικά μέσα κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου διαβιβάζονται από τη CBP σε ένα αρχείο διαγεγραμμένων φακέλων, υπό τη μορφή μη επεξεργασμένων δεδομένων, όπου διατηρούνται για περίοδο οκτώ ετών πριν να καταστραφούν. Η σύγκριση με τα συστήματα πληροφοριών που έχουν καθιερωθεί, π.χ., στο πλαίσιο της συμβάσεως εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν, της συμβάσεως Eurorol και της αποφάσεως Eurojust, που προβλέπουν διάρκεια διατηρήσεως από ένα έως τρία έτη, καταδεικνύει τον υπερβολικό χαρακτήρα της διάρκειας που μνημονεύεται στις ως άνω δεσμεύσεις:

— η συμφωνία δεν προβλέπει δικαστικό έλεγχο όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων από τις αμερικανικές αρχές. Επιπλέον, στο μέτρο που η συμφωνία και οι δεσμεύσεις δεν δημιουργούν δικαιώματα για τα πρόσωπα των οποίων τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υφίστανται επεξεργασία, το Κοινοβούλιο δεν αντιλαμβάνεται με ποιον τρόπο τα πρόσωπα αυτά θα μπορούσαν να επικαλεσθούν τα εν λόγω δικαιώματα ενώπιον των αμερικανικών δικαστηρίων

- η συμφωνία καθιστά δυνατή τη διαβίβαση των δεδομένων σε άλλες δημόσιες αρχές: έτσι, η εν λόγω συμφωνία βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

199. Ο ΕΕΠΔ υποστηρίζει ότι η επεξεργασία έξι κατηγοριών δεδομένων αποτελεί προφανώς προσβολή του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή⁸⁸. Η ως άνω προσβολή απορρέει, επίσης, από τη δυνατότητα συνθέσεως προσωπικών φακέλων με βάση τα εν λόγω δεδομένα. Ο ΕΕΠΔ υποστηρίζει τα επιχειρήματα του Κοινοβουλίου που αποσκοπούν στο να αποδειχθεί ότι η επέμβαση είναι αδικαιολόγητη υπό το πρίσμα του άρθρου 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ. Επίσης, ο ΕΕΠΔ εκτιμά ότι το επίπεδο προστασίας που παρέχεται από τη CBP δεν είναι ικανοποιητικό, κατά την έννοια του άρθρου 25 της

87 — Επ' αυτού, το Κοινοβούλιο μνημονεύει, ιδίως, τη σύμβαση Eurorol, η οποία προβλέπει, στο άρθρο 8, παράγραφος 2, την επεξεργασία πέντε δεδομένων, καθώς και την οδηγία 2004/82/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την υποχρέωση των μεταφορέων να κοινοποιούν τα στοιχεία των επιβατών (ΕΕ L 261, σ. 24). Η οδηγία αυτή, η οποία έχει ως νομική βάση τα άρθρα 62, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΕΚ και 63, παράγραφος 3, στοιχείο β', ΕΚ, προβλέπει, στο άρθρο 3, την υποχρέωση των αερομεταφορέων να διαβιβάζουν, έπειτα από σχετική αίτηση των αρμοδίων αρχών για την άσκηση των ελέγχων των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα, ένα σύνολο εννέα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

88 — Πρόκειται, κατά τον ΕΕΠΔ, για τις στήλες 11 «Πληροφορίες για συχνούς ταξιδιώτες [μόνον αποστάσεις που έχουν διανυθεί και διεύθυνση (-εις)]», 19 «Γενικές παρατηρήσεις», 26, «Δεδομένα OSI ["Other Service Information"]», 27 «Δεδομένα SSI/SSR ["Special Service Request"]», 30 «Αριθμός ταξιδιωτών στο PNR», και 33 «Πληροφορίες APIS ["Advanced Passenger Information System"] που έχουν ενδεχομένως συλλεγεί».

οδηγίας 95/46, ιδίως επειδή δεν τηρήθηκε το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ.

200. Αντιθέτως, το Συμβούλιο και η Επιτροπή θεωρούν ότι το καθεστώς PNR τηρεί τις προϋποθέσεις τις οποίες θέτει το άρθρο 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, όπως αυτές ερμηνεύθηκαν από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

201. Όσον αφορά, πρώτον, την προϋπόθεση ότι η επέμβαση πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο, το Συμβούλιο εκτιμά ότι δεν είναι αναγκαίο, για να πληρωθεί η απαίτηση να είναι ο νόμος προσιτός, το να περιέχει το ίδιο το κείμενο της συμφωνίας όλες τις διατάξεις που θα μπορούσαν ενδεχομένως να επηρεάσουν τους ενδιαφερομένους. Δεν θα ήταν αντίθετο προς το δίκαιο το να προβλεφθεί στη συμφωνία μια παραπομπή στην απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και στις αναλήψεις υποχρεώσεων της CBP που περιέχονται στο παράρτημα της εν λόγω αποφάσεως, κατά το μέτρο που όλα αυτά τα κείμενα έχουν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Εξάλλου, η τελευταία δεν έχει ως αποστολή να δημοσιεύει νόμους τρίτων χωρών. Ως προς την εσφαλμένη αναγραφή της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας που περιέχεται στο προσύμιο της συμφωνίας, το Συμβούλιο αναφέρει ότι θα προβεί στις αναγκαίες ενέργειες ώστε να δημοσιευθεί διορθωτικό στην *Επίσημη Εφημερίδα*, αλλά θεωρεί ότι τέτοια σφάλματα τεχνικής φύσεως δεν επηρεάζουν το να είναι προσιτές οι επίμαχες πράξεις, κατά την έννοια της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Όσον αφορά την προϋπόθεση ότι ο νόμος πρέπει να είναι προβλέψιμος, το Συμβούλιο εκτιμά ότι δεν αποτελεί παράβαση της απαιτήσεως αυτής το γεγονός ότι οι αναλήψεις υποχρεώσεων της CBP καθώς

και οι νόμοι και οι συνταγματικές επιταγές των Ηνωμένων Πολιτειών δεν περιελήφθησαν in extenso στην ίδια τη συμφωνία. Επιπλέον, οι αναλήψεις υποχρεώσεων της CBP, οι οποίες έχουν συνταχθεί με επαρκή ακρίβεια, παρέχουν τη δυνατότητα στους ενδιαφερομένους να ρυθμίσουν τη συμπεριφορά τους.

202. Όσον αφορά, δεύτερον, την προϋπόθεση ότι η επέμβαση πρέπει να επιδιώκει θεμιτό σκοπό, το Συμβούλιο επισημαίνει ότι η καταπολέμηση άλλων σοβαρών εγκλημάτων, εκτός της τρομοκρατίας, εμπίπτει σε πολλές κατηγορίες θεμιτών συμφερόντων που μνημονεύονται στο άρθρο 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ (ιδίως στη δημόσια ασφάλεια, στην προάσπιση της τάξεως και στην πρόληψη ποινικών παραβάσεων). Κατά συνέπεια, η συμφωνία και οι αναλήψεις υποχρεώσεων της CBP επιδιώκουν θεμιτό σκοπό επίσης κατά το μέτρο που αφορούν τα ως άνω άλλα σοβαρά εγκλήματα.

203. Το Συμβούλιο εκτιμά, τρίτον, ότι η επέμβαση είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό. Ακριβέστερα, προβάλλει ότι οι κατηγορίες δεδομένων PNR που απαιτούνται από τη CBP είναι χρήσιμες για τους σκοπούς της προλήψεως τρομοκρατικών πράξεων ή του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και για την ενίσχυση των ερευνών που διεξάγονται μετά τις απόπειρες, μέσω της διευκολύνσεως του έργου της εξακριβώσεως της ταυτότητας των προσώπων που συνδέονται με τρομοκρατικές ομάδες ή με το οργανωμένο έγκλημα. Ως προς τον αριθμό των δεδομένων PNR που πρέπει να διαβιβασθούν, η σύγκριση με τα συστήματα πληροφοριών που έχουν καθιερωθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ασκεί επιρροή, καθόσον, πέραν του ότι τα ως άνω συστή-

ματα έχουν διαφορετικό σκοπό και περιεχόμενο από εκείνα του καθεστώτος PNR, η ανάγκη να περιγραφεί η φυσιογνωμία των εν δυνάμει τρομοκρατών απαιτεί την πρόσβαση σε μεγαλύτερο αριθμό δεδομένων. Όσον αφορά τις τρεις στήλες δεδομένων PNR που θα μπορούσαν, κατά το Κοινοβούλιο, να περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα⁸⁹, το Συμβούλιο παρατηρεί ότι η πρόσβαση της CBP στις τρεις αυτές στήλες περιορίστηκε αυστηρώς δυνάμει της παραγράφου 5 των δεσμεύσεων που ανέλαβε η CBP⁹⁰. Επιπλέον, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις 9, 10 και 11, αποκλείεται, εν πάση περιπτώσει, να μπορέσει η CBP να χρησιμοποιήσει ευαίσθητα δεδομένα⁹¹. Ως προς τη διάρκεια διατήρησης των δεδομένων PNR, το Συμβούλιο εκτιμά ότι, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι έρευνες που διεξάγονται μετά τις απόπειρες διαρκούν ενίοτε πολλά

έτη, μια συνήθης διάρκεια διατήρησης που καθορίζεται σε τριάντισι έτη, πλην ειδικών περιπτώσεων στις οποίες η εν λόγω διάρκεια μπορεί να είναι μεγαλύτερη, αποτελεί μια ισορροπημένη λύση. Επιπλέον, δεν συντρέχει λόγος να θεωρηθεί ότι δεν υφίσταται ένα ανεξάρτητο σύστημα ελέγχου. Τέλος, η διαβίβαση των δεδομένων σε άλλες δημόσιες αρχές έχει επαρκείς εγγυήσεις· ειδικότερα, η CBP μπορεί να διαβιβάσει δεδομένα σε άλλες δημόσιες αρχές μόνον ανάλογα με την περίπτωση και μόνο για τους σκοπούς της προλήψεως ή της καταπολεμής της τρομοκρατίας ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

204. Κατά την Επιτροπή, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το σύνολο των διατάξεων που αποτελείται από τη συμφωνία, την απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και τις αναλήψεις υποχρεώσεων της CBP δέχεται ότι μπορεί να λάβει χώρα κάποια επέμβαση στην ιδιωτική ζωή, ποικίλης σοβαρότητας ανάλογα με τα δεδομένα που διαβιβάζονται. Η επέμβαση αυτή προβλέπεται από τον νόμο, ήτοι από το ως άνω σύνολο διατάξεων, επιδιώκει θεμιτό σκοπό, ήτοι την άρση μιας συγκρούσεως μεταξύ του αμερικανικού νόμου σχετικά με την ασφάλεια και των κοινοτικών κανόνων σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και είναι αναγκαία, σε μια δημοκρατική κοινωνία, για την επίτευξη του ως άνω σκοπού.

205. Το Ηνωμένο Βασίλειο εκτιμά ότι, στο πλαίσιο της αναλύσεως μιας ενδεχόμενης προσβολής του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η απόφαση του Συμβουλίου, η συμφωνία, η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και οι αναλήψεις υποχρεώσεων της CBP πρέπει να εξετασθούν μαζί, καθόσον αποτελούν νομικές πράξεις που συνδέονται στενά. Επίσης, το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι πρέπει να εξετασθεί αν το εφαρμοστέο κοινοτικό δίκαιο είναι προσιτό και προβλέψιμο, και όχι αν οι νόμοι που εφαρμόζονται στην επικράτεια των Ηνωμένων Πολιτειών

89 — Πρόκειται για τις στήλες 19, 26 και 27 (βλ. προηγούμενη υποσημείωση).

90 — Η παράγραφος 5 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων ορίζει:
«Όσον αφορά τα στοιχεία "OSI" και "SSI/SSR" (που συνήθως αναφέρονται ως γενικές παρατηρήσεις και ανοικτά θέματα), το αυτοματοποιημένο σύστημα της CBP θα ερευνήσει τα εν λόγω θέματα μόνον για εκείνα τα στοιχεία δεδομένων που προσδιορίζονται [στον κατάλογο των στήλων των δεδομένων PNR που έχουν ζητηθεί]. Το προσωπικό της CBP δεν θα είναι εξουσιοδοτημένο να εξετάζει χειρονακτικά το σύνολο των θεμάτων OSI και SSI/SSR εκτός εάν το άτομο που είναι υποκείμενο ενός PNR έχει επισημανθεί από τη CBP ως άτομο υψηλού κινδύνου σε σχέση με οιοδήποτε από τα θέματα που καθορίζονται στην ως άνω παράγραφο 3».

91 — Η παράγραφος 9 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων προβλέπει τα εξής:
«Η CBP δεν χρησιμοποιεί "ευαίσθητα" δεδομένα (δηλαδή προσωπικά δεδομένα που αποκαλύπτουν φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, πολιτικές ιδέες, θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, ιδιότητα μέλους συνδικαλιστικής οργάνωσης και δεδομένα που αφορούν την υγεία ή το σεξουαλικό προσανατολισμό του ατόμου) από τον PNR, όπως περιγράφεται παρακάτω».
Η παράγραφος 10 της εν λόγω δηλώσεως ορίζει:
«Η CBP θα εφαρμόζει, με όσο το δυνατόν μικρότερη καθυστέρηση, ένα αυτοματοποιημένο σύστημα το οποίο θα επισημαίνει και θα διαγράφει ορισμένους "ευαίσθητους" κωδικούς και όρους PNR τους οποίους η CBP έχει καθορίσει σε διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή [...]».
Η παράγραφος 11 της ίδιας δηλώσεως έχει ως εξής:
«Μέχρις ότου καταστεί δυνατόν να εφαρμοστούν τέτοια αυτοματοποιημένα συστήματα διαχωρισμού η CBP υποχρεούται να μην χρησιμοποιήσει ούτε στο παρόν ούτε στο μέλλον "ευαίσθητα" δεδομένα PNR και αναλαμβάνει την υποχρέωση να διαγράφει τα "ευαίσθητα" δεδομένα από έναν PNR πριν από την ελεύθερη διάδοσή του PNR σύμφωνα με τις παραγράφους 28 έως 34».
Οι τελευταίες παράγραφοι αφορούν τη διαβίβαση δεδομένων PNR σε άλλες κυβερνητικές αρχές.

είναι προσιτοί και προβλέψιμοι. Εάν συσχετισθούν η συμφωνία, η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και οι αναλήψεις υποχρεώσεων της CBR, το κοινωνικό δίκαιο περιλαμβάνει, κατά τη γνώμη του Ηνωμένου Βασιλείου, σαφή και πλήρη έκθεση της νομικής θέσεως όλων των εμπλεκόμενων μερών. Επιπλέον, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν συμμερίζεται τη γνώμη ότι οι αναλήψεις υποχρεώσεων της CBR είναι, ως εκ της φύσεώς τους, μονομερείς και θα μπορούσαν να τροποποιηθούν ή να ανακληθούν από τις αμερικανικές αρχές χωρίς οι εν λόγω αρχές να υποστούν συνέπειες.

206. Επί της αναγκαιότητας της επεμβάσεως, το Ηνωμένο Βασίλειο υπογραμμίζει, κατ' αρχάς, ότι έχει αναγγελθεί σαφώς ότι η καταπολέμηση άλλων σοβαρών εγκλημάτων είναι στόχος της συμφωνίας και ότι η ως άνω καταπολέμηση αντιπροσωπεύει σκοπό δημοσίας τάξεως που είναι εξίσου θεμιτός με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Εν συνεχεία, το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι το φάσμα των δεδομένων που μπορούν να διαβιβασθούν, η διάρκεια διατηρήσεώς τους και η δυνατότητα διαβίβασεως των εν λόγω δεδομένων σε άλλες αρχές αντιστοιχούν και είναι ανάλογες με τους ως άνω σκοπούς, λαμβανομένων υπόψη, ιδίως, των πολλών εγγυήσεων που περιλαμβάνονται στις αναλήψεις υποχρεώσεων και στην απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας προκειμένου να περιορισθεί ο κίνδυνος που υφίσταται για την ιδιωτική ζωή των επιβατών. Τέλος, το Ηνωμένο Βασίλειο διευκρινίζει ότι, κατά τη γνώμη του, το κριτήριο της αναλογικότητας πρέπει να εφαρμοσθεί, δυνάμει τόσο της νομολογίας του Δικαστηρίου όσο και εκείνης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, υπό το πρίσμα της φύσεως και της σπουδαιότητας των εν λόγω σκοπών.

2. Εκτίμηση

207. Με τους ως άνω λόγους ακυρώσεως, το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η απόφαση του

Συμβουλίου, καθώς και η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, προσβάλλουν το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτό κατοχυρώνεται, ιδίως, στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ.

208. Κατά πάγια νομολογία, τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου, την τήρηση των οποίων διασφαλίζει το Δικαστήριο⁹². Προς τούτο, το Δικαστήριο εμπνέεται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, καθώς και από τις ενδείξεις τις οποίες παρέχουν οι διεθνείς πράξεις περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, για τις οποίες έχουν συνεργαστεί ή στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη. Συναφώς, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η ΕΣΔΑ ενέχει «ιδιαίτερη σημασία»⁹³. Επομένως, δεν μπορούν να γίνουν δεκτά στην Κοινότητα μέτρα μη συνάδοντα προς τον σεβασμό των ως άνω αναγνωριζόμενων και κατοχυρωμένων δικαιωμάτων του ανθρώπου⁹⁴. Οι ως άνω αρχές επανελήφθησαν στο άρθρο 6, παράγραφος 2, ΕΕ.

209. Στο πλαίσιο της ως άνω νομολογίας, το Δικαστήριο οδηγήθηκε στο να ενσωματώσει

92 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 1969, 29/69, Stauder (Συλλογή τόμος 1969-1071, σ. 147, σκέψη 7)· της 17ης Δεκεμβρίου 1970, 11/70, Internationale Handelsgesellschaft (Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 581, σκέψη 4), και της 14ης Μαΐου 1974, 4/73, Nold κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1974, σ. 277, σκέψη 13).

93 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 18ης Ιουνίου 1991, C-260/89, ERT (Συλλογή 1991, σ. I-2925, σκέψη 41)· της 29ης Μαΐου 1997, C-299/95, Kremzow (Συλλογή 1997, σ. I-2629, σκέψη 14), και της 6ης Μαρτίου 2001, C-274/99 P, Connolly κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-1611, σκέψη 37).

94 — Απόφαση της 13ης Ιουλίου 1989, 5/88, Wachauf (Συλλογή 1989, σ. 2609, σκέψη 19).

στην κοινοτική νομιμότητα το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής⁹⁵. Το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποτελεί μία από τις πτυχές του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και, ως εκ τούτου, προστατεύεται από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, ακόμη και στο πλαίσιο της κοινοτικής έννομης τάξεως, υπό το πρίσμα των γενικών αρχών του δικαίου.

210. Θα εξετάσω αν το καθεστώς PNR συνιστά προσβολή του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής ακολουθώντας τη δέσμη της αναλύσεως που απορρέει από τη διατύπωση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ. Έτσι, αφού εξακριβώσω αν το εν λόγω καθεστώς αποτελεί επέμβαση στην ιδιωτική ζωή των επιβατών αεροσκαφών, θα προσδιορίσω αν η επέμβαση αυτή είναι δεόντως δικαιολογημένη.

α) Επί της υπάρξεως επεμβάσεως στην ιδιωτική ζωή

211. Κατά τη γνώμη μου, δεν αμφισβητείται ότι υφίσταται επέμβαση στην ιδιωτική ζωή, η οποία πραγματοποιείται από το σύνολο των διατάξεων που αποτελείται από την απόφαση του Συμβουλίου με την οποία εγκρί-

θηκε η συμφωνία, από την απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας και από τις αναλήψεις υποχρεώσεων της CBP. Συγκεκριμένα, είναι σαφές, κατά τη γνώμη μου, ότι η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση από τη CBP και η διάθεση στην τελευταία των δεδομένων των επιβατών αεροσκαφών που περιλαμβάνονται στα συστήματα κρατήσεως θέσεων των αερομεταφορέων τα οποία ευρίσκονται στην επικράτεια των κρατών μελών συνιστούν ανάμειξη εκ μέρους των δημοσίων αρχών στην ιδιωτική ζωή των εν λόγω επιβατών.

212. Επιβάλλεται, επίσης, η διευκρίνιση ότι η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή των επιβατών αεροσκαφών είναι, κατά τη γνώμη μου, αποδεδειγμένη ακόμη και αν ορισμένες στήλες των δεδομένων PNR, εξεταζόμενες μεμονωμένως, θα μπορούσαν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν θίγουν ατομικώς την ιδιωτική ζωή των ενδιαφερομένων επιβατών. Συγκεκριμένα, φαίνεται αναγκαίο να ερμηνευθεί σφαιρικά ο κατάλογος των στηλών των δεδομένων PNR που ζητεί η CBP, τούτο δε κατά το μέτρο που η διασταύρωση των δεδομένων αυτών ενδέχεται να καταστήσει δυνατή τη συγκρότηση προσωπικών φακέλων.

213. Η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή προσβάλλει το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, εκτός αν είναι δεόντως δικαιολογημένη.

β) Επί της δικαιολογήσεως της επεμβάσεως στην ιδιωτική ζωή

214. Για να γίνει δεκτή, η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή εξαρτάται από την εξακρίβωση

⁹⁵ — Απόφαση της 26ης Ιουνίου 1980, 136/79, National Panasonic κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1980, μέρος II, σ. 347, σκέψεις 18 και 19). Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα προστασίας του ιατρικού απορρήτου [βλ. αποφάσεις της 8ης Απριλίου 1992, C-62/90, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1992, σ. I-2575), και της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-404/92 P, X κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-4737)]. Όσον αφορά το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μνημονεύω εκ νέου τις προαναφερθείσες αποφάσεις Österreichischer Rundfunk κ.λπ. και Lindqvist.

της συνδρομής τριών προϋποθέσεων: η εν λόγω επέμβαση πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο, να επιδιώκει θεμιτό σκοπό και να είναι αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία.

i) Προβλέπεται από τον νόμο η επέμβαση;

215. Κατά πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η προϋπόθεση αυτή συνεπάγεται ότι το βαλλόμενο μέτρο πρέπει να έχει νόμιμη βάση και αφορά, επίσης, την ποιότητα του επίμαχου νόμου⁹⁶. Η εξέταση της ποιότητας του νόμου συνεπάγεται ότι ο τελευταίος πρέπει να είναι προσιτός στους πολίτες, ακριβής και προβλέψιμος ως προς τις συνέπειές του. Τούτο προϋποθέτει ότι ο νόμος πρέπει να ορίζει με επαρκή ακρίβεια τις προϋποθέσεις και τις λεπτομέρειες του περιορισμού του δικαιώματος που κατοχυρώνεται, προκειμένου να παρασχεθεί η δυνατότητα στον πολίτη να ρυθμίσει τη συμπεριφορά του και να λάβει επαρκή προστασία από τις αυθαιρέσιες⁹⁷.

216. Το Κοινοβούλιο προβάλλει ότι το μέτρο που προβλέπει την επέμβαση δεν είναι ούτε προσιτό ούτε προβλέψιμο ως προς τις συνέπειές του. Δεν συμμερίζομαι τη γνώμη αυτή.

217. Αντιθέτως, φρονώ ότι η ανάγνωση της αποφάσεως του Συμβουλίου και της συμφωνίας που έχει προσαρτηθεί ως παράρτημα στην εν λόγω απόφαση, καθώς και της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, η οποία περιλαμβάνει, σε παράρτημα, τις αναλήψεις υποχρεώσεων της CBR, παρέχουν τη δυνατότητα στους ενδιαφερομένους, ήτοι στις αεροπορικές εταιρίες και στους επιβάτες αεροσκαφών, να ενημερωθούν κατά τρόπο αρκούντως ακριβή προκειμένου να ρυθμίσουν τη συμπεριφορά τους.

218. Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ο σχετικά λεπτομερής χαρακτήρας των 48 παραγράφων της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων της CBR, οι οποίες παρέχουν διευκρινίσεις επί του εφαρμοστέου νομικού πλαισίου. Επιπλέον, η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας περιλαμβάνει, στο προοίμιό της, παραπομπές στη σχετική αμερικανική νομοθετική ρύθμιση και στους κανονισμούς εφαρμογής που θεσπίστηκαν από τη CBR δυνάμει της εν λόγω ρυθμίσεως⁹⁸. Κατά συνέπεια, θα ήταν υπερβολικό, κατά τη γνώμη μου, το να απαιτηθεί να δημοσιευθούν εξ ολοκλήρου στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* οι εφαρμοστέες αμερικανικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις. Εκτός από το ότι η Επίσημη Εφημερίδα, όπως επισημαίνει το Συμβούλιο, δεν έχει ως αποστολή να δημοσιεύει νόμους τρίτων χωρών, φρονώ ότι η δήλωση σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων της CBR, η οποία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα, περιέχει τις ουσιώδεις πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία χρήσεως των δεδομένων από τη CBR και σχετικά με τις εγγυήσεις που περιβάλλουν την εν λόγω διαδικασία.

96 — Βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση *Kruslin* κατά Γαλλίας της 24ης Απριλίου 1990, σειρά Α, αριθ. 176, § 27.

97 — Βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση *Olsson* κατά Σουηδίας της 24ης Μαρτίου 1988, σειρά Α, αριθ. 130, § 61 και 62. Οι περιορισμοί πρέπει να προβλέπονται από κανονιστικές διατάξεις που έχουν διατυπωθεί κατά τρόπο αρκούντως ακριβή ώστε να παρέχεται στους ενδιαφερομένους η δυνατότητα να ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους λαμβάνοντας, εφόσον παραστεί ανάγκη, σφαιρικές συμβουλές (ΕΔΔΑ, απόφαση *Sunday Times* κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 26ης Απριλίου 1979, σειρά Α, αριθ. 30, παράγραφος 49).

98 — Βλ. έκτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, καθώς και τις υποσημειώσεις 2 και 3 της εν λόγω αποφάσεως.

219. Σύμφωνα με την επιταγή της ασφαλείας δικαίου, οι αεροπορικές εταιρίες τις οποίες αφορά το καθεστώς PNR ενημερώνονται σχετικά με τις υποχρεώσεις που υπέχουν δυνάμει της συμφωνίας και οι επιβάτες αεροσκαφών ενημερώνονται σχετικά με τα δικαιώματά τους, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στα δεδομένα και τη διόρθωσή τους⁹⁹.

220. Βεβαίως, λαμβανομένης υπόψη της αλληλεξαρτήσεως μεταξύ των στοιχείων από τα οποία αποτελείται το καθεστώς PNR, είναι λυπηρό το ότι το προοίμιο της συμφωνίας περιέχει σφάλματα ως προς την παραπομπή και την ημερομηνία της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας. Συγκεκριμένα, τα ως άνω σφάλματα περιπλέκουν τις ενέργειες ενός ευρωπαίου πολίτη που θα επιθυμούσε να ενημερωθεί σχετικά με το περιεχόμενο του καθεστώτος που αποτέλεσε αντικείμενο διαπραγματεύσεων με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ωστόσο, τα σφάλματα αυτά δεν καθιστούν, κατά τη γνώμη μου, υπερβολικά δυσχερή μια τέτοια έρευνα, κατά το μέτρο που η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα και τα μέσα έρευνας, ιδίως δε τα ηλεκτρονικά, παρέχουν τη δυνατότητα να εξευρεθεί εύκολα η εν λόγω απόφαση. Επιπλέον, το Συμβούλιο δεσμεύθηκε ότι θα προβεί στη δημοσίευση διορθωτικού στην Επίσημη Εφημερίδα, πράγμα που όντως έπραξε¹⁰⁰.

221. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, εκτιμώ ότι η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή των ενδιαφερομένων επιβατών αεροσκαφών πρέπει να θεωρηθεί ότι «προβλέπεται από τον νόμο» κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ.

ii) Επιδιώκει η επέμβαση θεμιτό σκοπό;

222. Υπό το πρίσμα των διαφόρων σκοπών που μνημονεύονται στο άρθρο 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, φρονώ ότι η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή που είναι επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση επιδιώκει θεμιτό σκοπό. Τούτο ισχύει, ιδίως, όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

223. Φρονώ, όπως και το Συμβούλιο, ότι η καταπολέμηση άλλων σοβαρών εγκλημάτων, εκτός της τρομοκρατίας¹⁰¹, εμπίπτει επίσης σε πολλές από τις κατηγορίες θεμιτών συμφερόντων που μνημονεύονται στο άρθρο 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, όπως είναι η εθνική ασφάλεια, η δημόσια ασφάλεια, η προάσπιση της τάξεως ή η πρόληψη ποινικών παραβάσεων. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι το καθεστώς PNR επιδιώκει θεμιτό σκοπό επίσης κατά το μέτρο που αφορά τα ως άνω άλλα σοβαρά εγκλήματα.

224. Πρέπει τώρα να εξακριβωθεί η αναλογικότητα της επεμβάσεως, αφού τεθεί το ερώτημα αν η εν λόγω επέμβαση είναι αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία ενόψει της προλήψεως και της καταπολεμήσεως της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

99 — Βλ. παραγράφους 36 έως 42 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων.

100 — Βλ. πρακτικά της διορθώσεως της συμφωνίας που υπενθυμίζω ότι δημοσιεύθηκαν στην ΕΕ L 255 της 30ής Σεπτεμβρίου 2005.

101 — Υπενθυμίζω ότι το προοίμιο της συμφωνίας μνημονεύει την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας «και των συναφών εγκλημάτων καθώς και άλλων σοβαρών διεθνών εγκλημάτων, όπως του οργανωμένου εγκλήματος». Επιπλέον, η παράγραφος 3 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων ορίζει ότι «[τ]α δεδομένα PNR χρησιμοποιούνται από τη CBP αυστηρά για την πρόληψη και την καταπολέμηση: 1) της τρομοκρατίας και των σχετικών εγκλημάτων· 2) άλλων σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένου του οργανωμένου εγκλήματος, που είναι διακρατικής φύσης, και 3) την απόδραση σε περίπτωση ενταλμάτων σύλληψης ή επιβολής ποινής φυλάκισης για ένα από τα παραπάνω αναφερόμενα εγκλήματα». Ομοίως, βλ. επίσης τη δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας.

iii) Είναι αναγκαία η επέμβαση, σε μια δημοκρατική κοινωνία, για την επίτευξη ενός τέτοιου σκοπού;

225. Προτού προβώ στον ακριβή έλεγχο του αν τηρήθηκε η ως άνω προϋπόθεση της αναλογικότητας, θα διατυπώσω ορισμένες προκαταρκτικές παρατηρήσεις σχετικά με την έκταση του ελέγχου που ασκείται από το Δικαστήριο.

226. Κατά το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το επίθετο «αναγκαίος», υπό την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, συνεπάγεται ότι πρέπει να υπάρχει «επιτακτική κοινωνική ανάγκη» και ότι το λαμβανόμενο μέτρο πρέπει να είναι «ανάλογο προς τον νομίμως επιδιωκόμενο σκοπό»¹⁰². Επιπλέον, «οι εθνικές αρχές έχουν περιθώριο εκτιμήσεως του οποίου το εύρος εξαρτάται όχι μόνον από τον σκοπό, αλλά και από τον ίδιο τον χαρακτήρα της επεμβάσεως»¹⁰³.

227. Στο πλαίσιο του ελέγχου του περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κράτη, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου εξακριβώνει, κατά παράδοση, αν οι λόγοι που προβλήθηκαν προς στήριξη των επεμβάσεων είναι λυσιτελείς και επαρκείς, εν συνεχεία δε αν η επέμβαση είναι ανάλογη προς τον νομίμως επιδιωκόμενο σκοπό και εξακριβώνει τότε αν επετεύχθη

ισορροπία μεταξύ του γενικού συμφέροντος και των ατομικών συμφερόντων¹⁰⁴. Κατόπιν της νομολογίας αυτής, διατυπώθηκε η παρατήρηση ότι «[η] αρχή της αναλογικότητας, η οποία εκφράζει την απαίτηση να υπάρχει αντιστοιχία μεταξύ ενός θεμιτού σκοπού και των μέσων που χρησιμοποιούνται για την επίτευξή του, βρίσκεται, ως εκ τούτου, στο επίκεντρο του ελέγχου του εθνικού περιθωρίου εκτιμήσεως»¹⁰⁵.

228. Ο έλεγχος της αναλογικότητας που πραγματοποιείται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ποικίλλει σε συνάρτηση με παραμέτρους όπως η φύση του επίμαχου δικαιώματος και των επίμαχων δραστηριοτήτων, ο σκοπός της επεμβάσεως, και η ενδεχόμενη παρουσία ενός κοινού παρονομαστή στα νομικά συστήματα των κρατών.

229. Όσον αφορά τη φύση του επίμαχου δικαιώματος και των επίμαχων δραστηριοτήτων, εφόσον πρόκειται για δικαίωμα το οποίο θίγει στενά την ιδιωτική σφαίρα του ατόμου, όπως το δικαίωμα εμπιστευτικότητας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν την υγεία¹⁰⁶, το Ευρω-

104 — Βλ., π.χ., ΕΔΔΑ, απόφαση Klass της 6ης Σεπτεμβρίου 1978, σειρά Α, αριθ. 28, § 59, όσον αφορά τη μυστική παρακολούθηση της αλληλογραφίας και των τηλεπικοινωνιών των πολιτών με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Με την απόφαση αυτή, το εν λόγω Δικαστήριο απεφάνθη ότι «είναι σύμφυτη με το σύστημα της Συμβάσεως μια ορισμένη μορφή συμβιβασμού μεταξύ των επιταγών της άμυνας μιας δημοκρατικής κοινωνίας και εκείνων της κατοχύρωσης των ατομικών δικαιωμάτων».

105 — Sudre, F., *Droit européen et international des droits de l'homme*, 7η έκδοση αναθεωρημένη, PUF, 2005, σ. 219. Ο συγγραφέας διαπιστώνει, επίσης, ότι, «[σ]τον βαθμό που καθιερώνει κατά το μάλλον ή ήττον αυστηρώς την προϋπόθεση της αναλογικότητας —αναλογία αυστηρή, δίκαιη, εύλογη—, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ρυθμίζει την ένταση του ελέγχου του και, κατά συνέπεια, καθιστά ποικίλη την έκταση του περιθωρίου εκτιμήσεως του κράτους [...]».

106 — Βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση Ζ. κατά Φινλανδίας της 25ης Φεβρουαρίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-I.

102 — Βλ., ιδίως, ΕΔΔΑ, απόφαση Gillow κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 24ης Νοεμβρίου 1986, σειρά Α, αριθ. 109, § 55.

103 — Βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση Leander κατά Σουηδίας της 26ης Μαρτίου 1987, σειρά Α, αριθ. 116, § 59.

παϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου φαίνεται να θεωρεί ότι το περιθώριο εκτιμήσεως του κράτους είναι μειωμένο και ότι ο εκ μέρους του δικαστικός έλεγχος πρέπει να είναι αυστηρότερος¹⁰⁷.

230. Ωστόσο, εφόσον ο σκοπός της επεμβάσεως συνίσταται στην προστασία της εθνικής ασφάλειας¹⁰⁸ ή στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας¹⁰⁹, το Ευρωπαϊκό Δικα-

στήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου τείνει να αναγνωρίζει στα κράτη ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως.

231. Λαμβανομένης υπόψη της φύσεως και της σπουδαιότητας του σκοπού της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, που φαίνεται ότι έχει βαρύνουσα σημασία στο πλαίσιο του καθεστώτος PNR, και λαμβανομένου υπόψη του ευαίσθητου, από πολιτικής απόψεως, πλαισίου εντός του οποίου διεξήχθησαν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών, εκτιμώ ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο θα έπρεπε να θεωρήσει ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή διέθεταν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως προκειμένου να διαπραγματευθούν, με τις αμερικανικές αρχές, το περιεχόμενο του καθεστώτος PNR. Επομένως, προκειμένου να τηρηθεί το ως άνω ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως, ο έλεγχος που ασκείται από το Δικαστήριο ως προς την αναγκαιότητα της επεμβάσεως θα έπρεπε, κατά τη γνώμη μου, να περιορίζεται στην εξακρίβωση ενδεχόμενης πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως εκ μέρους των δύο αυτών θεσμικών οργάνων¹¹⁰. Έτσι, το Δικαστήριο, ασκώντας έναν τέτοιο περιορισμένο έλεγχο, θα απέφευγε τον σκόπελο που συνίσταται στο να υποκαταστήσει τις κοινοτικές πολιτικές αρχές στην εκτίμησή τους ως προς τη φύση των πλέον

107 — Υπ' αυτήν την έννοια, Sudre, F., ό.π.π., σ. 219. Βλ., επίσης, Wachsmann, P., «Le droit au secret de la vie privée», σε *Le droit au respect de la vie privée au sens de la Convention européenne des droits de l'homme*, Sudre, S. (dir.), Bruylant, 2005, σ. 141: όσον αφορά την προαναφερθείσα απόφαση Z. κατά Φινλανδίας, ο συγγραφέας επισημαίνει ότι «[ο] έλεγχος της αναγκαιότητας της επεμβάσεως ασκείται, εν προκειμένω, με αυστηρότητα, πράγμα που εξηγείται από τον άκρως ευαίσθητο χαρακτήρα του ζητήματος της αποκαλύψεως σε τρίτους της ροδοντικότητα ενός προσώπου».

108 — Απόφαση Leander κατά Σουηδίας, προπαρατεθείσα. Ο κ. Leander ήταν φύλακας ενός ναυτικού μουσείου στη Σουηδία και απώλεσε την εργασία του κατόπιν ελέγχου του προσωπικού με βάση τον οποίο συνελήφθησαν ως προς τον κ. Leander μυστικά πληροφοριακά στοιχεία, τα οποία οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι αυτός δεν μπορούσε να εργάζεται σε ένα μουσείο, πολλές αποθήκες του οποίου ευρίσκοντο σε μια απαγορευμένη στρατιωτική περιοχή. Η υπόθεση αυτή παρέσχε τη δυνατότητα στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου να διατυπώσει σαφώς την αρχή ότι η αποθήκευση στη μνήμη καθώς και η ανακοίνωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συνδεδεμένη από την άρνηση παροχής της δυνατότητας να αντικρουσθούν τα εν λόγω δεδομένα, συνιστούν προσβολή του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής. Κατά την εξέταση της δικαιολογήσεως μιας τέτοιας προσβολής, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου θεωρήσε ότι «[γ]ια την προστασία της εθνικής ασφάλειας, τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν αναμφισβήτητη ανάγκη νόμιμων που να εξουσιοδοτούν τις αρμόδιες εσωτερικές αρχές να συλλέγουν και να αποθηκεύουν στη μνήμη, σε μυστικά αρχεία, πληροφορίες σχετικά με πρόσωπα και, εν συνεχεία, να χρησιμοποιούν τις εν λόγω πληροφορίες όταν πρόκειται να αξιολογηθεί η ικανότητα των υποψηφίων για σημαντικές θέσεις από την άποψη της εν λόγω ασφάλειας» (παράγραφος 59). Λαμβανομένων υπόψη των εγγυήσεων που έχει το σουηδικό σύστημα ελέγχου του προσωπικού και του ευρέος περιθωρίου εκτιμήσεως που αναγνωρίζεται στο κράτος, το Δικαστήριο έκρινε ότι «η καθής κυβέρνηση ορθώς θεώρησε ότι τα συμφέροντα της εθνικής ασφάλειας υπερίσχυον, εν προκειμένω, των ατομικών συμφερόντων του προσφεύγοντος». Επομένως, η επέμβαση την οποία υπέστη ο κ. Leander δεν ήταν δυσανάλογη σε σχέση με τον νομίμως επιδιωκόμενο σκοπό (παράγραφος 67).

109 — Βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση Murray κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 28ης Οκτωβρίου 1994, σειρά Α, αριθ. 300, § 47 και 90. Στην υπόθεση αυτή, ο σκοπός της καταπολέμησης της τρομοκρατίας παρέχει τη δυνατότητα να δικαιολογηθεί η συλλογή, από τις ένοπλες δυνάμεις, προσωπικών στοιχείων ως προς την πρώτη προσφεύγουσα. Το εν λόγω Δικαστήριο παρατηρεί, ιδίως, ότι δεν εναπόκειται σε αυτό «να υποκαταστήσει τις εθνικές αρχές στην εκτίμησή τους όσον αφορά το ζήτημα ποια είναι η καλύτερη πολιτική στον τομέα της διώξεως των παραβάντων που σχετίζονται με την τρομοκρατία» (παράγραφος 90). Βλ., επίσης, απόφαση Klass, προπαρατεθείσα, παράγραφος 49.

110 — Κατά τον Rittleng, D., όπως και για τη συνώνυμη έννοια της «καταφανούς παραβάσεως», υπάρχει πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως «σε περίπτωση σοβαρής παραβάσεως των διατάξεων του νόμου, μέχρι σημείου ώστε η εν λόγω παράβαση να είναι προφανής». Ναι μεν η εκτίμηση των πραγματικών περιστάσεων γίνεται κατά διακριτική ευχέρεια, πλην όμως η εν λόγω εκτίμηση δεν μπορεί να οδηγήσει τα κοινοτικά όργανα στο να αποφασίσουν το οτιδήποτε με τον έλεγχο της πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως, το δικαστήριο απαγορεύει μια λίαν εσφαλμένη χρήση της ελευθερίας εκτιμήσεως». Βλ. «Le contrôle de la légalité des actes communautaires par la Cour de justice et le Tribunal de première instance des Communautés européennes», διδακτορική διατριβή που υποστηρίχθηκε στις 24 Ιανουαρίου 1998 στο Πανεπιστήμιο Robert Schuman του Στρασβούργου, σ. 538, σημείο 628.

επαρκών και ενδεδειγμένων μέσων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

232. Προκειμένου να καθοριστεί η έκταση του ελέγχου που προτίθεται να ασκήσει, το Δικαστήριο θα μπορούσε, επιπλέον της προαναφερθείσας νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, να στηριχθεί στη δική του νομολογία, με την οποία θεωρεί ότι, όταν ένα κοινοτικό όργανο διαθέτει, σε συγκεκριμένο τομέα, ευρεία διακριτική ευχέρεια, «[...] η νομιμότητα μέτρου λαμβανομένου στον τομέα αυτό μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση μόνον όταν το μέτρο είναι προδήλως ακατάλληλο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από το αρμόδιο όργανο σκοπού»¹¹¹. Ο ως άνω περιορισμός του ελέγχου της αναλογικότητας «επιβάλλεται ιδιαιτέρως» όταν «το Συμβούλιο υποχρεούται να συμβιβάζει διστάμενα συμφέροντα και, συνεπώς, να επιλέγει μεταξύ διαφόρων εναλλακτικών πολιτικών λύσεων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές του»¹¹². Ο περιο-

ρισμός του ελέγχου μπορεί, επίσης, να δικαιολογηθεί από το γεγονός ότι, σε έναν τομέα δράσεως, το κοινοτικό όργανο καλείται να προβεί σε περίπλοκες εκτιμήσεις¹¹³.

233. Η ως άνω νομολογία και οι λόγοι επί των οποίων αυτή στηρίζεται πρέπει να εφαρμοστούν, κατά τη γνώμη μου, στην υπό κρίση υπόθεση, κατά το μέτρο που, στο πλαίσιο της καταρτίσεως του καθεστώτος PNR, το Συμβούλιο και η Επιτροπή προέβησαν σε πολιτικές επιλογές μεταξύ διαφόρων συμφερόντων που ήταν δύσκολο να συμβιβαστούν, καθώς και σε περίπλοκες εκτιμήσεις¹¹⁴. Τούτο θα ήταν σύμφωνο με την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών, η οποία επιτάσσει στο Δικαστήριο να σέβεται τις πολιτικές ευθύνες που έχουν τα κοινοτικά νομοθετικά και διοικητικά όργανα και, ως εκ τούτου, να μην υποκαθιστά τα τελευταία στις πολιτικές επιλογές τις οποίες καλούνται να πραγματοποιήσουν.

111 — Βλ., όσον αφορά την κοινή γεωργική πολιτική, απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Νοεμβρίου 1990, C 331/88, Fedesa κ.λπ. (Συλλογή 1990, σ. I-4023, σκέψη 14). Βλ. επίσης, όσον αφορά τους δασμούς αντανάμπινγκ, απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Ιουνίου 1996, T-162/94, NMB France κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. II-427, σκέψη 70).

112 — Βλ., όσον αφορά την κοινή γεωργική πολιτική, απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-280/93, Γερμανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1994, σ. I-4973, σκέψη 91). Η νομολογία αυτή επεκτείνεται σε άλλους τομείς, π.χ. στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, όπου το Δικαστήριο αναγνώρισε στο Συμβούλιο «ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά έναν τομέα ο οποίος [...] προϋποθέτει επιλογές κοινωνικής πολιτικής από μέρους του νομοθέτη και στον οποίο το Συμβούλιο καλείται να προβεί σε σύνθετες εκτιμήσεις» (απόφαση Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου, προπαρατεθείσα, σκέψη 58). Επίσης, πρέπει να επισημανθεί ότι, στον τομέα της προσπάθειας του κοινού στα έγγραφα των κοινοτικών οργάνων, και όσον αφορά την έκταση του δικαστικού ελέγχου της νομιμότητας μιας αποφάσεως περί αρνήσεως προσπάθειας στα εν λόγω έγγραφα, το Πρωτοδικείο αναγνώρισε στο Συμβούλιο ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως στο πλαίσιο μιας αποφάσεως περί αρνήσεως προσπάθειας που στηρίζεται στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος στον τομέα των διεθνών σχέσεων ή στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος στον τομέα της δημοσίας ασφαλείας· βλ., μεταξύ άλλων, όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, απόφαση του Πρωτοδικείου της 26ης Απριλίου 2005, T-110/03, T-150/03 και T-405/03 (Συλλογή 2005, σ. I-1429, σκέψεις 46 και 71 έως 82).

234. Πρέπει τώρα να εξακριβωθεί αν το Συμβούλιο και η Επιτροπή, θεσπίζοντας τα διάφορα στοιχεία από τα οποία αποτελείται το καθεστώς PNR, υπερέβησαν προδήλως τα

113 — Πέραν της προαναφερθείσας αποφάσεως Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου, υπάρχουν πολλά παραδείγματα στα οποία ο κοινοτικός δικαστής έχει αναγνωρίσει τον περίπλοκο χαρακτήρα των εκτιμήσεων τις οποίες καλούνται να πραγματοποιήσουν τα κοινοτικά όργανα: βλ., μεταξύ άλλων, όσον αφορά την ελευθερία εγκαταστάσεως, απόφαση της 13ης Μαΐου 1997, C-233/94, Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 1997, σ. I-2405, σκέψη 55). Όσον αφορά ένα παράδειγμα της αναγνωρίσεως από το Πρωτοδικείο των «περίπλοκων εκτιμήσεων οικονομικής και κοινωνικής φύσεως», βλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 1995, T-244/93 και T-486/93, TWD κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-2265, σκέψη 82).

114 — Έτσι, παραδείγματος χάρι, η Επιτροπή διέθετε, κατά τη γνώμη μου, ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως προκειμένου να προσδιορίσει αν, στο ειδικό πλαίσιο της διαβίβασης δεδομένων PNR, οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν σε θέση να εξασφαλίσουν ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των εν λόγω προσωπικών δεδομένων.

όρια που επιβάλλονται στο περιθώριο εκτιμήσεώς τους υπό το πρίσμα του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, και ειδικότερα του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των επιβατών αεροσκαφών, λαμβανομένου υπόψη του νομίμως επιδιωκόμενου σκοπού.

235. Στο πλαίσιο της ως άνω εξετάσεως, το περιεχόμενο της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων της CBP έχει ιδιαίτερη σημασία, κατά το μέτρο που η εν λόγω δήλωση περιλαμβάνει, λεπτομερώς, τις εγγυήσεις που πλαισιώνουν το καθεστώς PNR. Συναφώς, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, κατά τη γνώμη μου, θα ήταν εσφαλμένο να θεωρηθεί ότι η εν λόγω δήλωση στερείται οποιουδήποτε δεσμευτικού αποτελέσματος και περιέχει αναλήψεις υποχρεώσεων που μπορούν ελεύθερα να τροποποιηθούν ή να ανακληθούν από τις αμερικανικές αρχές.

236. Συγκεκριμένα, η δήλωση σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, που υπενθυμίζω ότι έχει επισυναφθεί ως παράρτημα στην απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, αποτελεί μία από τις συνιστώσες του καθεστώτος PNR και, λόγω αυτής της ιδιότητάς της, ο μη σεβασμός της ως άνω δηλώσεως θα οδηγούσε σε παράλυση όλου του καθεστώτος. Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι παράγραφοι 1 και 2 της συμφωνίας εξαρτούν την υποχρέωση επεξεργασίας των δεδομένων PNR, την οποία υπέχουν οι αερομεταφορείς, από την αυστηρή εφαρμογή της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, λαμβανομένου υπόψη ότι η εν λόγω υποχρέωση εφαρμόζεται μόνον «εν όσω αυτή [η απόφαση] ισχύει». Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο 3 της συμφωνίας, η CBP «δηλώνει ότι εφαρμόζει τις δεσμεύσεις που αναφέρονται στο παράρτημα [της εν λόγω αποφάσεως]». Τέλος, τα άρθρα 3, 4 και 5 της αποφάσεως περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας ορίζουν τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται σε περίπτωση μη τηρήσεως

των προτύπων προστασίας που περιέχονται στη δήλωση σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων. Μεταξύ των ως άνω μέτρων, προβλέπεται ότι οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών θα μπορούν να αναστείλουν τη διαβίβαση δεδομένων προς τη CBP και ότι, σε περίπτωση μη τηρήσεως των ουσιαστών αρχών που είναι αναγκαίες για την εξασφάλιση ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας των ενδιαφερομένων, η απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας θα μπορεί να ανασταλεί ή να ακυρωθεί, πράγμα που θα είχε ως αποτέλεσμα να καταστούν ανεφάρμοστες οι παράγραφοι 1 και 2 της συμφωνίας.

237. Προκειμένου να αναγνωρισθεί από το Δικαστήριο ότι η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή των ως άνω επιβατών δεν τηρεί την αρχή της αναλογικότητας, το Κοινοβούλιο επικαλείται, πρώτον, τον υπερβολικό χαρακτήρα του αριθμού των δεδομένων που ζητεί η CBP από τις αεροπορικές εταιρίες. Εξάλλου, το Κοινοβούλιο εκτιμά ότι ορισμένες από τις στήλες των δεδομένων PNR που ζητούνται θα μπορούσαν να περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα.

238. Φρονώ ότι η Επιτροπή, θεσπίζοντας τον κατάλογο των 34 στηλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτός έχει επισυναφθεί ως παράρτημα στην απόφαση περί διαπιστώσεως επαρκούς προστασίας, δεν δέχθηκε ένα προδήλως ακατάλληλο μέτρο ενόψει της επιτεύξεως του σκοπού της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων. Συγκεκριμένα, αφενός, πρέπει να υπογραμμιστεί η σπουδαιότητα της δραστηριότητας της συλλογής πληροφοριών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, δεδομένου ότι η λήψη επαρκών πληροφοριών μπορεί να επιτρέψει στις υπηρεσίες ασφαλείας ενός κράτους να προλάβουν την τέλεση ενδεχόμενης απόπειρας

τρομοκρατικής επιθέσεως. Στην προοπτική αυτή, η ανάγκη να περιγραφεί η φυσιογνωμία των εν δυνάμει τρομοκρατών μπορεί να απαιτεί την πρόσβαση σε μεγάλο αριθμό δεδομένων. Αφετέρου, το γεγονός ότι άλλα όργανα τα οποία αφορούν την ανταλλαγή πληροφοριών και τα οποία έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπουν την ανακοίνωση μικρότερου αριθμού δεδομένων δεν αρκεί για να αποδειχθεί ο υπερβολικός χαρακτήρας του αριθμού των δεδομένων που ζητούνται στο πλαίσιο του αποσκοπούντος στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας συγκεκριμένου οργάνου, που είναι το καθεστώς PNR¹¹⁵.

239. Επιπλέον, καίτοι είναι ακριβές, όπως επισημαίνει το Κοινοβούλιο, ότι τρεις από τις στήλες των δεδομένων που ζητούνται ενδέχεται να περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα¹¹⁶, επιβάλλεται η παρατήρηση, αφενός, ότι η πρόσβαση της CBP στις τρεις αυτές στήλες έχει περιοριστεί αυστηρώς δυνάμει της παραγράφου 5 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, αφετέρου, ότι, δυνάμει των παραγράφων 9 έως 11 της εν λόγω δηλώσεως, αποκλείεται η CBP να μπορεί να χρησιμοποιήσει ευαίσθητα δεδομένα και, τέλος, ότι θεσπίσθηκε από τη CBP ένα σύστημα διεξοδικού ελέγχου των εν λόγω δεδομένων, σύμφωνα με τη δέσμευση που ανέλαβε η τελευταία¹¹⁷.

240. Δεύτερον, το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι τα δεδομένα PNR των επιβατών αεροσκαφών διατηρούνται για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα από τις αμερικανικές αρχές, λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκόμενου σκοπού.

241. Η διάρκεια αποθήκευσης των ως άνω δεδομένων μνημονεύεται στην παράγραφο 15 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, η οποία προβλέπει, κατ' ουσίαν, την ηλεκτρονική πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα από τους εγκεκριμένους χρήστες της CBP για μια αρχική περίοδο επτά ημερών. Μετά το πέρας της εν λόγω περιόδου, η αξιολόγηση των δεδομένων από έναν περιορισμένο αριθμό εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων είναι δυνατή για μια περίοδο τριών ετών και έξι μηνών. Τέλος, μετά το πέρας της δεύτερης αυτής περιόδου, τα δεδομένα τα οποία δεν έχουν αξιολογηθεί με μη ηλεκτρονικά μέσα κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου καταστρέφονται, ενώ τα δεδομένα τα οποία έχουν αξιολογηθεί με μη ηλεκτρονικά μέσα κατά τη διάρκεια της περιόδου των τριών ετών και έξι μηνών διαβιβάζονται από τη CBP σε ένα αρχείο διαγεγραμμένων φακέλων, όπου διατηρούνται για περίοδο οκτώ ετών πριν να καταστραφούν¹¹⁸.

242. Από την ως άνω διάταξη προκύπτει ότι η συνήθης διάρκεια διατήρησης των δεδομένων που περιλαμβάνονται στους φακέλους PNR είναι τρία έτη και έξι μήνες, εκτός από τα δεδομένα που έχουν αξιολογηθεί με μη ηλεκτρονικά μέσα κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής. Φρονώ ότι η ως άνω

115 — Κατά την Επιτροπή, «το καθεστώς PNR θεσπίζει μια συγκεκριμένη λύση σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα [...]. Συγκεκριμένα, η Κοινότητα και οι Ηνωμένες Πολιτείες διαπραγματεύθηκαν τη θέσπιση ενός κλειστού συστήματος προστασίας δεδομένων ειδικά για τη CBP, το οποίο διακρίνεται από το αμερικανικό σύστημα και πλαισιώνεται από συμπληρωματικές διοικητικές εγγυήσεις όσον αφορά τον αμερικανικό έλεγχο και τους ευρωπαϊκούς διοικητικούς και νομικούς ελέγχους» (σημείο 13 των παρατηρήσεων της Επιτροπής επί του υπομνήματος παρεμβάσεως του ΕΕΠΔ στην υπόθεση C-318/04).

116 — Υπενθυμίζω ότι πρόκειται για τις στήλες αριθ. 19 «Γενικές παρατηρήσεις», 26 «Δεδομένα OSI [“Other Service Information”]», και 27 «Δεδομένα SSI/SSR [“Special Service Request”]».

117 — Βλ. σημεία 20 και 21 των παρατηρήσεων της Επιτροπής επί του υπομνήματος παρεμβάσεως του ΕΕΠΔ στην υπόθεση C-318/04.

118 — Στην υποσημείωση 7 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, διευκρινίζεται επίσης ότι, όταν ένας φάκελος PNR διαβιβάζεται στο αρχείο διαγεγραμμένων φακέλων, ο εν λόγω φάκελος αποθηκεύεται ως σύνολο μη επεξεργασμένων δεδομένων που δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν άμεσα και, κατά συνέπεια, να αξιοποιηθούν για «παράδοσιακές» έρευνες.

διάρκεια δεν είναι προδήλως υπερβολική, λαμβανομένου υπόψη, ιδίως, του γεγονότος ότι, όπως επισημαίνει το Συμβούλιο, οι έρευνες που διεξάγονται μετά τις απόπειρες τρομοκρατικών επιθέσεων ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων διαρκούν ενίοτε πολλά έτη. Επίσης, ναι μεν είναι, κατ' αρχήν, ευκαίριο να διατηρούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για σύντομη περίοδο, πλην όμως, στην υπό κρίση υπόθεση, πρέπει να συσχετισθεί η διάρκεια αποθήκευσης των δεδομένων που περιλαμβάνονται στους φακέλους PNR με τη χρησιμότητα που παρουσιάζουν τα εν λόγω δεδομένα, όχι μόνο για σκοπούς πρόληψης της τρομοκρατίας, αλλά, ευρύτερα, για κατασταλτικούς σκοπούς.

243. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, το καθεστώς αποθήκευσης των δεδομένων, όπως αυτό προβλέπεται στην παράγραφο 15 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, δεν συνιστά, κατά τη γνώμη μου, καταφανή προσβολή του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής.

244. Τρίτον, το Κοινοβούλιο προσάπτει στο καθεστώς PNR ότι δεν προβλέπει δικαστικό έλεγχο όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις αμερικανικές αρχές.

245. Πρέπει να επισημανθεί ότι τόσο η σύμβαση αριθ. 108 όσο και η οδηγία 95/46 προβλέπουν την ύπαρξη προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου σε περίπτωση παραβάσεως των διατάξεων του εθνικού δικαίου που εφαρμόζουν τους κανόνες που περιέχονται στις δύο αυτές νομικές πράξεις¹¹⁹.

119 — Βλ. σημεία 8, στοιχείο δ', και 10 της συμβάσεως αριθ. 108, καθώς και άρθρο 22 της οδηγίας 95/46.

246. Λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, είμαι της γνώμης ότι οι κανόνες που ορίζονται στις παραγράφους 36 επ. της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, οι οποίοι προβλέπουν μια σειρά εγγυήσεων όσον αφορά τη γνωστοποίηση, την πρόσβαση στα δεδομένα και τα ένδικα μέσα για τους ενδιαφερομένους επιβάτες αεροσκαφών, παρέχουν τη δυνατότητα να αποφευχθούν ενδεχόμενες καταχρήσεις. Το σύνολο των ως άνω εγγυήσεων με οδηγεί στο να θεωρήσω ότι, λαμβανομένου υπόψη του ευρέος περιθωρίου εκτιμήσεως που πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να αναγνωρισθεί εν προκειμένω στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή, η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή των επιβατών αεροσκαφών είναι ανάλογη προς τον νομίμως επιδιωκόμενο από το καθεστώς PNR σκοπό.

247. Ακριβέστερα, πρέπει να επισημανθεί ότι, εκτός από τις πληροφορίες γενικής φύσεως που η CBR δεσμεύεται να γνωστοποιεί στους επιβάτες αεροσκαφών¹²⁰, η παράγραφος 37 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων προβλέπει ότι τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα μπορούν, σύμφωνα με τον νόμο περί ελευθερίας πληροφορήσεως¹²¹, να λαμβάνουν αντίγραφο των

120 — Βλ. παράγραφο 36 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, που προβλέπει τα εξής:

«Η CBR γνωστοποιεί στους επιβάτες τις απαιτήσεις σχετικά με τους PNR και όλα τα στοιχεία που έχουν σχέση με τη χρήση τους (δημοσίευση σε χώρο διαδικτύου της CBR ή σε έντυπα στη διάθεση των ταξιδιωτών κ.λπ., πληροφορίες γενικού χαρακτήρα σχετικά με την αρχή την αρμόδια για τη συλλογή των δεδομένων, τους στόχους της συλλογής, την προστασία των πληροφοριών, την κατανομή των δεδομένων, την ιδιότητα του αρμόδιου υπαλλήλου, τις διαδικασίες προσφυγής και τις υπηρεσίες επαφής στις οποίες μπορούν να υποβάλλονται ερωτήσεις ή ενδεχόμενα προβλήματα κ.λπ.).».

121 — Πρόκειται για τον *Freedom of Information Act* (τίτλος 5, τμήμα 552, του κώδικα των Ηνωμένων Πολιτειών, στο εξής: FOIA). Όσον αφορά τα έγγραφα που έχει στην κατοχή της η CBR, οι εν λόγω διατάξεις του FOIA πρέπει να ερμηνευθούν σε συνδυασμό με τον τίτλο 19, τμήμα 103.0 επ. του κώδικα ομοσπονδιακών κανονισμών.

περιλαμβανομένων στους φακέλους PNR πληροφοριών που τα αφορούν και εμφανίζονται στις βάσεις δεδομένων της CBP¹²².

248. Βεβαίως, η παράγραφος 38 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων προβλέπει τη δυνατότητα της CBP, «[σ]ε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις», να αρνηθεί ή να αναβάλει τη διάδοση του συνόλου ή ενός μέρους του φακέλου PNR, π.χ. όταν η διάδοση αυτή «μπορεί να εμποδίσει μια κατασταλτική ενέργεια» ή αν η εν λόγω διάδοση «θα είχε ως αποτέλεσμα την αποκάλυψη μεθόδων ή διαδικασιών των δικαστικών ερευνών». Ωστόσο, εκτός από το γεγονός ότι η ως άνω δυνατότητα, την οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει η CBP, προβλέπεται από τον νόμο, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, σύμφωνα με την ίδια παράγραφο της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, ο FOIA «προβλέπει ότι κάθε αιτών δικαιούται να αμφισβητήσει, μέσω διοικητικής ή δικαστικής προσφυγής, την απόφαση της CBP να μην ανακοινώσει τις πληροφορίες»¹²³.

122 — Ο FOIA θεσπίζει τεκμήριο σύμφωνα με το οποίο κάθε έγγραφο της ομοσπονδιακής κυβέρνησης πρέπει να τίθεται στη διάθεση κάθε προσώπου. Ωστόσο, ο οικείος κυβερνητικός οργανισμός μπορεί να απαλλάγει από το ως άνω τεκμήριο κοινολόγησες, αν αποδείξει ότι οι ζητούμενες πληροφορίες αποτελούν μέρος μιας κατηγορίας πληροφοριών που απαλλάσσεται από την υποχρέωση κοινολόγησες. Συναφώς, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, σύμφωνα με την παράγραφο 37 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, «[σ]την περίπτωση αιτήσεων που προέρχονται από τα ίδια τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, το γεγονός ότι η CBP θεωρεί συνήθως τα δεδομένα PNR ως εμπιστευτικές πληροφορίες προσωπικού χαρακτηρίζει στην περίπτωση επιβατών ή ως πληροφορίες που καλύπτονται από το εμπορικό απόρρητο στην περίπτωση αεροπορικών εταιριών δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως αιτιολογία σύμφωνα με το νόμο σχετικά με την ελευθερία της πληροφορίας για να μην ανακοινώνονται τα δεδομένα PNR στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα».

123 — Η υπογράμμιση δική μου. Συναφώς, η παράγραφος 38 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων παραπέμπει στον τίτλο 5, τμήμα 552(a)(4)(B) του κώδικα των Ηνωμένων Πολιτειών καθώς και στον τίτλο 19, τμήμα 103.7-103.9 του κώδικα ομοσπονδιακών κανονισμών. Από τα νομοθετήματα αυτά προκύπτει ότι η δικαστική προσφυγή («judicial review») κατά της απορρίψεως από τη CBP μιας αιτήσεως περί κοινολόγησες πρέπει να έπεται της ασκήσεως διοικητικής προσφυγής ενώπιον του FOIA Appeals Officer (τίτλος 19, τμήμα 103.7 του κώδικα ομοσπονδιακών κανονισμών). Αν η άρνηση κοινολόγησες εσκαλωθεί με τα υφίσταται μετά την άσκηση της ως άνω διοικητικής προσφυγής, ο αιτών μπορεί τότε να ασκήσει δικαστική προσφυγή ενώπιον ομοσπονδιακού *District Court*, το οποίο είναι αρμόδιο να διατάξει την κοινολόγηση κάθε πληροφορίας, της οποίας την κοινολόγηση αρνήθηκε εσφαλμένως ένας κυβερνητικός οργανισμός.

249. Επιπλέον, όσον αφορά τις αιτήσεις διορθώσεως δεδομένων PNR που περιέχονται στη βάση δεδομένων της CBP και τις καταγγελίες ιδιωτών σχετικά με την επεξεργασία από την τελευταία των δεδομένων τους PNR, η παράγραφος 40 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων διευκρινίζει ότι οι ως άνω αιτήσεις και καταγγελίες πρέπει να απευθύνονται στον «Assistant Commissioner» της CBP¹²⁴.

250. Εφόσον μια καταγγελία δεν μπορεί να διεκπεραιωθεί από τη CBP, η εν λόγω καταγγελία πρέπει να απευθύνεται στον «άνωτατο υπάλληλο, τον αρμόδιο για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στο Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας» («Chief Privacy Officer»)¹²⁵.

251. Εξάλλου, σύμφωνα με την παράγραφο 42 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, προβλέπεται ότι «η υπηρεσία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής του Υπουργείου Εσωτερικής Ασφάλειας εξετάζει επείγοντως τις καταγγελίες οι οποίες της υποβάλλονται μέσω των αρχών των επιφορτισμένων με την προστασία των δεδομένων στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για λογαριασμό ενός πολίτη της ΕΕ καθόσον ο πολίτης αυτός εξουσιοδότησε τις εν λόγω αρχές να ενεργούν για λογαριασμό του και κρίνει ότι η καταγγελία του όσον αφορά την προστασία των δεδομένων που εμφανίζονται στους PNR δεν εξετάστηκε προς ικανοποίησή του από τη CBP (σύμφωνα με τις παραγράφους 37 έως 41 των παρούσων αναλήψεων δεσμεύσεων) ή από την υπηρεσία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής του Υπουργείου Εσωτερικής Ασφάλειας».

124 — Η διεύθυνση του «Assistant Commissioner» μνημονεύεται στην ίδια παράγραφο.

125 — Η διεύθυνση του εμφανίζεται στην παράγραφο 41 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων.

252. Η παράγραφος 42 προβλέπει επίσης, αφενός, ότι η εν λόγω υπηρεσία «γνωστοποιεί τα συμπεράσματά της και κάθε μέτρο που λαμβάνει στην αρμόδια αρχή ή αρχές» και, αφετέρου, ότι ο Chief Privacy Officer «αναφέρει, στην έκθεσή του προς το Κογκρέσο των ΗΠΑ, πληροφορίες όσον αφορά τον αριθμό, το περιεχόμενο και την έκβαση των καταγγελιών σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όπως τα δεδομένα των PNR»¹²⁶.

253. Το Κοινοβούλιο ορθώς επισημαίνει ότι ο Chief Privacy Officer δεν είναι δικαστικό όργανο. Ωστόσο, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι πρόκειται για διοικητικό όργανο το οποίο έχει ορισμένο βαθμό ανεξαρτησίας σε σχέση με το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας και του οποίου οι αποφάσεις έχουν δεσμευτική ισχύ¹²⁷.

254. Κατά συνέπεια, η δυνατότητα των επιβατών αεροσκαφών να υποβάλουν

καταγγελία προς τον Chief Privacy Officer και η δυνατότητά τους να ασκήσουν προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου στο πλαίσιο του FOIA αποτελούν σημαντικές εγγυήσεις με γνώμονα το δικαίωμά τους σεβασμού της ιδιωτικής ζωής. Λόγω των εγγυήσεων αυτών, φρονώ ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή δεν υπερέβησαν τα όρια που επιβάλλονται στο περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτουν στο πλαίσιο της θεσπίσεως του καθεστώτος PNR.

255. Τέλος, το Κοινοβούλιο εκτιμά ότι το καθεστώς PNR βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων, στον βαθμό που επιτρέπει τη διαβίβαση των δεδομένων των επιβατών αεροσκαφών σε άλλες δημόσιες αρχές. Κατά το Κοινοβούλιο, η CBP διαθέτει διακριτική ευχέρεια για τη διαβίβαση των δεδομένων που περιλαμβάνονται στους φακέλους PNR σε άλλες δημόσιες αρχές, συμπεριλαμβανομένων των αλλοδαπών κυβερνητικών αρχών, πράγμα που είναι ασυμβίβαστο με το άρθρο 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ.

126 — Βλ., υπ' αυτήν την έννοια, παράγραφο 5 του τμήματος 222 του αμερικανικού νόμου του 2002 περί εσωτερικής ασφαλείας (Homeland Security Act — Public Law, 107-296, της 25ης Νοεμβρίου 2002), που προβλέπει ότι ο Chief Privacy Officer οφείλει να υποβάλλει ετησίως στο Κογκρέσο έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες του Υπουργείου Εσωτερικής Ασφάλειας που έχουν επίπτωση στην προστασία της ιδιωτικής ζωής, στην οποία πρέπει να μνημονεύονται οι ενδεχόμενες καταγγελίες που υποβλήθηκαν λόγω προσβολής της ιδιωτικής ζωής.

127 — Βλ. υποσημείωση 11 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, από την οποία προκύπτει ότι ο Chief Privacy Officer «δεν υπάγεται σε καμία διεύθυνση στο Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας. Υποχρεούται κατά τον εσωτερικό κανονισμό να εξασφαλίζει ότι τα προσωπικά στοιχεία χρησιμοποιούνται στα πλαίσια της σχετικής νομοθεσίας [...] Οι αποφάσεις του [εν λόγω ανωτάτου υπαλλήλου] [...] είναι δεσμευτικές για το Υπουργείο και δεν πρέπει να καταστρατηγούνται για πολιτικούς λόγους». Εξάλλου, επιβάλλεται η διευκρίνιση ότι η απαίτηση σχετικά με τη δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής ενώπιον ανεξαρτήτου οργάνου που έχει εξουσία λήψεως αποφάσεων απορρέει, ιδίως, από την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 7ης Ιουλίου 1989, Gaskin κατά Ηνωμένου Βασιλείου (σειρά Α, αριθ. 160, § 49). Επίσης, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 8 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει, στην παράγραφο 3, ότι ο σεβασμός των κανόνων που θεσπίζει «υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής».

256. Δεν συμμερίζομαι τη γνώμη αυτή. Συγκεκριμένα, οι εγγυήσεις που πλαισιώνουν τη διαβίβαση δεδομένων PNR σε άλλες κυβερνητικές αρχές παρέχουν τη δυνατότητα, κατά τη γνώμη μου, να θεωρηθεί ότι η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή των επιβατών αεροσκαφών έχει ανάλογο χαρακτήρα προκειμένου να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος από το καθεστώς PNR σκοπός.

257. Έστω και αν η δήλωση σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων αναγνωρίζει στη

CBP σημαντική εξουσία εκτιμήσεως, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η εξουσία αυτή είναι περιορισμένη. Έτσι, δυνάμει της παραγράφου 29 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων, η διαβίβαση δεδομένων PNR σε άλλες κρατικές αρχές αρμόδιες «για την καταστολή ή την καταπολέμηση της τρομοκρατίας», «συμπεριλαμβανομένων των αλλοδαπών κυβερνητικών αρχών», μπορεί να πραγματοποιηθεί «μόνο κατά περίπτωση» και μόνο, κατ' αρχήν, «με σκοπό την πρόληψη ή την καταπολέμηση των εγκλημάτων που προβλέπονται στην παράγραφο 3». Η CBP οφείλει, δυνάμει της παραγράφου 30 της εν λόγω δηλώσεως, να εξακριβώνει αν ο λόγος που προβλήθηκε για την κοινολόγηση των δεδομένων σε άλλη αρχή είναι σύμφωνος με τους ως άνω σκοπούς.

258. Βεβαίως, οι παράγραφοι 34 και 35 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων προβαίνουν σε διεύρυνση των εν λόγω σκοπών, κατά το μέτρο που έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν δυνατή, αντιστοίχως, αφενός, τη χρήση ή τη διάδοση δεδομένων PNR στις αρμόδιες κρατικές αρχές «εφόσον η διάδοση αυτή είναι ουσιώδους σημασίας για την προστασία ζωτικών συμφερόντων του συγκεκριμένου προσώπου ή άλλων προσώπων, κυρίως στην περίπτωση σοβαρών κινδύνων για την υγεία» και, αφετέρου, τη χρήση ή τη διάδοση δεδομένων PNR «στο πλαίσιο μιας ποινικής διαδικασίας ή λόγω άλλων απαιτήσεων που προβλέπονται από τον νόμο».

259. Ωστόσο, εκτός από το γεγονός ότι οι ως άνω σκοποί συνδέονται, κατά μεγάλο μέρος, με τον νομίμως επιδιωκόμενο από το καθεστώς PNR σκοπό, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η δήλωση σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων περιέχει ορισμένο αριθμό εγγυήσεων. Έτσι, π.χ., η παράγραφος 31 της εν λόγω δηλώσεως προβλέπει ότι,

«[γ]ια τη ρύθμιση της διάδοσης των δεδομένων PNR τα οποία μπορούν να διαβιβάζονται σε άλλες εξουσιοδοτημένες αρχές, η CBP θεωρείται ως “κύριος” των δεδομένων και οι εξουσιοδοτημένες αρχές υπόκεινται, σύμφωνα με ρητές προϋποθέσεις διάδοσης», σε πολλές υποχρεώσεις. Στις υποχρεώσεις αυτές, τις οποίες υπέχουν οι αρχές που είναι παραλήπτες των δεδομένων, περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η υποχρέωση να «φροντίζουν για τη συστηματοποιημένη εξαίρεση των ανακινωθέντων PNR, τηρώντας τις διαδικασίες διατήρησης που εφαρμόζονται από την εξουσιοδοτημένη αρχή», και η υποχρέωση να «διαθέτουν ρητή έγκριση της CBP πριν από κάθε νέα διάδοση».

260. Επιπλέον, η παράγραφος 32 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων διευκρινίζει ότι «[κ]άθε διάδοση δεδομένων PNR από τη CBP πραγματοποιείται με την επιφύλαξη ότι η υπηρεσία παραλήπτης επεξεργάζεται τα εν λόγω δεδομένα ως εμπιστευτικές πληροφορίες εμπορικού χαρακτήρα και ως ευαίσθητα δεδομένα από άποψη εκτέλεσης της νομοθεσίας ή ως εμπιστευτικές πληροφορίες προσωπικού χαρακτήρα από άποψη επιβατών [...] οι οποίες αρμόζει να θεωρούνται ως εξαιρούμενες από την ελεύθερη διάδοση που προβλέπεται από το Freedom of Information Act [...]». Περαιτέρω, στην ίδια παράγραφο μνημονεύεται ότι «η υπηρεσία παραλήπτης ενημερώνεται για το ότι κάθε μεταγενέστερη διάδοση των συγκεκριμένων πληροφοριών απαγορεύεται χωρίς προηγούμενη ρητή έγκριση της CBP», λαμβανομένου υπόψη ότι η τελευταία δεν επιτρέπει, εξάλλου, «καμία μεταγενέστερη μεταβίβαση δεδομένων PNR για λόγους άλλους από εκείνους που προβλέπονται στις παραγράφους 29, 34 ή 35». Τέλος, η παράγραφος 33 της δηλώσεως σχετικά με τις αναλήψεις υποχρεώσεων ορίζει ότι «[τ]ο προσωπικό των εξουσιοδοτημένων αρχών το οποίο διαδίδει δεδομένα PNR χωρίς τη σχετική έγκριση υπόκειται σε ποινικές κυρώσεις».

261. Η συνεκτίμηση του συνόλου των ως άνω εγγυήσεων αποκλείει, κατά τη γνώμη μου, το ενδεχόμενο να θεωρηθεί ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή υπερέβησαν τα όρια του ευρέος περιθωρίου εκτιμήσεως που πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να τους αναγνωρισθεί για τους σκοπούς της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

262. Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι οι λόγοι ακυρώσεως που αντλούνται από την προσβολή του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας είναι αβάσιμοι και πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθούν.

Δ — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από το ότι η απόφαση του Συμβουλίου δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη

263. Το Κοινοβούλιο προβάλλει ότι η απόφαση του Συμβουλίου δεν πληροί την απαίτηση της αιτιολογίας, όπως αυτή προκύπτει από το άρθρο 253 ΕΚ. Ειδικότερα, το Κοινοβούλιο προσάπτει στην εν λόγω απόφαση ότι δεν περιέχει καμία αιτιολογία που να διευκρινίζει αν, και σε ποιον βαθμό, η πράξη αυτή έχει ως αντικείμενο τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

264. Αντιθέτως, το Συμβούλιο, υποστηρίζόμενο από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Επιτροπή, εκτιμά ότι η αιτιολογία της αποφάσεώς του είναι σύμφωνη προς τις απαιτήσεις που έχει θέσει το Δικαστήριο.

265. Φρονώ ότι, έστω και αν η αιτιολογία της αποφάσεως του Συμβουλίου είναι σύντομη, η εν λόγω αιτιολογία είναι επαρκής.

266. Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία «πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της εν λόγω πράξεως και να διαφαίνεται από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και στο Δικαστήριο να ασκεί τον έλεγχό του». Εξάλλου, από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι «η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα πραγματικά και νομικά στοιχεία, εφόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις [του άρθρου 253 ΕΚ] πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της αλλά και των συμφραζομένων καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα»¹²⁸.

267. Όσον αφορά τη φύση της πράξεως, πρέπει να υπομνηστεί ότι πρόκειται για μια απόφαση που έχει ως κύριο αντικείμενο την εξ ονόματος της Κοινότητας έγκριση της συμφωνίας μεταξύ της τελευταίας και των Ηνωμένων Πολιτειών. Συναφώς, η εν λόγω απόφαση περιέχει τις αναγκαίες διευκρινίσεις σχετικά με τη διαδικασία που ακολουθήθηκε, ήτοι την έκδοση της αποφάσεως από το Συμβούλιο σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 300, παρά-

¹²⁸ — Βλ. απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-56/93, Βέλγιο κατά Επιτροπής (Σύλλογή 1996, σ. I-723, σκέψη 86).

γραφος 2, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, καθώς και μνεία του ότι το Κοινοβούλιο δεν διατύπωσε τη γνώμη του εντός της προθεσμίας που όρισε το Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου 300, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΕΚ. Επιπλέον, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η απόφαση του Συμβουλίου μνημονεύει, στο προοίμιό της, το άρθρο 95 ΕΚ.

268. Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της ειδικής φύσεως της εν λόγω αποφάσεως, που είναι δύσκολο να απομονωθεί πλήρως από τη διεθνή συμφωνία την οποία αφορά, η εξακρίβωση της επάρκειας της αιτιολογίας πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να ενσωματώνει επίσης το προοίμιο της ίδιας της συμφωνίας. Συναφώς, η ανάγνωση της αποφάσεως του Συμβουλίου, σε συνδυασμό με το προοίμιο της συμφωνίας, παρέχει τη δυνατότητα στο Δικαστήριο, όπως αποδεικνύει η εξέταση των προηγούμενων λόγων ακυρώσεως, να ασκήσει τον έλεγχό του, ιδίως όσον αφορά τον πρόσφορο χαρακτήρα της επιλεγείσας νομικής βάσεως.

269. Κατά συνέπεια, εκτιμώ ότι ο λόγος ακυρώσεως, που αντλείται από το ότι η απόφαση του Συμβουλίου δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη, είναι αβάσιμος και πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί.

Ε — Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της αгаστής συνεργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 10 ΕΚ

270. Με τον ως άνω λόγο ακυρώσεως, το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι, έστω και αν το

άρθρο 300, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΕΚ παρέχει τη δυνατότητα στο Συμβούλιο να ορίσει, ανάλογα με το επείγον του ζητήματος, προθεσμία για να διατυπώσει το Κοινοβούλιο τη γνώμη του και έστω και αν η διαδικασία προηγούμενης γνωμοδοτήσεως του Δικαστηρίου, που προβλέπεται στο άρθρο 300, παράγραφος 6, ΕΚ, δεν έχει ανασταλτικό χαρακτήρα, το Συμβούλιο παρέβη, στο πλαίσιο της διαδικασίας θεσπίσεως της συμφωνίας, το καθήκον αгаστής συνεργασίας που του επιβάλλει το άρθρο 10 ΕΚ.

271. Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή και το Ηνωμένο Βασίλειο, εκτιμά ότι δεν παραβίασε την αρχή της αгаστής συνεργασίας ως εκ του ότι συνήψε τη συμφωνία ενώ το Κοινοβούλιο είχε υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προς έκδοση γνωμοδοτήσεως δυνάμει του άρθρου 300, παράγραφος 6, ΕΚ.

272. Το άρθρο 10 ΕΚ αναθέτει στα κράτη μέλη το καθήκον αгаστής συνεργασίας έναντι των κοινοτικών οργάνων, αλλά δεν καθιερώνει ρητώς την αρχή της αгаστής συνεργασίας μεταξύ των εν λόγω οργάνων. Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, «στο πλαίσιο του διαλόγου μεταξύ των οργάνων, στον οποίο στηρίζεται κυρίως η διαδικασία διαβουλεύσεως, πρυτανεύουν τα ίδια αμοιβαία καθήκοντα αгаστής συνεργασίας με αυτά που διέπουν τις σχέσεις των κρατών μελών και των κοινοτικών οργάνων»¹²⁹.

¹²⁹ — Αποφάσεις της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 204/86, Ελλάδα κατά Συμβουλίου, (Συλλογή 1988, σ. 5323, σκέψη 16), και της 30ής Μαρτίου 1995, C-65/93, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1995, σ. I-643, σκέψη 23).

273. Από το πραγματικό πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως προκύπτει ότι, στις 17 Μαρτίου 2004, η Επιτροπή διαβίβασε στο Κοινοβούλιο την πρόταση αποφάσεως του Συμβουλίου και ότι, με έγγραφο της 25ης Μαρτίου 2004, το Συμβούλιο ζήτησε από το Κοινοβούλιο να διατυπώσει τη γνώμη του επί της ως άνω προτάσεως το αργότερο στις 22 Απριλίου 2004. Με το έγγραφό του, το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι «[η] καταπολέμηση της τρομοκρατίας, που δικαιολογεί τα προτεινόμενα μέτρα, αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Σήμερα, οι αερομεταφορείς και οι επιβάτες ευρίσκονται σε κατάσταση αβεβαιότητας που πρέπει να αρθεί επείγοντως. Επιπλέον, είναι ουσιώδες το να προστατευθούν τα οικονομικά συμφέροντα των ενδιαφερομένων».

274. Στις 21 Απριλίου 2004, το Κοινοβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 300, παράγραφος 6, ΕΚ, να ζητήσει από το Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει αν η μελετώμενη συμφωνία συμβιβάζεται με τις διατάξεις της Συνθήκης.

275. Στις 28 Απριλίου 2004, το Συμβούλιο, στηριζόμενο στο άρθρο 300, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, απηύθυνε έγγραφο στο Κοινοβούλιο με το οποίο του ζήτησε να διατυπώσει τη γνώμη του επί της συνάψεως της συμφωνίας πριν από τις 5 Μαΐου 2004. Προκειμένου να δικαιολογήσει το επείγον, το Συμβούλιο επανέλαβε τους λόγους που αναφέρονται στο από 25 Μαρτίου 2004 έγγραφό του.

276. Το ως άνω αίτημα σχετικά με τη διαδικασία του επείγοντος απορρίφθηκε από το Κοινοβούλιο, του οποίου ο Πρόεδρος

κάλεσε, εξάλλου, το Συμβούλιο και την Επιτροπή να μην εμμένουν στις προθέσεις τους επί όσο χρόνο το Δικαστήριο δεν έχει εκδώσει τη γνωμοδότηση που ζητήθηκε στις 21 Απριλίου 2004. Το Συμβούλιο εξέδωσε, παρά ταύτα, την προσβαλλόμενη απόφαση στις 17 Μαΐου 2004.

277. Φρονώ ότι το Συμβούλιο δεν παρέβη την υποχρέωσή του αγωγής συνεργασίας έναντι του Κοινοβουλίου ως εκ του ότι εξέδωσε την ως άνω απόφαση με την οποία εγκρίνεται η συμφωνία εξ ονόματος της Κοινότητας προτού ολοκληρωθεί η διαδικασία της αιτήσεως προς έκδοση γνωμοδότησεως του Δικαστηρίου που υποβλήθηκε από το Κοινοβούλιο δυνάμει του άρθρου 300, παράγραφος 6, ΕΚ.

278. Συγκεκριμένα, όπως αναγνωρίζει, εξάλλου, το ίδιο το Κοινοβούλιο, η κίνηση μιας τέτοιας διαδικασίας αιτήσεως προς έκδοση γνωμοδότησεως του Δικαστηρίου δεν έχει ανασταλτικό χαρακτήρα. Επομένως, η κίνηση της ως άνω διαδικασίας δεν εμποδίζει το Συμβούλιο να λάβει την απόφαση περί εγκρίσεως της συμφωνίας ενώ η εν λόγω διαδικασία είναι ακόμη σε εξέλιξη, τούτο δε ακόμη και όταν το χρονικό διάστημα που διέρρευσε μεταξύ της υποβολής της αιτήσεως προς έκδοση γνωμοδότησεως του Δικαστηρίου και της αποφάσεως με την οποία εγκρίνεται η συμφωνία είναι, όπως εν προκειμένω, σχετικά σύντομο.

279. Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι η έλλειψη ανασταλτικού χαρακτήρα μιας αιτήσεως γνωμοδότησεως στο Δικαστήριο, η οποία υποβλήθηκε δυνάμει του άρθρου 300, παράγραφος 6, ΕΚ, μπορεί να συναχθεί τόσο από τη διατύπωση του εν λόγω άρθρου, που δεν προβλέπει ρητώς έναν

τέτοιο ανασταλτικό χαρακτήρα, όσο και από τη νομολογία του Δικαστηρίου. Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε, με τη γνωμοδότησή του 3/94¹³⁰, ότι μια τέτοια αίτηση γνωμοδότησεως καθίσταται άνευ αντικειμένου και δεν επιτρέπει απάντηση εκ μέρους του Δικαστηρίου, εφόσον η συμφωνία, αντικείμενο της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, ενώ ήταν υπό μελέτη κατά την υποβολή της αιτήσεως στο Δικαστήριο, συνήφθη στο μεσοδιάστημα. Επίσης, το Δικαστήριο διευκρίνισε, αφενός, ότι η διαδικασία του άρθρου 300, παράγραφος 6, ΕΚ «αποβλέπει, κατά κύριο λόγο, [...] στην πρόληψη των δυσχερειών που θα προέκυπταν από το ασυμβίβαστο προς τη Συνθήκη διεθνών συμφωνιών δεσμευουσών την Κοινότητα και όχι στην προστασία των συμφερόντων και των δικαιωμάτων του κράτους μέλους ή του κοινοτικού οργάνου που υπέβαλαν την αίτηση γνωμοδοτήσεως»¹³¹ και, αφετέρου, ότι, «[ε]ν πάση περιπτώσει, το κράτος μέλος ή το κοινοτικό όργανο που υπέβαλε την αίτηση γνωμοδοτήσεως διαθέτει το ένδικο μέσο της προσφυγής ακυρώσεως κατά της αποφάσεως του Συμβουλίου περί συνάψεως της συμφωνίας [...]»¹³².

280. Εξάλλου, τόσο από τα έγγραφα της δικογραφίας όσο και από τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως του Συμβουλίου προκύπτει ότι το τελευταίο αιτιολόγησε επαρκώς τον επείγοντα λόγο τον οποίο επικαλέσθηκε προκειμένου να λάβει, εντός σύντομης προθεσμίας, τη γνώμη του Κοινοβουλίου, σύμφωνα με το άρθρο 300, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΕΚ. Τέλος, πρέπει

να επισημανθεί ότι το τελευταίο άρθρο προβλέπει ρητώς ότι, «[ε]λλείψει γνώμης μέσα στην προθεσμία αυτή, το Συμβούλιο δύναται να αποφασίζει».

281. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ως άνω στοιχείων, φρονώ ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την εκ μέρους του Συμβουλίου παράβαση του καθήκοντός του αγαστής συνεργασίας είναι αβάσιμος και πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί.

VII — Επί των δικαστικών εξόδων

282. Στην υπόθεση C-318/04, το βάσιμο της προσφυγής που άσκησε το Κοινοβούλιο συνεπάγεται ότι η Επιτροπή πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Επιπλέον, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 69, παράγραφος 4, του ίδιου κανονισμού, οι παρεμβαίνοντες, ήτοι το Ηνωμένο Βασίλειο και ο ΕΕΠΔ, φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

283. Στην υπόθεση C-317/04, το βάσιμο της προσφυγής που άσκησε το Κοινοβούλιο συνεπάγεται ότι το Συμβούλιο πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Επιπλέον, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 69, παράγραφος 4, του ίδιου κανονισμού, οι παρεμβαίνοντες, ήτοι το Ηνωμένο Βασίλειο, η Επιτροπή και ο ΕΕΠΔ, φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

130 — Γνωμοδότηση της 13ης Δεκεμβρίου 1995 (Συλλογή 1995, σ. I-4577), η οποία εκδόθηκε κατόπιν αιτήσεως της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας σχετικά με το ζήτημα αν συμβιβάζεται με τη Συνθήκη η συμφωνία-πλαίσιο για τις μπανάνες μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αφενός, και της Κολομβίας, της Κόστα Ρίκα, της Νικαράγουας και της Βενεζουέλας, αφετέρου.

131 — Σκέψη 21 της γνωμοδότησεως (η υπογράμμιση δική μου).

132 — Σκέψη 22 της γνωμοδότησεως.

VIII — Πρόταση

284. Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο:

- στο πλαίσιο της υποθέσεως C-318/04, να ακυρώσει την απόφαση 2004/535/EK της Επιτροπής, της 14ης Μαΐου 2004, σχετικά με την ικανοποιητική προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στον φάκελο των επιβατών (Passenger Name Record) αεροπορικών μεταφορών ο οποίος διαβιβάζεται στο Bureau of Customs and Border Protection (Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων) των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής·
- στο πλαίσιο της υποθέσεως C-317/04, να ακυρώσει την απόφαση 2004/496/EK του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2004, για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την επεξεργασία και τη διαβίβαση των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών από τους αερομεταφορείς προς το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας, Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων των Ηνωμένων Πολιτειών.